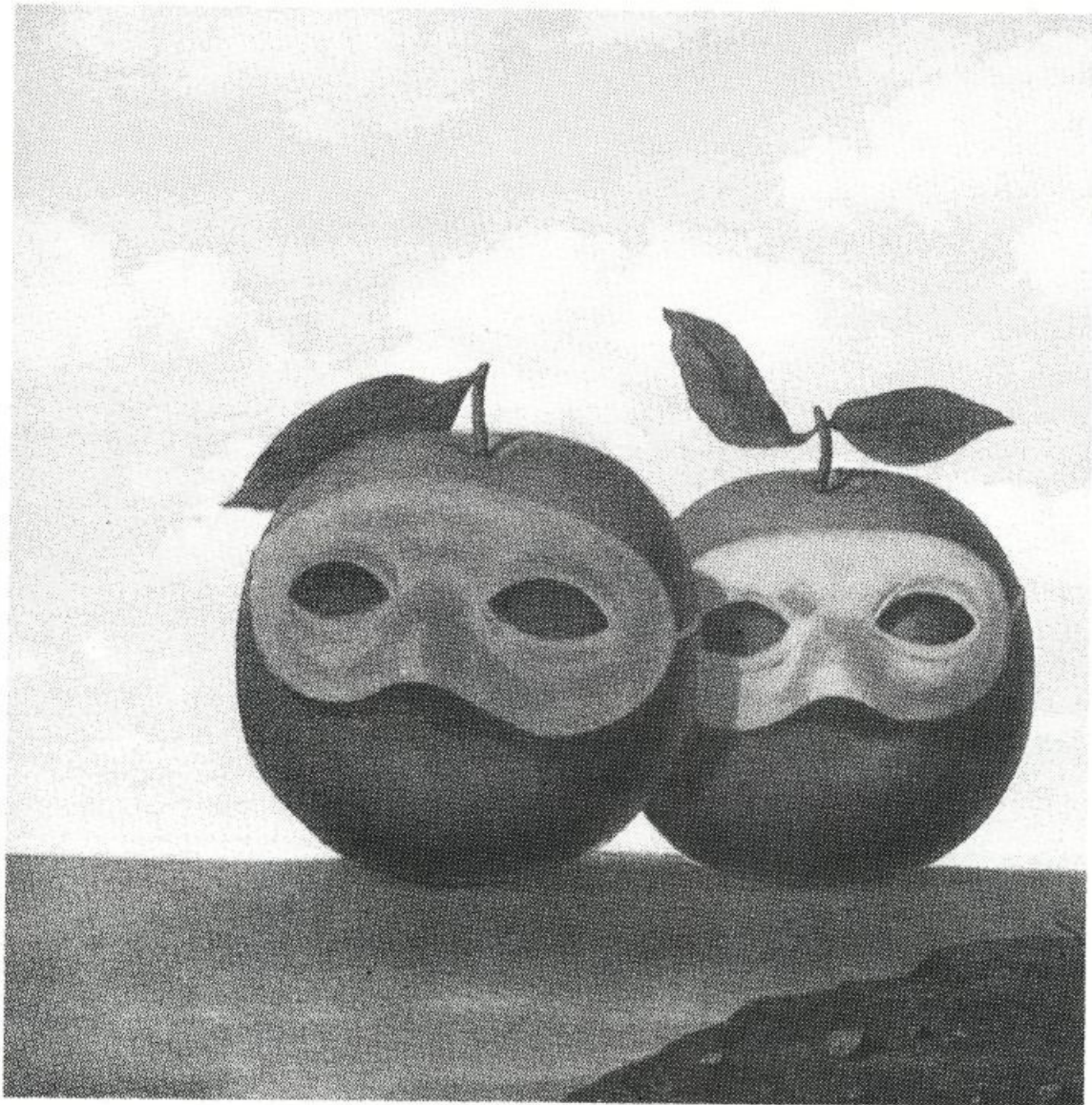

TRIFUNA

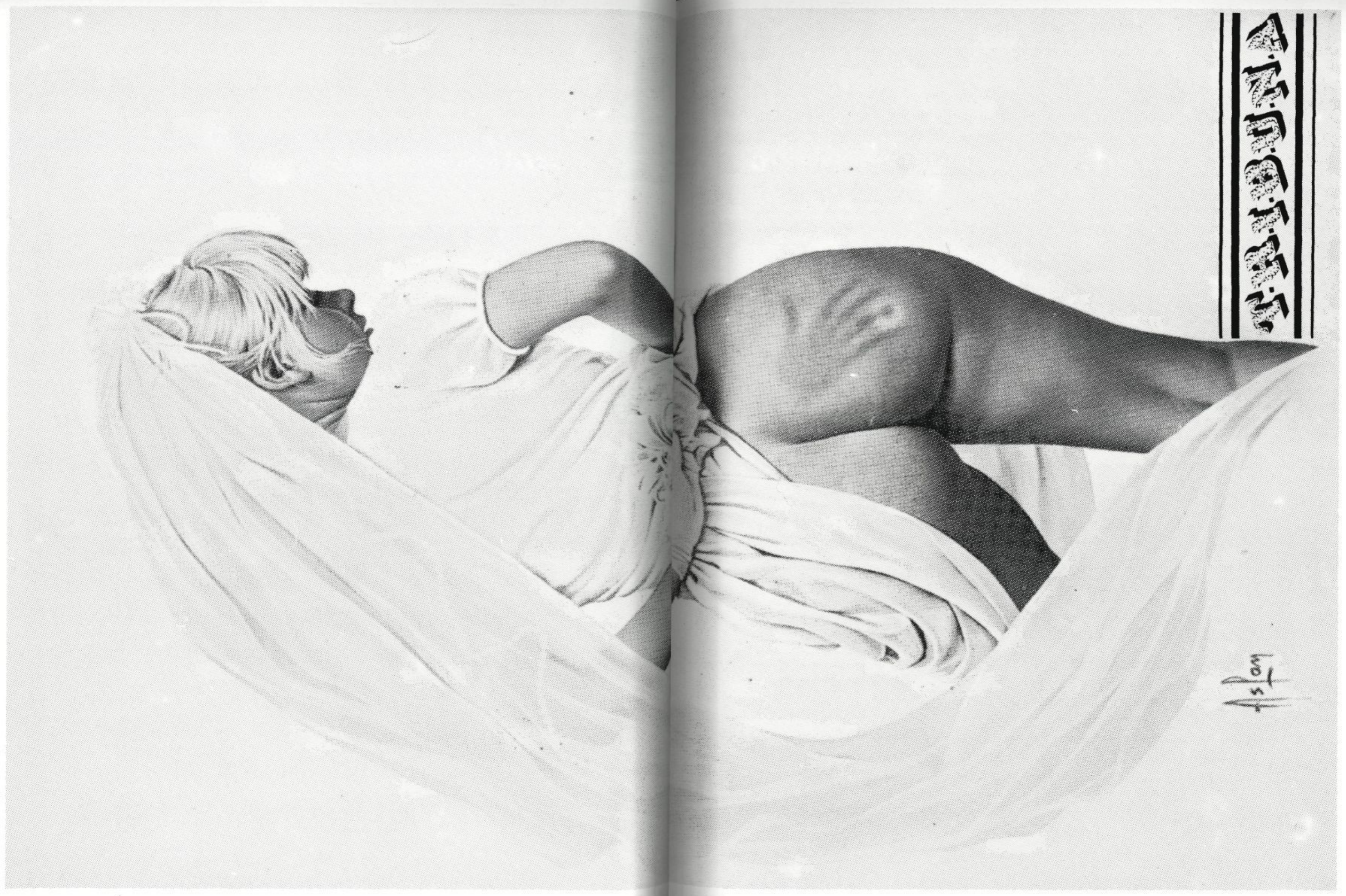
Cena 200 din

Številka 8

W. W. W. W. W.

W. W. W.

PORNOGRAFSKI BESEDNJAK

GNUS, obrambna reakcija zoper prepovedano oralno naslado z antitetičnim zdraženjem. Gnus je tesno vezan na fiziološko opravilo prebavil. Gnus postane patološki, kadar se razteza na področja, na katerih sta privlačnost in naslajanje normalna pojava. Gnus je preprosto dokaz, da je prizadeti človek še zmerom vezan na analni stadij. Dokaz za to je, da histerične osebe odklanjajo spolnost.

Nunberg

Uvodnik v 6. številki TRIBUNE "No politicians at all" je požel veliko ogorčenja, zlasti v širši domovini. Izkazali so se lovci na čarovnice in na podlagi enega članka je bila cela TRIBUNA proglašena za desničarsko rakasto tvorbo, ki jo je treba odstraniti. Monstruozni sarajevski mladinski um, ZORAN O. MILANOVIĆ (glavni in odgovorni urednik časopisa mladine BiH "Naši dani") je ugotovil, da smo večje opice od opic samih. (glej rubriko pp 133) Očitno ne loči med človekom in opico in se je v tej relaciji postavil v pozicijo opice. Kajti opica v FALUSU vidi zgolj obliko, človek pa v njem lahko vidi tudi simbol. Zoran pa falusni simbol preprosto enači s falusno obliko. Le zakaj pa ne. Tej dialektični enotnosti simbola in oblike ne more do živega niti desničarska psihoanaliza, saj to hipnotizerstvo vsekakor ne more rešiti našega nacionalnega vprašanja.

Ostali napadalci se niso spuščali v vsebino uvodnika, temveč so se obesili na obliko. Motila jih je pornografija, žaljivi ton in nekulturni nivo pisanja. Čemu vulgarnost? Bodoči marksist in družbeno-politični delavec Boris Davidovič Kononenko je na nekem znanstvenem simpoziju v Sarajevu izjavil: "O VULGARNIH REČEH SE NE DA GOVORITI DRUGAČE KOT VULGARNO". Ves dialog med pobudami slovenske mladine in ostalo Jugoslavijo je padel na raven POULIČNEGA PSOVANJA. Lepijo nam vse mogoče etikete, od tega da smo fašisti, pa do tega, da smo plačanci CIA-e. Medtem ko nekateri svoj običajni vulgarni besednjak zakrijejo s samolepilnimi etiketami, TRIBUNA svoje argumente, ki jih je dolgo časa kričala v valove, slači racionalne obleke in jih pušča v vulgarni obliki. V tistem trenutku je bil to edini način, da se vsa stvar premakne s točke dialoga gluhih. Vse skupaj je pripeljalo do igre KDO BO KOGA in očitno pridobiva tisti, ki uspe

bolj histerizirati nasprotnika. In ravno to je tisto, zaradi česa je bil omenjeni uvodnik dober novinarski izdelek, a hkrati nevedno dejanje družbeno-političnega delavca, kar naj bi novinar tudi bil, še zlasti odgovorni urednik nekega časopisa. Novinar kot družbeno-politični delavec mora vedno oceniti objektivne okoliščine v katerih piše in predvideti vse možne posledice svojega pisanja. Velikokrat je boljše zamolčati resnico, kajti resnica lahko boli. Skratka mora biti pripravljen na kompromise in predvsem mora obvladati sprenevedanje. Kajti včasih je treba čakati, čakati, ker še ni prišel pravi čas. Ker pa je današnji mladini (Francija, Španija, Ljubljana) dovolj kompromisov in čakanja na mestu, je logično, da se P UK ZSMS in TRIBUNA vedeta družbeno-politično neodgovorno oziroma huligansko. Niti najmanj nisem pomislil, da bo lahko nekdo povezoval falus z mladinskim predsednikom ali celo z njegovo nacionalnostjo. Falus je zgolj likovna upodobitev gesla, ki se je iz DO IT leta 1968 transformiralo v SCREW IT leta 1987. (Vse to je bilo na dolgo pojasnjeno v uvodniku 5. številke "Pirova zmaga? Ne!", vendar pa tisti, ki so sedaj najbolj napadali Tribuno, le-te nikoli ne berejo, temveč samo pregledujejo Tanjugove informativne biltenne, ki so pa izredno sredstvo za Spodbujanje lenobe in mišljenjske neaktivnosti)

Dosti nam je čakanja in starih simbolov. Polni smo energije, ki jo nočemo zapravljati.

A ker za družbeno-političnega delavca ni važno, kaj je z dejanjem subjektivno mislil, temveč kaj je z njim objektivno dosegel in ker je tisti, ki je v tem uvodniku hotel nekaj najti, to tudi našel, se vam vsem levičarjem, ki vam je ta desničarsko-meščanski zmazek dvignil pritisk, kompromisarsko in hinavsko opravičujem. Konec koncev pa je sedaj čas pusta in nekateri bodo masko sneli, drugi pa si bodo obraz zakrili.

Čemu vsa ta razburjenja nad TRIBUNO, ki se pojavljajo skoraj v cikličnih zaporedjih. Ali se res TRIBUNA tako spreminja, da je danes pridna, jutri pobalinska. NE! Temveč se tiste, ki jo spremljajo iz dneva v dan vedno bolj loteva starost. TRIBUNA je bila vedno krik neke nove generacije in nikoli umislek peščice prepotnežev, le da se družba okoli nje vedno bolj stara in postaja skleroza, da teh novih ljudi sploh ne opazi, dokler jo ne brčnejo v RIT.

In ravno to daje dodaten pomen uvajanju pornografije na strani tega časopisa. Če ravno je le-ta v klasični obliki lahko zelo dolgočasna (konec koncev ima človeško telo samo nekaj lukenj, ki se zelo hitro literarno izrabijo), pa daje pojav politične pornografije tej umetniški sferi nov elan.

ROBERT BOTTERI

KONEC ŠTAFETE — VSE DOBRO

● Štafeta mladosti ni Titova štafeta pač pa Štafeta mladosti. Daleč je že leto 1956, ko je pokojni predsednik sam dal pobudo, da štafeta nebi nosila več njegovega imena. Po njegovi smrti pa žal lahko ugotovimo, da se Štafeta mladosti samovoljno preimenuje v Titovo štafeto vselej takrat, kadar je pod vprašaj postavljena smiselnost prireditve ali porabe proračunskih sredstev.

Ker gre za štafeto mladosti je popolnoma jasno, da naj o njej odločajo mladi sami. Naloga mladinskih organizacij je v tem, da omogočijo to odločanje na najdemokracičnejši način.

● Štafeta mladosti se interpretira kot manifestacijo, ki demonstrira bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti. Ta interpretacija govori predvsem dvoje: prvič, da Štafeta mladosti ni mladinska prireditev, saj bratstvo in enotnost vendar ni omejeno na starostno skupino od 15 do 25 let, in drugič, govori o veliki laži, ki jo ta prireditev nosi s seboj. Dejstvo, da je Jugoslavija neenotna v vrsti vprašanj je na prvih straneh časopisov že deset let. Če mu potemtakaem služi manifestacija bratstva in enotnosti? Ničemur drugemu, kakor prikrievanju obstoječih neenotnosti in razlik v državi. Lahko bi rekli, da prej služi odvrčanju mladih od reševanja in soočanja s problemi prihodnosti in sedanosti Jugoslavije kot pa utrjevanju bratstva in enotnosti med narodi in narodnostmi.

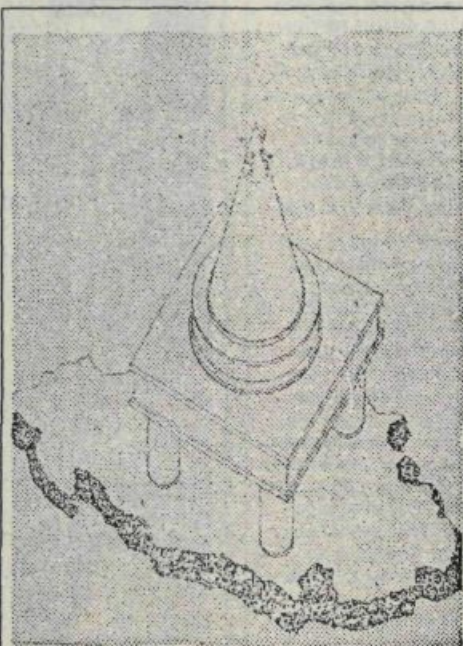
Take prireditve torej ne moremo razumeti drugače kakor zlorabo mladinske aktivnosti v ideološke namene. Štafeta sama bratstva in enotnosti ne utrjuje, kaj šele da bi ju proizvajala. Enotnost se vzpostavlja z drugimi mehanizmi, tako ekonomskimi kot političnimi. Pri tem je štafeta zgolj nepomemben simbol, nepomemben zato, ker ne obstojijo materialni temelji »bratstva in enotnosti« kot so delitev dela, materialni interesi in kooperacija.

Zato zavračamo zlonamerno obtožbo, ki nasprotovanje štafeti enačijo z ratalpljanjem bratstva in enotnosti. Te obtožbe, ki so pogosto prisotne v jugoslovanskem tisku, ne le popolnoma blokirajo vsakršno možnost za dialog kaj šele za demokratično razpravo, pač pa tudi pričajo o stanju mednarodnih odnosov, ki ga z najmilejšo besedo označujemo kot nestrpnost.

O veljavnosti naših zaključkov glede narave Štafete mladosti nas prepričuje tudi podrobnost o zaključni prireditvi, ki se s štafeto vsebinsko povezuje, oziroma predstavlja njen vrhunec. Ta prire-

ditev MORA letos obeleževati poleg redne obletnice ZKJ in drugih z mladino nepovezanih zadev tudi 200 letnico Vuka Karadžiča. Ta zahteva nas prepričuje, da se nam s Štafeto in Dnevom mladosti obeta bratstvo in enotnost ne le v obliki monolitnega gibanja na štadionu JLA, pač pa tudi v propagiranju monolitnega kulturnega izročila. Enotno kulturno izročilo pa je mimogrede negacija različnosti nacionalnih identitet med katerimi naj bi se s pomočjo teh prireditev stkale trdnejše povezave.

● Kot zadnji argument ki nas prepričuje v to, da vztrajamo na zahtevi po ukinitvi štafete, navajamo proračunska sredstva. Štafeta mladosti je po Titovi smrti postala izgovor ali sredstvo za črpanje denarja iz občinskih republiških in zveznega proračuna. S Štafeto mladosti, ki jo nekateri podkrepijo s preimeno-

Predlog osnutka štafetne palice, ki so ga zavrnil, češ da se z njim ne da tekati

vanjem v Titovo štafeto, se da odkleniti še tako trdno zaklenjeno ključavnico in izprazniti še tako skromno blagajno. Štafeta, s katero se legitimira načrtno trošenje proračunskih sredstev ni upravičena ne v sedanji ne v kakršnikoli drugi obliki. Trditev, da gre za Titovo štafeto stvar spreminja zgolj v toliko, da nam pokažejo, da se tisti, ki ta sredstva za-

htevajo ne ustavijo niti ob imenu pokojnega predsednika.

Vsi ti argumenti jasno kažejo na to, da Štafeta mladosti nima nikakršnega pomena ne za mlade ne za Jugoslavijo in da zato poraba enega dinarja za štafeto pomeni neupravičeno trošenje denarja davkoplačevalcev. Prav zato predsedstvo ne sprejema ideje o modifikaciji, posodobitvi Štafete pač pa vztraja na njeni ukinitvi.

Štafeta mladosti ni mladinska prireditev. O tem govori interpretacija te manifestacije, ki trdi, da gre za prikaz bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Bratstvo in enotnost ni le stvar tistih, ki so mladi, pač pa vseh državljanov SFRJ. Zato je nerazumljivo, zakaj morajo štafeto nositi prav mladi.

Tako je razmišljala tudi skupina starcev, ki je pred leti pred Kičevim ustavila Štafete mladosti in je ni spustila naprej, dokler jim niso dovolili, da tudi oni pretečejo nekaj metrov z njo.

RETROGARDIZEM

RETROGARDIZEM JE UMETNOST IZ UMETNOSTI. V RETROGARDIZMU JE SUBJEKT SPOZNAJNA ENOTEN IN VEČEN. ZGODOVINSKI DOKUMENTI SO KOT VSOTA IZRAZOV POSAMEZNIH SUBJEKTOV HKRATI TUDI IZRAZ ENOTNEGA SUBJEKTA SPOZNAJNA. ZATO RETROGARDIST NE CITIRA DOKUMENTOV KI JIH ZDRUŽUJE, NITI NE PODPISUJE SVOJIH LASTNIH DEL. IDEJA UMETNIŠKE KRAJE JE V RETROGARDIZMU ONTOLOŠKO ZANIKANA:

„VSAKDO KI MISLI MISEL NATALIJE GONČAROVE JE NATALIJA GONČAROVA!“

Izjava studia NK (Novi kolektivizem) ob plakatu za dan mladosti

Zamenjava simbolov iz sporne predloge zahteva drugačno pomen-sko konotacijo. Ta zamenjava ne žali boja jugoslovanskih narodov in narodnosti proti fašizmu temveč nasprotno, opozarja ter ščiti odpiranje demokratizacije, spodbuja k razvijanju pluralni ma samoupravnih interesov, tako družbenih kot kulturnoumetniških v zdajšnjih kriznih in prelomnih časih.

Ta plakat enkrat za vselej briše negativno simboliko mračne polpreteklosti. Svastiko je prekrila petokraka zvezda z rdečo-belomodro jugoslovansko zastavo, po vzoru nočne ilegalne akcije partizanov, ki so z rdečo zvezdo uničevali fašistične obeležja. Nacistični grb je izbrisan. Namesto njega stoji šest plamenic jugoslovanskih narodov. Grb, ki si je izbojeval zmago nad fašističnim okupatorjem. Germanskega orla ni več, namesto njega stoji simbol miru – bel glob. Letošnja štafeta pričinja svojo pot s Triglava. Zato je v ozadju še en simbol Jugoslavije – Triglav. Tipografija Dan mladosti je citat iz tednika Slovenski poročevalec, ki je bil izdan na dan osvoboditve Ljubljane. Mladenič, edini preostali element spornega plakata je zato osvobojen vseh tistih mračnih sil fašizma, stalinizma, dogmatizma, ki so tlačile naše pretekle rodove.

Čas je, da naša mladina skupaj z vso družbeno javnostjo odkrito spregovori o travmi vsakršne represije in jo na ta način prevrednoti ter uniči.

Samo v takšni svobodni demokratični skupnosti je mogoče delo kulturnih delavcev ovrednotiti brez apriori zadržkov.

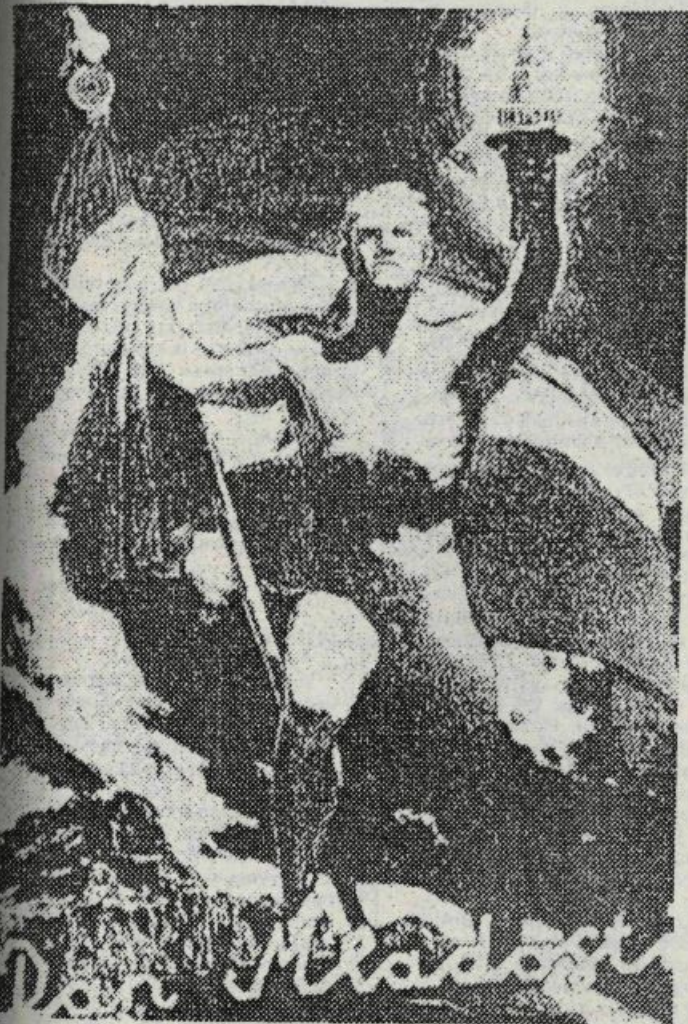
ŽIVEL DAN MLADOSTI – SVOBODA UMETNIŠKI USTVARJALNOSTI

V Ljubljani, 28. februarja 1987

NOVI KOLEKTIVIZEM

Original plakata iz njige Richarda Kleina

plakat skupine NK.

Izjava predsedstva RK ZSMS

V sklopu priprav na nastop in obeleževanja dneva mladosti je bil v okviru ZSMJ oblikovan zvezni odbor, za proslavo dneva mladosti, hkrati pa tudi odbori v republikah in pokrajinah. Republiški odbor, sestavljen iz predstavnikov mladinske organizacije in širše DPS, je v imenu zveznega odbora razpisal javni natečaj za celotno medijsko označitev dneva mladosti.

Iz zbira anonimnega natečaja je petčlanska žirija, imenovana s strani predsedstva RK ZSMS, izmed dveh prispelih predlogov predlagala za sprejem celotno podobo, ki je prispela pod šifro »NK«.

Žirija je s svojim predlogom seznanila republiški odbor na seji 18. 2. 1987, ki je sprejel sklep, da predlagano rešitev ponudi zveznemu odboru za proslavo dneva mladosti. Slednji, ki je po poslovniku o delu verificiran za sprejem in potrditev celotne podobe, je ponujeni predlog na seji 25. 2. 1987 potrdil.

Po javni razgrnitvi predloga na seji zveznega odbora se je izkazalo, da je osnutek plakata medijske obeležitve dneva mladosti, predložen pod šifro »NK«, izveden iz predloge, ki je objavljena v knjigi A. J. P. Taylorja »Od Sarajeva do Potsdama«. Odbor o tem ni bil obveščen.

Retrogardistični postopki predelave materiala so uveljavljen način umetniškega izražanja. Zamenjava simbolov iz predloge ima povsem drugačno zavestno antifašistično pomen-sko konotacijo. Zavedamo se, da umetnina potem, ko je bila ustvarjena, lahko zaživi tudi neodvisno od pričakovanj in želja ustvarjalca v določenem družbenem prostoru. Tako je sprejeta grafična stvaritev dobila pomen žalitve boja jugoslovanskih narodov in narodnosti proti fašizmu ter sporočil in vrednot NOB. V tem kontekstu plakat ne more ustrezati duhu svobodoljubnih idej narodov in narodnosti Jugoslavije, ki so v socialistični revoluciji družno izbojevali zmago nad fašizmom.

V skladu s tem predsedstvo RK ZSMS meni, da je potrebno predloženi osnutek plakata umakniti. Odboru za pripravo odhoda štafete mladosti v Sloveniji pa predlaga, da najde novo grafično rešitev.

Ljubljana, 28. 2. 1987

Predsedstvo RK ZSMS

NAŠI DANI

Tako rekoč ostudno

Naši dani, tednik RK ZSM BiH, so v zadnji številki pod naslovom »Tako rekoč ostudno« reagirali na pisanje Tribune,

Tako kot Tanjugov dnevni bilten, ki povzema članek iz Tribune, tako se tudi avtor teh vrstic vljudno opravičuje vsem tistim poštenim bralcem mladinskih in drugih časopisov, ki so imeli to nezgodo, da so, čeprav nič krivi in nič dolžni, v zadnji številki ljubljanskega študentskega časnika naleteli na kdo ve katerič z družbenimi sredstvi financirane in od družbe verificirane izlive pouličnega besa in posmehljivega negatorskega sovraštva, naslovljenega na že znane naslove: štafeto mladosti, predsednika ZSMJ, politični sistem in tako dalje.

Trivialna »tribuniada«

Štafetni upor je v listu Tribuna dosegel raven pljuvalne hipertrofije. Zdaj je že jasno: prvotna ideja o štafetni palici, težki »nekaj ton« (nosili naj bi jo izključno člani najvišjega mladinskega vodstva), ki je metamorfizirala prek štafete-hlada do te zadnje (falusne oblike) na straneh ljubljanskega študentskega časnika, je samo variacija na isto temo, z istim ciljem in istimi protagonisti. No, ta zadnja trivialna »tribuniada« se je spustila na raven pornografskega besednjaka in s temu primernimi slikovitimi primerjavami poskušala odkrito obračunati s štafetno palico (falusne oblike). Ideologija, za katero se zavzemajo ti avtorji in njihovi idejni dvojčki, se končuje v obzorju retrogradne konservervativne zavesti. Skrb pa zbuja dejstvo, ki potrjuje, da se ta in podobna destruktivna početja že dlje ponavljajo ob nojevski zaritosti glave številnih pristojnih forumov (celo ob javni podpori), svetov in vseh, ki bi se – če nič drugega vsaj zaradi plače, ki jo dobivajo (kakšna banalnost) – morali distancirati od takšnih političnih programov.

Štafeta palica (falusne oblike) je pretila kapljo čez rob. Ni več nobenega dvoma, in to je nedavno ugotovilo tudi predsedstvo CK ZKJ, da so takšni in podobni novinarski »kotleti« ne le delo neformalne skupnice ljudi, pač pa »del splošnega nastopa meščanske desnice, ki, čeprav formalno in institucionalno neorganizirana deluje s skupne, izrazito protikomunistične in protirevolucionarne idejne podlage«. Zato bi moral biti tudi zadnji Tribunin pljuvalno-politični nastop povod za najširše organizirano družbenopolitično akcijo, ki bi pospešila proces dolgo pritajene perforacije čira na bolnih želodcih vse številnejših piscev takšnih in podobnih novinarskih člankov.

KOMUNIST 13.2.

Bravo, Tribuna!

Bravo, Tribuna, dvakrat bravo

tvojemu odgovornemu uredniku Robertu Botteriju, ki se je na najbolj izpostavljenem mestu, avtorju, zares izpostavil. Zaškripalo je njegovo pogumno pero in v imenu boljšega jutri je letelo črnilo na vse strani, da malokrat tako. Pa ne gre samo za neustrašnost viteza, ki bo z enim zamahom odpodil oblake in nam podaril toplo in svetlo sonce, marveč tudi za prosvetljenca, ki hkrati s svojim naukom razgrinja tudi najboljšo metodo dela. Celó tako se je potrudil, da je za tiste, ki jim falus zveni preveč tuje, na koncu svojega razglabljanja poskrbel za zelo realistično risbo...

Vešče se je zavaroval tudi pred poznejšimi napadi, vselej se že namreč najdejo takšni, ki mu bodo potlej očitali, da ni bil objektivni. Ne, možak gradi na dejstvih, ki jih je, da bi mu ljudstvo laže sledilo, objavil kar v celoti. Naj se velj! Najprej je za demokracijo in odgovornost, ta dva elementa morata biti.

Zato svoje pisanje gradi na dveh Tanjugovih izvlečkih, objavljenih v Delu, in se nikakor ne uvrtavi na pol poti. Ko pove vse, kaj je narobe in kako se ne sme, ga – kot se to praviloma dogaja pri nas – ne zmanjka, ampak predstavi tudi ves projekt, kako je prav in kako bi bilo treba.

In ker revolucija v tej dobi bržkone še vedno žre svoje ljudi, mu je pristržno napakico vsekakor treba odpustiti, oziroma mu je v nobenem primeru ne bi smeli šteti v zlo. To, da je v imenu demokracije, višjih hotenj, sam nedemokratičen, skrajno žaljiv in oseben, da se v svoji neomajni predanosti višjim ciljem ni niti malo prestrašil avtoritete (in posledic, ki iz tega izhajajo) predsednika ZK ZSM Jugoslavije, mu pač lahko očitajo samo dlakocepci.

BORIS KUTIN

slovenska izdaja Komunista,
13. februar 1987
naslov artikla oziroma notičke
»BRAVO TRIBUNA«
avtor notičke Boris Kutin

vsebina: Takorekoč ironično, s stališča arbitra in zrele odgovorne osebnosti, s stališča zavednega državljana, tovariš Kutin ošvrka odgovornega urednika študentskega lista Tribune – Roberta Botterija osebno.

Tovariš Kutin nastopi kot zrela razsodna oseba; se postavi v bran predsedniku Zvezne konference ZSM Jugoslavije – Hashimu Rexhepiji, češ da ga je Botteri v svojem uvodniku žalil, še več (citiramo zadnji odstavek Kutinove notičke):

»In ker revolucija v tej dobi bržkone še vedno žre svoje ljudi, mu je pristržno napakico (Botteriju namreč) vsekakor treba odpustiti, oziroma mu je v nobenem primeru ne bi smeli šteti v zlo. To, da je v imenu demokracije, višjih hotenj, sam nedemokratičen, skrajno žaljiv in oseben, da se v svoji neomajni predanosti višjim ciljem ni niti malo prestrašil avtoritete (in posledic, ki iz tega izhajajo) predsednika ZK ZSM Jugo-

slavije, mu pač lahko očitajo samo dlakocepci.« konec citata.

In res tovariš Kutin ni niti dlakocepcec in niti Heglovec! Kakšna avtoriteta je predsednik ZK Zveze socialistične mladine Jugoslavije, katere bi se moral ustrašiti odgovorni urednik Tribune? In kakšne posledice izhajajo iz tega ne-strahu?

Pa preberimo Hegla: »Suverenost, najprej samo občja misel te idealnosti, eksistira samo kot same sebe svesta si subjektivnost in kot abstraktna, zatorej breztemeljna samoopredelitev volje, v kateri leži poslednja odločitev.« Konec Hegla in začetek Marxovega komentarja: »Prvi stavek ne pomeni nič drugega kot to, da bi morala biti občja misel te idealnosti, katere klavno eksistenco smo pravkar videli, samozavestno delo subjektov in da bi kot tako moralo eksistirati zanje in v njih.«

Prekinjamo z Marxom in nadaljujemo s Heglom:

»To je individualnost države kot take, ki je sama samó v tem eno. Subjektivnost pa je v svoji resnici samo kot subjekt, osebnost samó kot oseba, in v ustavi, dozoreli do realne umnosti, ima sleherni izmed treh momentov pojma svojo za sebe dejansko izdvojeno upodobno. Ta absolutno odločilni moment celote zatorej ni individualnost nasploh, ampak eno individuum – MONARH.«

Zaključujemo s Heglom in nadaljujemo z Marxom:

»Ko bi bil Hegel izhajal od dejanskih subjektov kot baze države, bi mu ne bilo treba dopuščati, da se država na neki mistični način subjektivira. Subjektivnost, pravi Hegel, pa je v resnici samo kot subjekt, osebnost samo kot oseba. Tudi to je mistifikacija. Zaradi tega postane mistična substanca dejanski subjekt, in realni subjekt se pokaže kot nekaj drugega, kot moment mistične substance. Prav zato, ker izhaja Hegel od prediktorov, običnih opredelitev, namesto od realnega ENS, in ker vendarle mora obstajati; neki nosilec te opredelitve, postane mistična ideja ta nosilec.« In tudi zaključujemo s citiranjem Marxa.

Ta kratek ekskurz v teorijo smo si privoščili zaradi razsodniškega švrkanja ter ogorčenosti tovariša Kutina nad prdrznostjo odgovornega urednika Tribune, ki ni upošteval mistifikacije, ki bi naj bila na delu. Nasprotno, kot ste prav gotovo prebrali v Tribuninem uvodniku številka 6, Botteri očita predsedniku ZK ZSMJ pomanjkljivosti, ki so bistveno motneči elementi, da se Hashima Rexhepije pač ne da dojeti v vseh mistifikatoričnih razsežnostih.

Botteri piše takole: »Da bi postal pravi sodobni simbol, bi moral najprej postati medijska zvezda à la kavboj Roni. Fizične predispozicije, vsaj po sliki sodeč, ima, vendar se premalo pojavlja v njih.«

Skratka Kutinov očitek Botteriju, češ da se ni ob svojem pisanju ustrašil avtoritete, ki jo poseblja predsednik ZK ZSMJ in vseh posledic, ki bi ali celo bodo sledile, je neutemeljen. Kajti:

Botteri v svojem uvodniku naj-

vaja dejstva, zakaj Rexhepi ni in ne more biti avtoriteta z vsemi mističnimi atributi.

Manjkajo mu ključne lastnosti osebnosti, lastnosti voditelja ali, če citiramo Botterijev predlog:

»Predstaviti bi ga morali (Hashima Rexhepija) kot osebnost. Na primer takole: Mlad, šarman ten in atletske postave. Ne kadí, pije samo ob reprezentančnih priložnostih. Ni poročen, vendar ga ženske zelo zanimajo. Zna biti nežen in čustven, a hkrati nudi varnost in toplino. Je mož hitre akcije, skratka princ na belem konju.« konec citata.

Pripomba uredništva: Zdi se, da takšna predstavitev v javnosti ne bi zadoščala za realizacijo tiste Heglove zahteve, citiramo: »Ta absolutno odločilni moment celote zatorej ni individualnost, ampak eno individuum – MONARH.« konec citata.

Res, Botterijev predlog za konstituiranje medijske zvezde, imenovane predsednik ZK ZSMJ, je premalo, če predlagana oseba za čin medijske zvezde, pač ne poseduje oziroma ne reprezentira v svojih javnih nastopih nekaj osebnostnih lastnosti in je le oseba iz vrst brezoblične množice.

In tovariš Kutin očita Botteriju, da je bil v imenu demokracije: »skrajno žaljiv in oseben«, in predvsem, da se ni niti malo ustrašil avtoritete. Ne, tovariš Kutin ni dlakocepcec, ni hegeljanec in ni prebral Marxa. Res pa je, da piše notičke v glasilo Zvezé Komunistov Jugoslavije, glasilo, imenovano Komunist.

»Demokracija je resnica monarhije, monarhija ni resnica demokracije. Monarhija je nujno demokracija kot nedoslednost do same sebe, monarhični moment ni doslednost v demokraciji. Monarhija se ne more zapopasti iz same sebe, demokracija pa lahko.

V demokraciji ne dobi noben izmed momentov kakega drugega pomena, kot mu pripada – vsak je dejansko le moment celotnega demosa.« Karl Marx – Kritika Heglovega državnega prava.

Ali lahko v kakšni demokraciji obstaja večje število monarhov? Morda, a kaj je potem z demokracijo?

Res pa je eno, v pravi monarhiji obstaja le en monarh – en suveren.

RŠ 89,3 MHz UKW
106,4 MHz UKW

POPRAVEK

V tekstu Slovenski ugovor vesti v Avstriji je sicer več tiskarskih napak, vendar ena med njimi (spreminja namreč smisel stavka) zahteva popravek.

Namesto stavka: »Eno najbolj razveseljivih (če je pri teh primerih kaka stvar sploh lahko razveseljiva) spoznanj je bilo, da se ti oporečniki slabo razlikujejo od množice naših gastarbajterjev, katere sta v tujino vodili želja in potreba po boljšem zaslužku.«, mora stati: ... da se ti oporečniki zelo razlikujejo od množice naših gastarbajterjev.

MARKO JENŠTERLE

Tokrat nismo prispeli povsem do cilja, saj imamo le dve številki zagrebškega Poleta ter po več mesecih prvo številko tamkajšnjega Studentskog lista.

Polet se je lotil raziskovanja, kdo odstranjuje grafite v njihovem mestu. Povod zato je bil, da je nekdo na dve leti starem grafitu PROLETARCI VSEH DEZEL, ZDRUŽITE SE S PROLETARKAMI! premazal zadnji dve besedi. Najprej so povprašali pri mestni Snačelniku, kjer pa so zatrdili, da so dolženi samo za ulice, ne pa za pročelja. V SNZ Zagreb prvi načelnik pravi, da je to v pri- na dežurno službo, tam pa k tretjemu. Ta pojma ni imel, kdo briše grafite, omenil je, da so to morda sami stanovalci ali pa gasilci. Gasilska zveza je po telefonu zagotovila, da z tem nima zveze. Tudi stanov- valci v ulici, kjer je bil skrajšan omenjeni grafit, niso videli, kdo je to storil. V KS pojma nimajo. Na občini so novinar- ja poslali k šefu komunalne inšpekcije, od tam pa na sta- novanjsko SIS. Potem se je le napotil osebno h gasilcem. Komandant brigade je zani- kal, da bi se oni ukvarjali z grafiti, toda iz razgovora s podrejenimi je izvedel, da sodi odstranjevanje napisov, ki bi lahko vznemirili javnost, v njihovo redno dejavnost. Če jih ne morejo drugače odstraniti, jih prebarvajo. Kot vse ostalo, se tudi to početje financira iz proračuna Mestne skupščine.

Nasvet Poleta: Popišite celo pročelje z grafiti in gasilci vam ga bodo brezplačno pre- pleskali.

Polet je drugače znan po re- portažah iz eksotičnih krajev Jugoslavije. Nazadnje so obiskali dve romski naselji. »Bangladeš« je v bližini Novega Sada. V tem naselju ni elektrike, ni vode, za WC še niso slišali. Od dvainštiridesetih družin, ki tam živijo, je za- poslenih le deset moških. Otroci ne hodijo v šolo, mno- gih, ki so se rodili v naselju, pa sploh ni v občinskih registrih. Glavna atrakcija je fičo brez motorja in sedežev, ki ga otroci porivajo naokoli. Dru- gačna vozila je najti v »Den- verju«, predelu Pitomače, kjer živijo najbogatejši jugoslo- vanski Romi; pred novimi trinad- stropnimi hišami stojijo mercedesi, audiiji in opli. Nji- hovi lastniki, ki se drugače po- večini deklarirajo za Hrvate, se ukvarjajo z nabiranjem perja in cunj, kar je po mnenju poznavalcev le krinka za tiho- tapljenje zlata. Kakorkoli že, čeprav gre za milijarderje, so uradno nezaposleni in brez dohodkov, tako da ne plaču- jejo davkov in prispevkov, na občini pa jih imajo zabeležene kot socialne probleme.

Pri nas je seveda vse mo- goče. Studentski list: »... toda ta nuklearka (NE Prevlaka - op. p.), čeprav zaenkrat - staja le v domišljiji šaljivcev iz elektrogospodarstva, že ima popolno vodilno osebje z di- rektorjem (Žarko Petrović) na čelu, ki seveda redno prejema svoje, ne pretirano prejema osebne dohodke.«

Ali so večji negativci pito- maški milijarderji brez dohod- kov ali uprava fiktivne elek- trarne, prepuščamo presoji bralcev. Lahko pa si mislimo, kaj bi z obojimi najraje naredili delavci zagrebškega gradbe- nega podjetja Hidroelektra- Tistim, ki so delali na nekate- rih gradbiščih v Alžiriji, dolgo- je podjetje osebne dohodke po pisanju Poleta tudi za več kot leto dni nazaj. Sedaj vsa- kodnevno čakajo pred blagaj- no na izplačilo, zgodilo pa se je že, da je računovodja klical milico, naj razžene zrevoltira- ne delavce. Organi sicer niso ukrepali, ampak denarja tudi ni bilo. Najbolj zanesljiv način, da pridejo vsaj do dela dohod- ka, je, da prodajo dolarje Hid- roelektri po uradnem tečaju. Nekateri so poiskali pomoč sodišča, vendar zaenkrat za- man. Kje tičijo plače ni, jasno, nihče pa ne verjame opraviči- lom, da Alžirci niso pravoča- sno poravnali svojih obvezno- sti.

Gradbeništva se torej raje izogibajte. Če že ne morete postati nabiralci cunj in perja, postanite novinarji. Student- ski list v tekstu ob uvedbi štu- dija novinarstva v Zagrebu zatrjuje, da bo novinar poleg elektronika eden najbolj iska- nih poklicev prihodnosti. Kdo bi si mislil.

POJAVI MLADINSKEGA DESPOTIZMA HIC ET NUNC

Vzrok, zakaj obremenjujemo že tako obremenjeno vesoljno mladino z lokalnimi, navidez obrobni političnimi kuhinjami, je naslednji: Problemi, na katere smo naleteli, so v resnici širšega, ne le lokalnega značaja, poleg tega pa sploh niso obrobne pomena. Gre za presojanje upravičenosti manipuliranja delegatov in njihove odgovornosti lastnemu okolju, gre za svobodo glasovati drugače, misliti drugače, gre za svobodo drugačne biti.

Dokler govorim in pišem o birokraciji na splošno, je to dopustno, sprejemljivo, celo popularno. Ko pa o tem istem spregovorim konkretno, neposredno in osebno, me prizadeti označijo za ekstremista, meščanskega desničarja in anarhista. To se ponavlja na vseh ravneh, v vseh sredinah, kjer zastavim svojo besedo. Menim, da je »spopad« z despotizmom in politokracijo potrebno začeti zelo konkretno, brez odvečnega fraziranja in površnega etiketiranja. Morda bodo pričujoče vrstice kakšnemu mlademu človeku, ki še ni povsem apolitičen, v poduk kot izkušnja sovrstnikov. Ves tekst ima večji pomen v tem (odnošajskem) kontekstu od videnja zgolj problematike praznovanja dneva mladosti (in vsega cirkusa s tem v zvezi).

Javnost je bila dokaj dobro seznanjena z razpravami in dogajanji okrog »Štafete«. Prazen prostor pa ostaja tam, kjer bi bilo potrebno prikazati atmosfero v posameznih sredinah po občinah. Ozadje prav teh razprav in dogodkov v Ljutomerski mladini je najbrž podobno še katerim drugim (ozadje ozadja pa seveda ni za objavo). Manj pa je verjetno, da se je še kje končala razprava o štafeti tako kot v Ljutomeru.

Delegat (sekretar) OK ZSMS Ljutomer se je v »izčrpn« informaciji svoji »bazi« opravičil, zakaj je (samovoljno) glasoval v nasprotju z njenimi stališči. Argumentirani ugovor k takšnemu opravičilu, zapisan na štirih straneh rokopisa z naslovom: Izhodišča za razpravo o subjektivnem in objektivnem v dopisu sekretarja OK ZSMS Ljutomer št. 100/86 sem oddal (polprofesionalni) tajnici z namenom, da ga razpošlje vsem naslovljenim. To je bilo natančno pred tremi tedni. Ves ta čas (cel februar) pa je bil moj rokopiš shranjen v predalu mladinskega sekretarja. Ta je namreč tajnici prepovedal, da bi tekst, na-

menjen (javni) obravnavi, komurkoli posredovala.

Zaradi tega se obračam na vas in prosim, da mi v primeru objave pošljete 50 izvodov časopisa. Tako bi ljutomerska javnost (mladina) dobila možnost dokopati se do »prepovedanega« teksta.

OBČINSKA KONFERENCA ZSMS LJUTOMER

Štev. 100/86

Datum: 30/12-1986

VSEM OO ZSMS V KS, OZD, OŠ, KLUBIH, članom P OK ZSMS Ljutomer ZADEVA: Informacija o poteku 2. seje RK ZSMS v Ljubljani dne

23/12-1986

Spomladi začne štafeta mladosti svojo pot v Sloveniji. Na 12. kongresu ZSMS v Krškem, na mladinskem festivalu v Novi Gorici ter raznih razpravah, posvetih in okroglih mizah so se pojavila omahovanja in razprave o »ŠTAFETA – DA«, »ŠTAFETA – NE«, »ŠTAFETA V DRUGI OBLIKI«.

Stališča predsedstva Univerzitetne konference ZSMS v Ljubljani do štafete mladosti in praznovanja dneva mladosti smo na Občinski konferenci ZSMS Ljutomer prejeli 8/12-1986, predlog predsedstva RK ZSMS za projekt obeleževanja dneva mladosti 1987 smo prejeli 16/12-1986, sklep OO ZSMS Ljutomer-mesto pa smo prejeli 18/12-1986. Ker se je v vsebinski zasnovi odhoda štafete mladosti iz SR Slovenije v letu 1987 odločalo na 2. seji RK ZSMS v Ljubljani dne 23/12-1986, predsedstvo OK ZSMS Ljutomer ni imelo časa organizirati obiskov po osnovnih organizacijah, kjer bi vsaj večina mladih ljutomerske občine izreklo svoje mnenje o štafeti mladosti. Zato je predsednik OK ZSMS Ljutomer Štrkl Boris sklical posvet predsednikov in sekretarjev dne 19/12-1986, da bi na podlagi posveta OO ZSMS posredovali naše mnenje na 2. seji RK ZSMS v Ljubljani.

Posveta se je udeležilo 7 delegatov OO ZSMS IZ KS (vabljenih 35), 1 delegat OO ZSMS iz OZD (vabljenih 15), 5 delegatov iz OŠ, SSDU in študentskih klubov (vabljenih 11).

Na posvetu smo izrekli stališče mladine občine Ljutomer, namreč, da nasprotujemo odhodu štafete mladosti, oz. da smo proti štafeti mladosti. Sam sem se obvezal, da to stališče posredujem na seji RK ZSMS.

Vendar sem po tri-urni razpravi na seji RK ZSMS v Ljubljani uvidel, da smo vsi skupaj v naši občini premalo seznanjeni oz. informirani o vseh razpravah glede štafete mladosti. Še posebej, ker je na posvet OO ZSMS pri OK ZSMS Ljutomer bilo vabljenih 61 OO ZSMS, udeležilo pa se jih je samo 15. Zato sem se sam odločil, da na seji RK ZSMS ne glasujem niti

»proti« štafeti mladosti, niti »za« štafeto mladosti.

Sprejem kritiko nekaterih mladincev OO ZSMS Ljutomer-mesto, da sem nepravilno posredoval naše mnenje na seji RK ZSMS v Ljubljani, vendar smatram, da nisem ravnal napačno.

Sem pa mnenja, da problemov mladih v občini Ljutomer ne bodo rešile okrogle mize za ukinitve štafete mladosti, za uvedbo civilnega služenja vojaškega roka, za ukinitve smrtnih kazni, za črtanje dela 133. člena kazenskega zakonika ipd.

Naš glas mora postati močan pri problemih zaposlovanja, pri štipendijski politiki, močni moramo biti pri vprašanju možnosti o spremembi odloka o prirejanju javnih zabav (pri tem mislim, da tudi OO ZSMS kot DPO lahko samostojno, brez pokrovitelja priredi zabavo), moramo vztrajati pri problemih ekologije, pri stanovanjskih problemih in ne navsezadnje tudi pri problemih gospodarstva v naši občini. Mislim, da so to resnični problemi naše mladine, ki jih moramo reševati, da bomo lahko počasi lažje zadihali v lepšo prihodnost.

Mladinski zdravo!

Sekretar OK ZSMS Ljutomer:
PAUŠNER Boris, I. r.

OBČINSKA KONFERENCA ZSMS LJUTOMER

(Rokopis je bil oddan v torek, 3. 2. 1987)

Štev.:

Datum:

VSEM OOOZSMS V KS, OZD, OŠ, ŠTUDENTSKIM KLUBOM, ČLANOM PREDSEDSTVA OK ZSMS Ljutomer ZADEVA: IZHODIŠČA ZA RAZPRAVO O SUBJEKTIVNEM IN OBJEKTIVNEM V DOPISU SEKRETARJA OK ZSMS LJUTOMER (Štev.: 100/86)

Povsem slučajno sem prebral dopis OK ZSMS Ljutomer št. 100/86, ki je bil poslan vsem OO ZSMS, klubom in članom predsedstva OK ZSMS Ljutomer, med katerimi sem tudi sam. Zanimivo, da tega dopisa niso razen mene dobili tudi nekateri drugi posamezniki, ki se jih vsebina dopisa najbolj tiče. Recimo, da je odpovedala pošta, ali kateri drugi člen v verigi informiranja.

Vsebina dopisa, ki nosi naslov »Informacija o poteku 2. seje RK ZSMS v Ljubljani dne 23/12-1986« je zastavljena tako, da zahteva resnejši pristop in poglobljeno razpravo. Zanj ponuja Marksiistični center pri OK ZSMS Ljutomer naslednje izhodiščne točke:

1. Informacija o poteku 2. seje RK ZSMS ne vsebuje nobenih podatkov, ki bi zares

informirali oz. osvetlili potek same seje, pač pa je neargumentirano prepričevanje o upravičenosti samovoljne odločitve delegata (sekretarja OK ZSMS Ljutomer) pri glasovanju. V tem smislu omenjeni dopis ne bi smel nositi takšnega naslova. To dokazujejo spodnje točke, iz katerih se med drugim kaže potreba po še eni, popolnejši informaciji oz. zapisniku seje RK ZSMS.

2. Analiza strukture udeležencev sveta predsednikov OO ZSMS in članov predsedstva (z dne 19. 12. 1986), kakršno ponuja sekretar, je brezpredmetna. Med razpravo je bilo namreč jasno povedano, da zavzema sprejeta stališča le predsedstvo, ki pa JE BILO SKLEPČNO.

3. Dejstvo je, da je bila odločitev o vzdržanju na glasovanju samovoljna odločitev, v nasprotju s stališči, katere je sprejelo predsedstvo OK ZSMS Ljutomer in jih tudi argumentiralo.

4. Ugotovitev sekretarja, da smo v občini premalo seznanjeni oz. informirani o razpravah glede štafete mladosti ni relevantna in lahko velja le kot splošna ocena, na osnovi katere se ni moč opredeljevati »za«, ali »proti« ali kako drugače. Morebiti pa je to ugotovitev sekretarja o lastnem nepoznavanju te problematike?

Nemalo mladih je takih, ki se že več let ukvarjajo s temi vprašanji na tak ali drugačen način in so zanesljivo dobro informirani...

VEČINA NEDEJAVNIH MLADIH PA JE V GLAVNEM INDIFERENTNA DO VSEH KOČLJIVIH TOČK, KI ZADEVAJO NAŠO DRUŽBO. TAKŠNI MLADINCI SO MLADINA LE PO STAROSTI. SKLICEVANJE PRAV NA TAKŠNI PASIVNI KONFORMIZEM JE V NAŠI DRUŽBI SPLOH ENA TEŽJIH DEFORMACIJ. MANIPULIRATI Z INTERESI V IMENU PRAV TE »MLADINE« PA JE HUDO NEODGOVORNO POČETJE, KI PRIČA O PRIVATIZACIJI INTERESOV PROFESIONALCEV-FUNKCIONARJEV.

5. Sekretar Paušner sprejema kritiko, vendar meni, da s samovoljno odločitvijo ni ravnal napak. To je zelo čuden način samokritike, ki bi ji lahko našli primerjavo v nedotakljivosti volje izbranih posameznikov v stalinizmu.

Javna kritika sekretarja OK ZSMS Ljutomer (Delo, Mladina, Teleks) ni kritika posameznikov. To je kritika, ki jo je izreklo predsedstvo soglasno.

ZELO POPULARNO POSTAJA, DA SE OPOZORILA O POSAMEZNIH PROBLEMIH, KI SO KAPITALNEGA POMENA ZA NADALJNJI PROCES DEMOKRATIZACIJE TE DRUŽBE, DISKVALIFICIRA-

JO KOT MNENJA POSAMEZNIKOV. PRAV TAKŠNIH DISKVALIFIKACIJ SMO BILI DELEŽNI MLADI TUDI V MNOGO OMENJANEM GOVORU TOV. BAČIČA, KATEREGA KRITIKE PA RESDA NISMO URADNO POTRJEVALI NA SEJI PREDSEDSTVA OK ZSMS LJUTOMER. DRŽI PA TUDI, DA MNENJE O BAČIČEVEM GOVORU NI SAMO MNE-NJE »POSAMEZNIKA«.

6. Sekretar izraža v »Informaciji o poteku 2. seje RK ZSMS« mnenje, da problemov mladih v naši občini ne bodo ukinile okrogle mize za ukinitev štafete, za uvedbo civilnega služenja vojaškega roka, za ukinitev smrtne kazni, za črtanje člena 133 itn.

MLADI BI PO NJEGOVEM MNENJU NAJBRŽ MORALI BITI LE TRANSMISIJA IDEJ STAREJŠIH MENTORJEV IZ DRUGIH DPO IN SE ČIM MANJ DOTIKATI ŠE NENAČETIH VPRAŠANJ. IZ TEGA IZHAJA, DA JE EDINA PRAVA POZICIJA PRIHAJAJOČIH GENERACIJ OHRANITI STATUS QUO. TAKO SE LE NADALJUJE VSESPLOŠNA PASIVIZACIJA LJUDI, KI JE ENCIJ TROHNENJA SODOBNE DRUŽBE.

7. Še nekaj pripomb k drugemu delu dopisa, takozvane »Informacije«. Tovariš sekretar ponuja svoji mladini tri področja, na katerih mora njen glas postati močan. Prvi dve sta področje zaposlovanja in štipendirska politika, tretje pa področje prirejanja javnih zabav. Postavljanje problematike zaposlovanja in štipendiranja v alternativno pozicijo proti prej naštetim »vročim« temam je sila poenostavljeno gledanje na to, s čim naj se mladina v (naši) občini ukvarja. Sekretar zastavlja to vprašanje celo v smislu nekakšnega strnjenege akcijskega programa, ki naj mladino odvrne od razmišljanj, ki so nekoliko pred časom in zato za oblast in nekatere sfere državnega aparata celo nevarne (?). Teško si je predstavljati proces nadaljnje demokratizacije, ne da bi odpirali ta kočljiva vprašanja, ki pa so (za čuda) v večini

okoliških držav že rešena (pred kratkim so uvedli civilno služenje vojaškega roka celo na Poljskem).

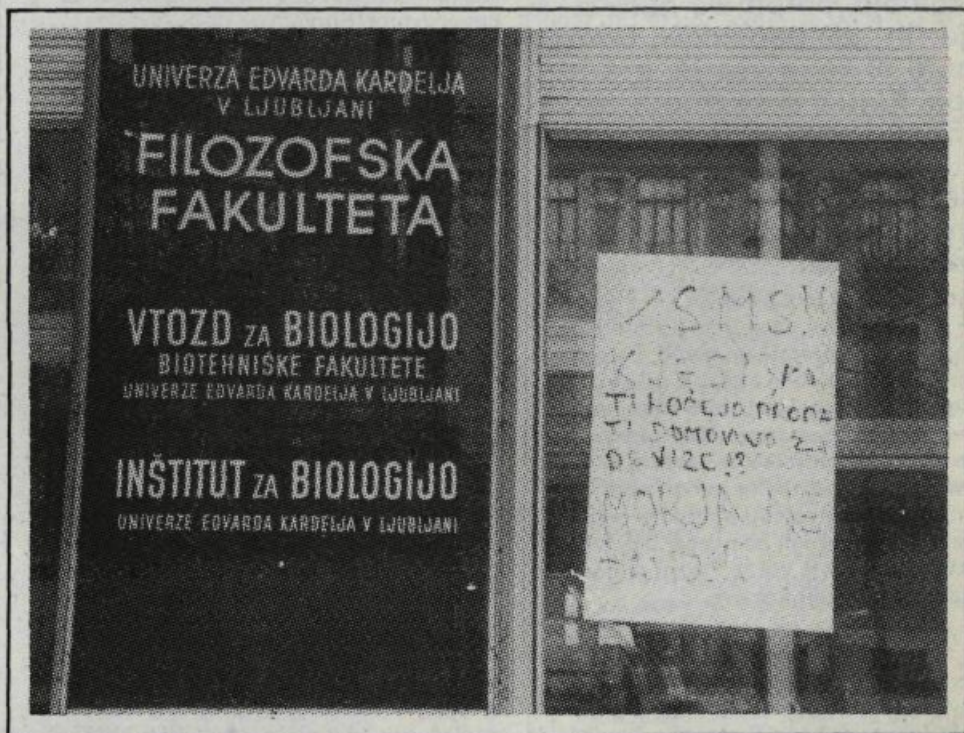
Zgolj ukvarjanje s problemi hitrejšega zaposlovanja mladih utegne postati brezpredmetno, v kolikor ne bomo k temu in podobnim problemom pristopili bolj strokovno in konkretno. Zato v zvezi s tem predlagamo, da tovariš sekretar obišče vse delovne organizacije v občini in se z odgovornimi neposredno pogovarja o problemih hitrejšega zaposlovanja mladih, o njihovih stanovanjskih problemih in večjem štipendiranju iz združenega dela, predvsem za VI. in VII. stopnjo izobrazbe.

NEDVOMNO JE POZITIVNO, ČE SE MLADI V OBČINI UKVARJAJO Z DEJAVNIKI, KI DOLOČAJO SOCIALNO EKONOMSKE POGOJE NJIHOVEGA BIVANJA. SAMO TO PA JE ZA OSVEŠČENO MLADO POPULACIJO MNOGO PREMALO, DA BI SE REŠILA FRAKCIONARNIH SPON PASIVNEGA KONFORMIZMA. PROBLEMI, KI SE POJAVLJAJO V VSEH SFERAH BITJA IN ŽITJA NEKE DRUŽBE, SE PREJ ALI SLEJ PREVALIJO NA HRBTE MLADIH, KOLIKOR TO ŽE SEDAJ NISO PROBLEMI MLADIH.

8. Glede zadnjega dela »Informacije« – področja prirejanja javnih zabav pa samo naslednje:

Zalostno je, da imajo prav tisti mladinci, ki so profesionalno zaposleni v mladinski organizaciji, tako malo časa za poglobljanje v socio-ekonomske in idejne aspekte mladinskega delovanja, na drugi strani pa toliko časa in energije za »probleme« prirejanja javnih zabav. ALI PA SO MORDA TAKŠNI MLADINSKI PROFESIONALCI ZAŽELENI?

VODJA MARKSISTIČNEGA CENTRA
PRI OK ZSMS Ljutomer:
GORAN SOSTER

PRAVICA IMETI PRAV

Janez Stanovnik se je na lanskem mladinskem kongresu zavzel, da bi naj družba (naj dodam – beri: oblast?) priznala mladim pravico do greha. Rekel je, da brez te pravice ni mogoče sprejemati nikakršnih odločitev, uresničevati nobenih zamisli.

Delo ga je v citatu popravilo in pisalo o »pravici do napake«. Ožji in bolj enoličen pomen, pa naj bo: kdor dela, se bo občasno motil, predvsem sprva. Če se mu naj dovoli delo, se mu morajo dovoliti tudi napake, vsaj tedaj, če bodo storjene v dobri veri in če jih bo storilec priznal in skušal popraviti. Humanum erare est.

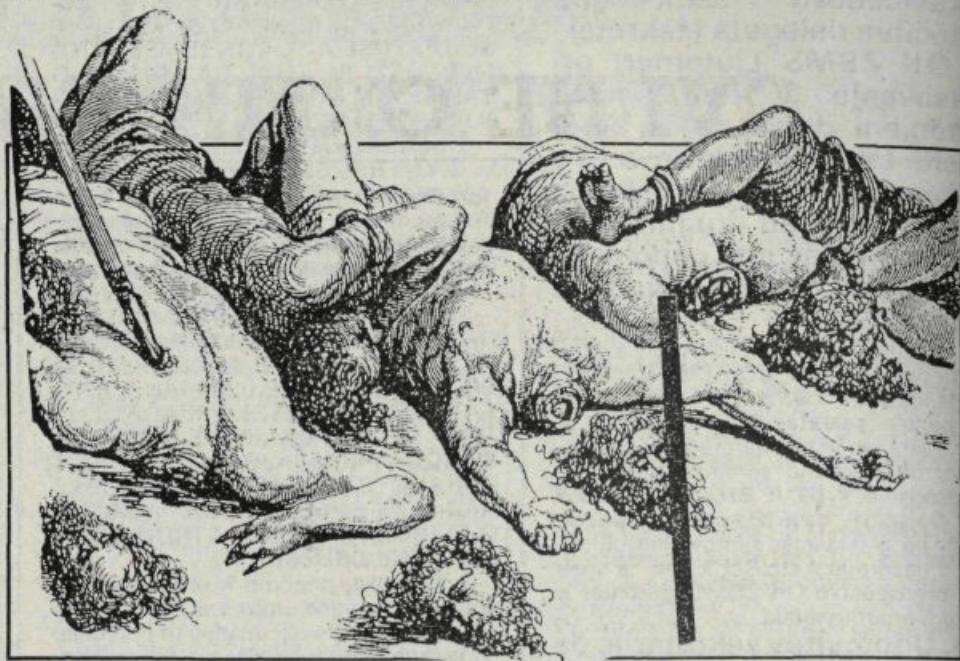
Človeško je pa tudi to – saj smo razumna bitja, ali naj bi bili – da imaš kdaj pa kdaj prav. In tu se šele začne pravi hudič.

Napako ti še nekako dovolijo, oni, ki imajo vselej prav. Zakolnejo, potem se namuznejo in si pogladijo brke. Zmotil si se, a vse je, kot je treba. Kajti ti si se zmotil. Oni so imeli prav, kot je bilo vselej, kot bo vsakokrat.

Bertrand Russell je v pikrem – in resigniranem – trenutku napisal:

“Dajte mi dovolj močno vojsko in sredstva, da jo bom vzdževal, pa se bom potrudil, da v dvajsetih letih prepričam narod, da voda vre pri nič stopinjah in zmrzuje pri sto, ali karkoli podobnega, kar bi bilo v interesu države, da ljudje verjamejo. Moje resnice se bodo učili po vseh šolah, in vsakdo, ki bo glasno podvomil vanjo, bo javno “zamrznjen” na grmadi. Le najvišji politiki si bodo ob večerih, že okrogli od pijače, šepetali kakšna neumnost je vse to. Potem se bodo smejali in spet nalili kozarce.”

Štiri leta tega je tedanje uredništvo Katedre intervjuvalo prof. Branka Horvata o YU ekonomiji. Po zanimivem sestanku, na katerem je najbolj vihral tedanji predsednik izdajateljskega sveta, tov. Tomaž

Kšela (sedanji sekretar OK ZSMS Maribor Rotovž in bojda bodoči odg. urednik Večera), je izd. svet uredništvu prepovedal objavo intervjuja, saj:

“Ali se bomo sedaj postavili v položaj, da bomo v mladinskem tisku začeli spreminjati ocene zvezne skupščine?”

Članu izd. sveta, ki bi objavo dovolil so bolj linijski kolegi povedali, da je *»tudi zavzemanje za objavo tega vprašljivo«*. Motiti se je bilo v demokratični, samoupravni Sloveniji dovoljeno in moža ponoči niso prišli iskat, uredništvo je celo objavilo zapisnik sestanka, tako da za dogodek vemo. Nerodno je le to, da je imel – kolikor lahko po zapisniku sklepamo o napovedih prof. Horvata o razvoju YU krize – le-ta precej prav. Danes je to očitno in ni dvakrat reči, da ni bilo očitno tudi takrat.

Klasičen sovjetski vic pravi, da vprašujejo sov. državljana, kaj misli o Solidarnosti? *»To, kar piše v Pravdi.«* O Saharovu? *»To, kar piše v Izvestjih.«* O Afganistanu? *»Kar piše v Krasnaji zvezdi.«* Pa ga vprašajo – tovariš, kaj vi nimate svojega mnenja? *»O, imam ga, imam, samo strinjam se ne z njim.«*

Orwell piše, da katoliki in komunisti nikoli nočejo drugače mislečemu priznati, da bi lahko bil pameten in pošten. *(Tako je bilo pred vojno: pred nekaj leti se je pojavil poljski vic, ki pravi, da obstajajo med njimi pametni, pošteni in člani PZDP, najdejo pa se tudi taki, ki so dvoje od tega: časi se spreminjajo in pred-sodki z njimi).* Obe organizaciji sta nezmožljivi in tudi ostre samokritike ene od njih govore le, *»motili smo se, a sedaj vemo.«*

Divje, omotne so misli, da bi Partija enkrat priznala, da ni imela prav... in se potem opravičila mrtvemu Kocbeku... in še živima Miklavcu in Blažiču, ki sta šla v zapor, ker sta napisala dobre besede zanj... in Spomenki Hribar, ki so jo dve leti preganjali, ker je pošteno povedala, kar je

misllila, da mora povedati... in imela prav (in profesorju Dragoljubu Petroviču, ki je dobil v Novem Sadu 60 dni ječe za članek *Pomirimo prijatelje, neprijatelji su smireni* v Književnih novinah, 15/10/85, kjer je rekel nekaj dobrega o Krivdi in grehu...).

Kaj Partija res ne more glasno reči, da tukaj... in tukaj... in tam ni imela prav? Humanum erare est – sed diabolicum perseverare. Kako naj ji potem verjame-mo, da ima sploh kdaj prav?

Kako naj cvete demokratična tradicija v družbi, ki je svobodo proslavila s pobojem – brez sodbe in brez groba – dobrih deset tisoč svojih ljudi, slovenskih ljudi. Kolone kamionov skozi Kočevje, zvezani fantje in sod apna na kamionu, da jih bodo prekrili z njim. Res je, kasneje je bila otepa blažja: po Nagodetovem procesu je bil streljan samo glavni obtoženec in dachauski procesi so prinesli tudi precej preživelih. Tudi Pučniku so s smrtno kaznijo samo grozili in zadnje čase se v Sloveniji menda več ne strelja.

Pa vendar... zakon predvideva smrt v 40 členih. Kot je rekel Ensenzberger – smrtna kazen brutalizira cel kazenski kodeks: če te lahko tudi ubijejo, si lahko predstavljaš, kaj vse zmorejo (intervju s Srdjo Popovičem, Katedra 1/12/86). V državi, kjer se oblast tako otepa pobud proti eksekucijam, da so v Srbiji nasprotnikom smrtni kazni prepovedali društvo zaradi »neustavnosti« predloga in ni oblast še nikoli (*vsaj ne da bi vedel*) priznala, da ni imela prav (in da je imel prav kdo drug) – kako si naj demokratično samoupravno delo najde veselje in zaupanje, ko pa nikoli ne moreš imeti prav, če misliš drugače.

Pravico do zmote ti bodo morda še priznali, a pravico, da imaš prav? In tudi ubijejo te lahko.

Zakaj te pa ne bi?

Samo Resnik

BOGOVI NE GREDO NA PIVO

Katedra – tujek, ki je tuj mariborskim mladincem. Družba jim daje sredstva, da pljuvajo. Zgroziš se, ko jo pogledaš. Pisuni, škrabani, če jim kaj rečeš, te takoj primerjajo s fašisti, stalinisti. Tem ljudem bomo povedali, da mariborska mladina ni na njihovi strani, ampak je za napredek. Kot Nova revija izkoriščajo družbena sredstva, da blatijo ves NOB in pravijo, da je to bratomorno klanje in da so tega krivi komunisti.

»Bogovi so žejniki, je Katedra na naslovnici zadnje številke napisala čez faksimile Delovega članka, kjer piše, da Mb borci

»predlagajo« MK SZDL, naj s kadrovskimi spremembami pomaga študentskemu časopisu, ki »vnaša nemir med ljudi in podpihuje nezadovoljstvo.«

Ko je na sestankih izdajateljskega sveta obtožene revije 13. 2. Marjan Kos, predstavnik mestnega komiteja ZKS, predlagal ustanovitelj, naj presodi odgovornost gl. urednika in pripomnil, da bi bila primerna konsekvence njegov »odstop«, ga je študentski član izd. sveta vprašal, če so bogovi žejni krvi. Tov. Kos ni odgovoril, vendar je v tihih pogovorih z lanske pomladi odstavljenim gl. urednikom (ki sedaj vrši isto dolžnost na Tribuni) spet in spet zagotavljal svojo dobronamernost.

Tekst, zaradi katerega naj bi Miran Lesjak, gl. urednik Katedre, izgubil glavo, je drobno pisemce Ljubljankanke Marice Zalar, ki odgovarja na v predzadnji številki objavljeno pismo naključnega bralca Staneta Zarnika – mož je ugotovil, da so med uredniki Katedre agentje CIA, narkomani, bedaki in duševno in telesno utrujene osebe z žabjo perspektivo. Zalarjeva ime-

nuje pisca »zagamanega rusofila« in se sprašuje, če ni tudi on kje morilec domobrancev, ko tako nečloveško piše o Spomenki Hribar. Prisotni DP delavci so povedali, da je objava teksta nesprejemljiva, niso pa povedali, zakaj.

Pa si pogledjmo to grozno pisemce: Izjava: **»Če so oni nastali kot domobranci... ste za to krivi vi, ki ste takrat služili ruskim okupatorjem in boljševiskom.«** je seveda pretirana, zmotna in žaljiva, gotovo pa je, da partija pri žalostni zgodbi državljanske vojne na Slovenskem ni nedolžna (bralec si lahko oblikuje mnenje o tem ob tekstu Spomenke Hribar v Novi reviji št. 48). Obstaja celo verjetnost, da so bile nekatere obžalovanja vredne odločitve sprejete zavestno in s premislekom. **»Pomorjeni niso bili samo domobranci, ampak civilisti, sorodniki, matere, sestre, otroci in znanci...«** Med pobijanjem neoboroženih moških in žensk ne vidim bistvene razlike, pobijanje otrok pa bi bilo zločin, ki mu težko najdeš opravičilo. Pa vendar se vztrajno slišijo govorice, da se je po zmagi streljalo tudi otroke, skupaj z materami. Molčeča prepoved raziskovanja teh dogodkov in pisanja o njih vzbuja slabe slutnje (govori se končno tudi, da v nekaterih roških gozdovih še velja »mrtva straža«, študentka, ki se je pred leti izgubila na tistem področju, mi je opisovala čudne obraze vaščanov, ko je naposled le našla pot do hiš, tonstavkov pa je nehote klical v spomin **Stalkerja** in **Zono** bratov Strugacki (Piknik na robu ceste) in Tarkovskega (Stalker). In vendar gre morda samo za govorice, za bajke, ki živijo od zraka in strahov.

Opravičila vrste – »pobili smo moške, ker so bili proti nam; pobili smo dečke, ker bodo postali možje; pobili smo ženske, ker so rodile sinove; pobili smo deklice, ker bi postala ženske – so bila del folklore vietnamske vojne in marsiktere druge tudi. Upam, da se jih na Slovenskem v zadnjih tisoč letih ni slišalo in da se jih še vsaj sto let ne bo.

Samo to vem: trupla je treba pokopati, če so predolgo odložena po omarah, smrdi celo stanovanje. Dlje ko se s tem odlaša, slabše je. Cenzura in sekanje glav urednikom in piscem ne rešujejo ničesar.

Legende in zaklinjanja pred oltarji ne rešujejo ničesar.

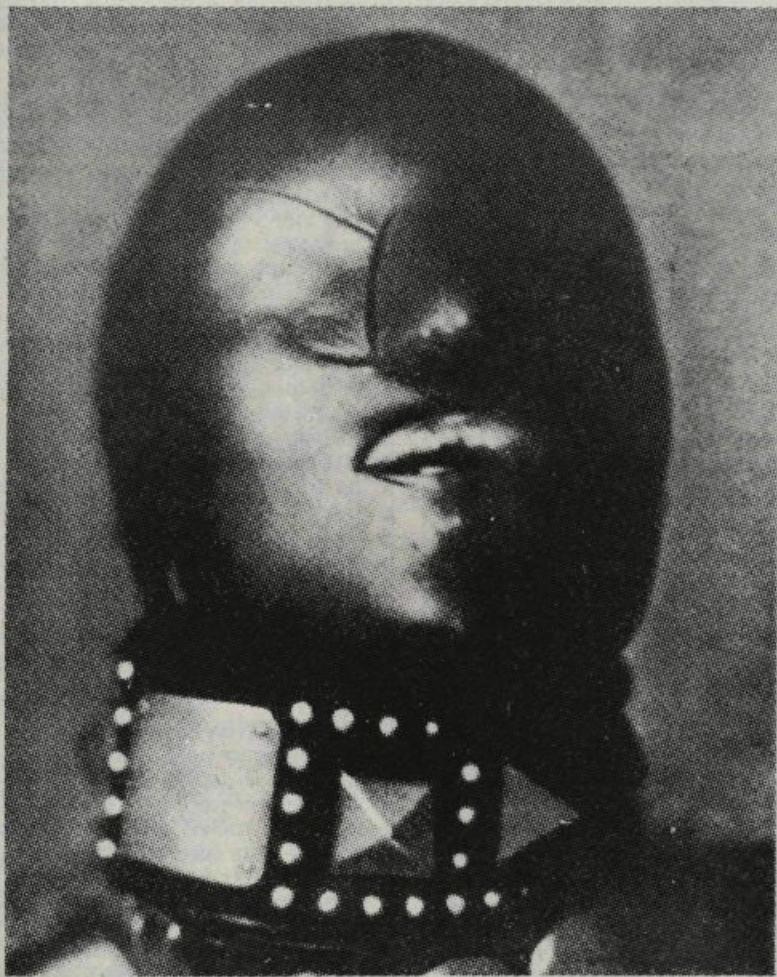
Edino, kar se doseže je, da oblasti na koncu nihče več ne verjame, **pa če reče, da je podnevi svetlo.**

Prepovedanih knjig ne ujame nobena kritika, pa če so še tako slabe.

Organizacija, ki jo je na sestanku izdajateljskega sveta Katedre predstavljal tov. Kos, ima po mnenju Marice Zalar in morda še nekaterih prebivalcev te dežele krvave roke. Morda bi bilo smiselno, če bi bolj prijazno gledala tiste, ki prinašajo milo in vrč vode, pa čeprav delajo to iz radovednosti ali ljubezni do dobrega pisanja.

Z umitimi rokami bi lahko prijala vrčec s pivom. Tudi ljudje so kdaj žejni.

Samo Resnik

SVETA INKVIZICIJA

Sveta inkvizicija je spet na pohodu. Izvlekla je meč in sabo povabila v boj vse pravoverno občestvo, s katerim pritiska na oblast, da naj končno zopet uvede spektakel sežiga drugače mislečih. Ta spektakel krvi željnih je zaenkrat izostal, toda pota Gospodova in tista njegove šibe so nepredvidljiva. Oglejmo si torej, kaj je naš greh, ki sili inkvizitorje, da nas vlačijo na grmade in prepustijo naše grehe očiščevalni moči ognja.

Naš prvi greh nosimo v sebi že od mladinskega kongresa v Krškem, kjer smo bili dovolj predrzni, da smo v kongresnih dneh postavili nove in drugačne zahteve, ki niso bile (kot je bilo v navadi) prepisane iz resolucij prejšnjih let niti usklajene s partijskimi smernicami. Ob tem dogodku je začela inkvizicija biti plat zvona, njeni aktivisti pa zbirati dračje za grmado, ki so jo prižgali na zveznem kongresu v Beogradu. Naši delegati so si na splošno začudenje upali predložiti zahteve, postavljene v Krškem. Ogorčenje pravoverne jugoslovanske javnosti je bilo neizmerno, saj podobne nesramnosti (mišljeno je postavljanje zahtev, ki niso predvidene v Bibliji socializma) na zvezni ravni, v pogojih pluralizma samoupravnih interesov, še ni bilo. Naši delegati so jo s pomočjo velike sreče odnesli z nekaj sajami in grenkim spoznanjem, da inkvizitorjev iz knjige Tisoč in ena noč (pod Stalinom) še ni nagrizel zob časa. Sveta inkvizicija si je mela roke, odrezala je glavo kači grozeče kritike.

Toda greh ni utihnil, niti potuhnil se ni. Še naprej je naseljen v duši slovenske mladeži in se grozeče širi. Apostoli (teoretiki) inkvizicije pa še naprej iščejo zdravilo proti grehu, ki ima mnogo oblik in se pojavlja v različnih okoljih, ki je imun na sekanje glave. Iskanje krivca za greh je postala prva naloga inkvizicije in osrednja tema časopisja.

»Videl sem jih na Cankarjevi cesti pred »Kulturnim centrom ZDA« v družbi s predstavnikom tega centra (op. zaradi visoke postave je ta človek toliko bolj viden). Videli sem jih v neki znani restavraciji Ljubljane, zopet v družbi z istim človekom. Ko že omenjam »Kulturni center ZDA« na Cankarjevi cesti, je to zame čisto navadna agentura CIA. Prepričan sem, da hodijo tzv. alternativni borci tja po instrukcije, kakšni naj bodo načini alternativnega gibanja v konkretni politični situaciji pri nas.« Mi-

sel, ki bi lahko bila izvzeta iz kakšne dobre vohunske zgodbe, je del razmišljanja Stritar Bojana (Teleks, 12. 2. 1987) o fašističnem ekscesu v Sarajevu in o njegovi povezavi s peščico slovenske univerzitetne mladine, ki je inscenirala dogajanje pred Maximarketom: Navedeni tovariš gre v svojih razmišljanjih še korak naprej od pisanja tednika RK ZSM BIH Naši dani (pisanje tega tednika je povzelo Delo 14. 2. 1987), ki trdi, da so pobude slovenske alternative »del splošnega nastopa meščanske desnice, ki, čeprav formalno in institucionalno neorganizirana, deluje s skupne, izrazito protikomunistične in protirevolucionarne idejne podlage.« Navedel sem dve obtožbi, ki se po vsebini sicer razlikujeta, sta pa naslovljeni na isti naslov. To ni polemika s pobudami, temveč poziv oblasti, da šankcionira mišljenje, da postavi vsako novo pobudo na grmado in jo kot heretika zažge.

Oglejmo si še podrobneje razloge, zaradi katerih bi si mi zaslužili grmado. O misli, da smo plačani agenti CIA ali pa v nekoliko milejši obliki meščanska desnica, lahko rečem samo to, da so v zgodovini takšne obtožbe zelo pogoste (veliki vzornik za vse, ki operirajo s takšnimi obtožbami, je Stalin), da pa se običajno izkažejo kot golo sredstvo za eksemplarično kaznovanje. Pobuda za možnost civilnega služenja je dregnila v temo, ki je bila za vso domačo javnost tabu. JLA se je vedno prikazovalo kot kovačnico bratstva in enotnosti, kot edino področje, kjer se je duh komunizma realiziral v formuli oboroženega naroda. Stvar, ki moti ob tej sliki, so oporečniki vesti v zaporih, samomori, ter pobegi iz te idealne družbe (eden od njih se je lani tragično končal). Obstaja pa še eno področje, ki je sicer vezano na JLA, se pa je o njem priporočljivo pogovarjati. Edini pogoj, ki mora biti ob tem izpolnjen, je poro-

čanje s pravoverne, to je družbeno koristne pozicije. V mislih imam eno razsežnost kampanje za odločanje slovenskih mladincev za vojaške poklice. Družba, ki sebe razglašala za miroljubno in trdi, da je njen prispevek k miru njena armada (ob tem pa obsoja militarizem ostalih), družba, ki zaustavi akcijo proti vojnim igračarjem za otroke, ker to škodljivo vpliva na odločanje za vojaške poklice, ima – v kolikor se samo razglašala za miroljubno – dvojno moralno, če pa je miroljubna, kastrira svojo duhovno moč. V teh nekaj vrsticah so razlogi, ki nas vodijo na grmado. Nekaj zapornikov manj (po uradnih zagotovilih peščica), nekoliko manjše število pobegov in samomorov je, po obsodbah sopeč, želja mračnjaških sil. **BLAGOR DEŽELI, KI IMA TAKŠNE MRAČNE SILE, KAKŠNA JE ŠELE NJENA SVETLA AVANTGARDA.**

Drugi greh je še težje odpustljiv od prvega, saj se je zgodil po prvih opozorilih svete inkvizicije. UK ZSMS si je dovolila pustno rajanje (štetni dogodek) na dan, ki v koledarju ni označen kot pust. S tem je navadnemu smrtniku približala rajanje peščice ob sprejemanju odločitev. Pokazala je, da je lahko tudi pustna šema predmet demokracije.

In še celo več. Predmet, o katerem se razpravlja v kakšni ustanovi marmornega videza, je vedno častljiv, pa čeprav bi to bila ista štafeta, ki so jo klesali pred Maximarketom. Umetnik, ki bi jo izdelal, bi dobil lepo finančno nagrado in družbeno priznanje.

Štafeta, ki pa so jo klesali mladi umetniki na trgu, je šema; demokratičen dialog na ulici pa nekulturna provokacija. V času rojevanja demokracije je bilo obratno, edino dialog na trgu je bil demokratičen, dogajanje v palači pa pustovanje.

Bliža se pust in z njim trenutek resnice, ko bo maškerada postala splošno družbeno pravilo, ko bo zajela vse družbene plasti ne glede na ceno zidov, ki jih obdajajo. S skupnimi močmi se bomo poskušali znebiti snega, ki je prekril našo domovino na sončni strani Alp.

VSEM grešnikom v opomin, ki se ne menijo za grozeče bolečine peklenškega ognja in vsem tistim, ki niso nikdar grešili v razmislek.

MATEJEV EVANGELIJ

Kaj se vam zdi? Če ima kdo – sto ovac in katera izmed njih zaide, ali devetdesetih ne pusti na gorah in gre iskati tisto, ki je zašla? In če jo najde, resnično, povem vam, se je bolj veselil ko devetdesetih, ki niso bile zašle. Tako ni volja vašega nebeškega Očeta, da bi se kateri teh malih izgubil.

SILVO ZAPEČNIK

ZAKON O JAVNEM OBVEŠČANJU

»Njihovo cesarsko-kraljevo Veličanstvo so z nejevoljo slišali, da se veliko pisanih časnikov sklada v Njihovih dednih deželah, brez sramu razdaja povsod in razpošilja celo izven države. V teh so časopisne novice večinoma neutemeljene, lažnive in po vsem videzu nalašč izmišljene, za kar bo vsakdo sam po pameti razumel, da se tem neresnicam ne sme niti najmanj verjeti.

Da se odslej omeji in ustavi to zlobno in kaznivo početje in da se s takimi neresnicami ne povzroči slab vtis, sum in nezadovoljstvo v deželi in zunej, So najvišje imenovano njihovo cesarsko-kraljevo veličanstvo blagovolili tudi glede totranskih dednih dežel najmilistljiveje ukazati svoji tukajšnji deželnoknežji gosposki, da s to javno razglasitvijo vse take novinarje posvarijo, naj se navedbe vseh neresničnih in količkaj sumljivih novic tako gotovo vzdrže, kakor gotovo bo v protivnem primeru tisti, ki bo v tem za krivega spoznan in se mu bo krivda dokazala, najostreje kaznovan, pod okolnostmi tudi z batinanjem – udarjanjem s palico in z izgonom.

Da bi se dognali taki zlobni prestopki tega najvišjega ukaza, se s tem tudi denunciantom ali ovaditeljem poleg zamolčanja njihovega imena nudi nagrada 100 zlatnikov. Tako se bodo vedeli vsi taki novinarji čuvati pred popolnoma neizogibno strogostjo in kaznijo, ki jih čaka.

Ljubljana, 23. oktobra 1751
Povej to drug drugemu!«

Takšne stvari so se torej dogajale leta 1751. Kronika slovenskih mest navaja, da je ta oklic poslala cesarica oziroma njeno zastopstvo mestnemu magistratu, ta pa ga je 12. januarja 1752 dal razglasiti z bobnanjem.

Morda tale dokument ne bi bil tako zanimiv, če ga ne bi prebrali ravno danes. Včeraj je namreč začel veljati novi zakon o javnem obveščanju, torej zakon, ki med drugim prepoveduje razširjanje neresničnih in vznemirjajočih vesti, stari zakon o javnem obveščanju pa je nehal veljati. Ali kot bi rekli v programu zveze komunistov: »Nič nam ne sme biti tako sveto, da tega ne bi smeli spremeniti«. Stari zakon je torej mrtev, živel novi. Pravkar omenjeni oklic pa dokazuje, da novi zakon le ni tako zelo nov, pač pa se napaja z idejami Marije Terezije in njenih podanikov. Rekli boste, spet smo naredili korak nazaj! Morda je to res, hkrati pa velja omeniti, da je predzadnja pomembnejša reforma na slovenskih tleh, torej šolska reforma, ukinila gimnazijo, ta pa je – kot vemo izzum prosvetljenih absolutistov in tudi Marije Terezije. Reforma zakona o javnem obveščanju torej vodi v obratno smer kot reforma šolstva.

Na prvi pogled se ta procesa zdita protislovna. Če pa bi stvar bolj resno zagrabili, bi prišlo do močno zanimivih zaključkov. Obdobje Marije Terezije namreč imenujejo »Prosvetljeni absolutizem«. Gre torej za obdobje prosvetljenstva, vladavine razuma in učinkovitosti, hkrati pa tudi za obdobje absolutizma, torej za čas samovolje vladarjev. S šolsko reformo smo se znebili gimnazije, torej prosvetljenske komponente tistega obdobja, z zakonom o javnem obveščanju pa smo nekaj pridobili: namreč absolutistično komponento tistih časov. Če povzamemo: od časov Marije Terezije je ostal le še absolutizem, prosvetljenstva pa smo se znebili. Naravnost rečeno: samoupravni socializem lahko živi brez racionalnosti, ne more pa brez svežih variant

restriktivnih absolutističnih zakonov.

Ob prebiranju starega zakona o javnem obveščanju, torej tistega, ki ga je spisala Marija Terezija, lahko ugotovimo še eno stvar. Namreč, da se ovaduhom danes godi mnogo slabše kot nekoč. Ovaduh je za svoj podvig leta 1752 dobil 100 zlatnikov. Danes ovaduh ne dobi nič. Ovaduh bi pravzaprav moral biti vsakdo, vsi bi morali gledati pod prste drugim, vsi bi morali skrbeti za splošno ljudsko samozaščito.

Trdili bi celo lahko, da je prišlo do močne degradacije ovaduškega poklica. Ne-koč si z eno ovadbo obogatel, danes pa je ovaduštvo takorekoč samoumevno. Ne-koč so ti dali polno mošnjo in zagarantirali anonimnost, danes pa po telefonu zavrtiš številko 985 in poveš, da se nekje dogajajo nezaželene stvari. Ovaduška komponenta terezijanskega zakona o javnem obveščanju seveda sodi med absolutistične koščke takratnega mozaika. Danes številka 985 sodi med absolutistične komponente samoupravnega mozaika. Hkrati pa danes tudi absolutizem ni več tisto, kar je bil včasih. Danes je absolutizem samoumeven, takrat pa so zanj plačevali, najbrž v upanju, da absolutizem nekoč ne bo več potreben. Zdaj pa se je izkazalo, da niso več potrebne podkupnine.

ALI ŽERDIN

Nekaj metrov od magistrata leži Ljubljanski mestni arhiv. In v tej shrambi lahko vztrajen brskač najde svežnji z oznako B 264 II. V svežnju pa lahko najdete letak iz leta 1751. Na letaku pa lahko najdete »Oklice, ki zelo nazorno dokazuje, da je bilo življenje novinarjev naporno že za časa Marije Terezije. Kar takoj priznamo, da tega oklica ne citiramo po originalnem viru – torej svežnju z oznako B 264, pač pa po petdeset let stari »Kroniki slovenskih mest«. Letak je bil natisnjen v Ljubljani leta 1751, ali če smo natančnejši, 23. oktobra istega leta. Pa si poglejmo vsebino »Oklic«.

EVO VAM GA NA!

Urednik televizijskega dnevnika v bosansko-hercegovski prestolnici je srebal jutranjo kavo in pregledoval TANJUGove dnevne informacije, ko je nenadoma zagledal vest. ... da so v ljubljanskem študentskem časopisu Tribuna povezovali štafeto mladosti s falusnimi simboli, primerno ilustrirano, seveda...

- Naš najvišji simbol, naš ponos so omadeževali, je dejal, to ljudje morajo zvedeti. In stipkal je daljši tekst o slovenskem grehu. V osrednjem TV dnevniku je k besedilu pritaknil še ilustracijo, čez cel zaslon je dolgo utripala gledalcem pred očmi in tako je vsa republika lahko videla, kako grozne, kako vulgarne reči počnejo Slovenci. Slovenski ud je prispel tudi v najbolj oddaljeno vas.

»Resnici na ljubo – reč je enostavno ostudna, je slišal tudi gl. in odg. ur. sarajevskega mladinskega časopisa Naši dani (ki naj bi bil nekaj takega kot Mladina, še mnogo let poprej pa kot Tribuna), ko je sedel pred televizijskim zaslonom. Naslednje jutro, ko je prišel v redakcijo, je še sam prečital TANJUG-ovo vestičko in se odločil, da bo brez dvoma tudi sam napisal komentar za svoj časopis. Tako se je ob intervjuju s komunistom Zdravkom Grebom (KOMUNIZAM MORA BITI SADA) in pevko Nado Obrić (NARODNJACI PROTIV NARODA) znašel tudi slovenski tisk. Naslov: TAKO REČI GADNO (NEKI SU ČAK I POVRACALI). Ob Tribuni sta se pojavila še odmeva na pisanje o JNA v Večeru (»Po vsem tem lahko povzame-mo, da zaton idej v mariborskem Večeru iz večera v večer doživlja svoj polni zenit«) in Mladine o Đilasu (»Nekoč ste bili opice, človek pa je še zdaj bolj opica kot katerakoli druga opica«).

PET MINUT ZA KULINARIČNI NASVET

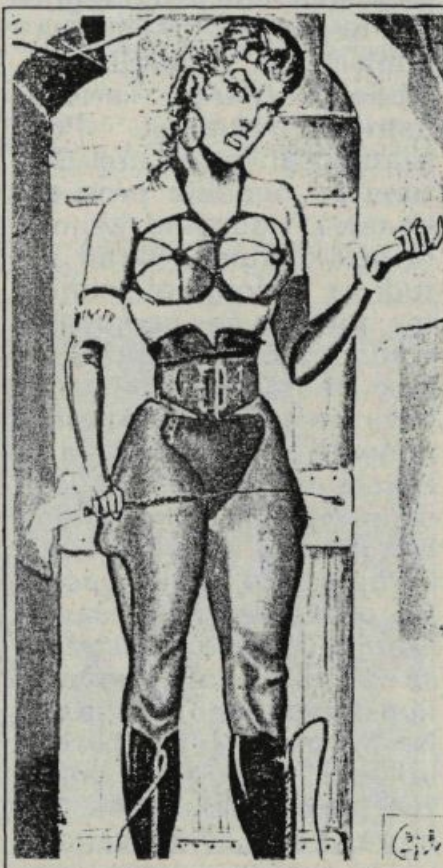
»Trivialna »Tribunijada«,« je začel.

In potem naprej, v slogu, ki so ga tamkajšnji časopisi že vajeni: največ tujk, ob-sodbe, groznje.

»Štafeta palica (falusne oblike) je prelila kapljo čez rob. Ni več nobenega dvoma, in to je nedavno ugotovilo tudi predsedstvo CK ZKJ, da so takšni in podobni novinarski »kotleki« ne le delo neformalne skupinice ljudi, pač pa »del splošnega nastopa meščanske desnice, ki, čeprav formalno in institucionalno neorganizirana, deluje s skupne, izrazito protikomunistične in protirevolucionarne idejne podlage«. Zato bi moral biti tudi zadnji Tribunin pljuvalno-politični nastop povod za najširše

organizirano družbenopolitično akcijo, ki bi pospešila proces dolgo pritajene perforacije čira na bolnih želodcih vse številnejših piscev takšnih in podobnih novinarskih člankov.»

REŽEMO, STRUGAMO, RIBAMO, SEKLJAMO

Najlažje je tako. Vzameš interpretacijo in jo interpretiraš še sam. Ne moreš zgrešiti, v bistvu samo ponavljaš. Tako se počasi začne govoriti o tistem, kar je nekdo rekel, ne pa, kaj je v resnici bilo. Briše se meja med realnostjo in fikcijo. Na koncu postanejo dogodki nasprotno od tistega, kar so v bistvu bili.

Podobno se godi v Sarajevu. Ne le, da Tribunin ud počasi postaja simbol za odvrtnost slovenske mladine (ali pa vsaj njenega tiska), isto se godi s sarajevskim »Balom črnih srajc.« Bil je zabava za rojstni dan vseh dvajset dni, dokler se je mestni politični vrh odločal, kako naj jo prikaže. Bil je pač čas za to. Nekaj je moralo biti. Zadevo so močno obsodili, in jo dali v diskusijo številnim družbenopolitičnim organizacijam: komunistom, borcem, mladini... Predvsem pa, dali so jo prežvekovat medijem. Ti so priskrbeli opise vseh, tudi najmanjših detajlov »bakanali-je« in seveda spremenili vse skupaj v obtožbo ljubljanskih pobud. Končno sporočilo MK ZK je bilo bolj omiljeno. Zdaj je lahko, ko ljudje vedo vse.

KAKO ZDRAVIMO ŽELODCNE TEŽAVE

In diskusije so se razvnele tudi na fakultetah, s katerih so dekleta in fantje bili. Ponekod so zahtevali naj se jim takoj onemogoči nadaljnji študij, drugod niso bili tako odločni. Morda jih bo končno mnenje malce umirilo. Tudi če jih ne izključijo. Pomembno je, da vsi vejo njihova imena, da so ta imena povsod zapisana. Je pomembno, da so bili sinovi in hčere sarajevskih politikov, profesorjev, zdravnikov, novinarjev? Zdaj se lahko vse skupaj ocenjuje kot buržujska zabava. Meso za rajo. Zavist.

Akcija za spremembo v pol. vrhu? Ali uničenje alternative?

Imena so zapisana in jim bodo zvonila v ušesih vse življenje. Vse se je spremenilo v strah. V strah, ko opaziš, da te obiskuje vedno manj prijateljev, ker vsak pameten misli, kakor mislijo vsi. Ker stopijo v predavalnico in v istem trenutku vsi njihovi (bivši) kolegi protestno odidejo. Ker ta strah čutijo tudi drugi; nihče se noče več pogovarjati, razen bedastih vicev in primitivnih šal.

Ti ljudje niso več prepričani, ali prav mislijo. Ali so se tudi oni spremenili.

Je toleranca tu samo navidezna?

Ni pomemben kurac v časopisu, pomembno je, kaj bodo o njem rekli drugi časopisi. Ni pomembna študentska zabava, pomembno je, kaj o njej porečejo dnevniški komentariji. Najpomembneje pa je, kaj si po vsem tem nekateri ljudje mislijo. In če se včasih pisanja časnikov razlikujejo? Nič ne de, samo iritirajo, iritirajo...

Pišimo še naprej...

SABAHUDIN

RESNICE IN ZMOTE O SARAJEVSKI AFERI»

»Sarajevska afera«, kakor smo v Sloveniji poimenovali fašistoidno praznovanje rojstnega dne sarajevske študentke in njenih vrstnikov, prav tako študentov sarajevske univerze, je v celotnem jugoslovanskem prostoru vzbudila zgražanje, obsodbo ter velik odmev v tisku in drugih sredstvih javnega obveščanja. Glede na neutemeljene informacije so v jugoslovanskem tisku omenjeno »zabavo« povezovali s pobudami dela slovenske mladine. Fašistoidna »žurka« in slovenska mladina...? Pred tako ostro in poleg tega neutemeljeno obsodbo si nismo mogli zatisniti oči. V pogovoru s predsednico Mestne konference ZSM Sarajeva, Jagodo Lučić, smo skušali izluščiti, kakšne so bile dejanske posledice »žurke« in kolikšno senzacionalistično noto so ji pripisali v jugoslovanskem tisku.

– KAKO JE NA TAKOIMENOVANI »PRIMER 19« REAGIRALA SARAJEVSKA JAVNOST?

Le kako bi lahko reagirala v prvem trenutku, ko je bil omenjen kljukasti križ in mračno vzdušje nenavadnega praznovanja rojstnega dne, ki je bilo v resnici neprimerno za čas, v katerem živimo?! Borci, mladina in vsa sarajevska javnost so bili nad takšnim načinom praznovanja 20. rojstnega dne presenečeni in zrevoltirani. Vsiljevalo se je vprašanje, če je sploh mogoče komaj 40 let po preživelih vojnih strahotah, vrniti se h kljukastemu križu in ideologiji, ki je terjala tisoče življenj, med njimi tudi življenja naših vrstnikov, torej ljudi, ki so imeli pred seboj še celo življenje. Posebno ogorčeno reakcijo je predvsem med mladimi izzvalo dejstvo, da gre za 19 študentov sarajevske univerze, večinoma iz dobro situiranih družin. V obstoječem družbenoekonomskem položaju, ko v Sarajevu 28.683 mladih ljudi čaka na zaposlitev, je ta informacija dvignila veliko prahu. Pojavilo se je razmišljanje o ekshibicionizmu in brezposelnosti mladine. To nas je na Mestni konferenci vzbudilo k širši aktivnosti, v smislu spodbujanja mladih, predvsem študentov, naj jasno in glasno spregovorijo o svojih pro-

blemih in o vsem, kar obremenjuje njihovo življenje in položaj v družbi v obstoječih razmerah. V širšem smislu skušamo preučiti vse globlje vzroke, zaradi katerih si je 19 mladih ljudi omislilo tako neprimerno obliko praznovanja rojstnega dne.

– V tisku so to »zabavo« povezovali s pobudami slovenske mladine. NA KAKŠNI OSNOVI IN KAJ JE POKAZALA PREISKAVA?

Ob tej priložnosti bi tudi slovenskim vrstnikom želela povedati, da niti v enem trenutku tega dogodka nismo povezovali s pobudami dela slovenske mladine. Edino, kar jih povezuje, je to, da so se udeleženci pogovarjali o tem, kaj mislijo vrstniki iz Slovenije ter o demonstracijah kot možnosti za izražanje svojega soglasja s slovenskimi mladinskimi pobudami. Na nobenem mladinskem sestanku niti na nobenem pogovoru tega nismo povezovali, čeprav moram – z obžalovanjem – povedati, da so v nekaterih sredstvih javnega obveščanja temu skušali dati povsem drugačno dimenzijo in ustvariti drugačen politični kontekst, kot je v resnici.

– ALI SO ŠTUDENTE IZKLJUČILI S FAKULTET?

V prvem trenutku, ko mlad človek reagira emotivno, se je ta pobuda dejansko pojavila. Čez čas pa so začeli mladi razmišljati razumneje. Spoznali so, da je omenjena pobuda prenaglana in neupravičena vse dotlej, dokler se ne oglašijo ustrezni organi in dokler ne dobimo popolne informacije o obstoju in uporabi člena o odgovornosti, ki bi kot tak omogočil, da bi v skladu s samoupravnimi akti fakultet sprejeli pobudo o izključitvi študentov.

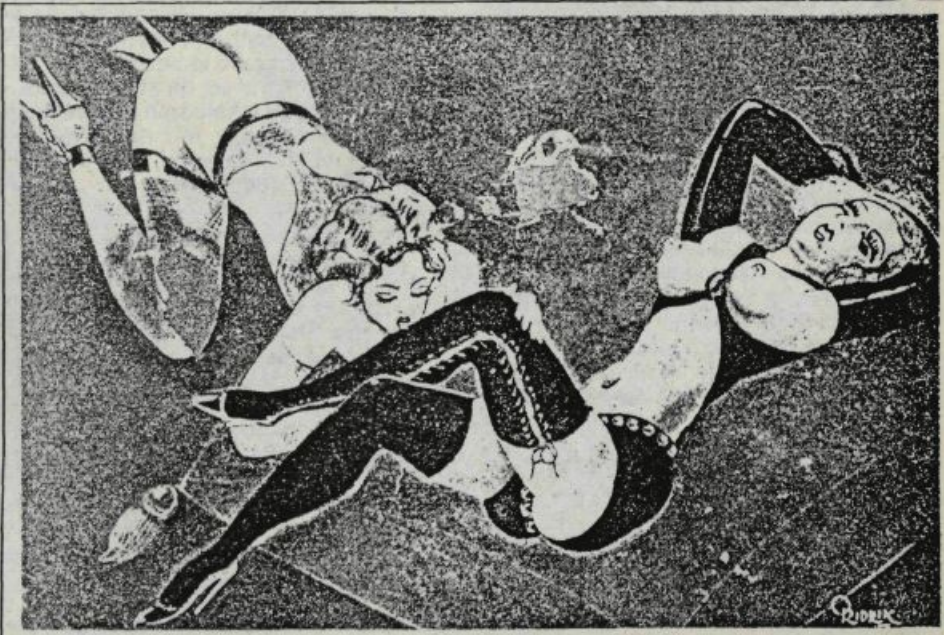
– KAKO JE BIL SPREJET PREDLOG O DOSMRTNI PREPOVEDI ŠTUDIJA ŠTUDENTOM, UDELEŽENCEM »ŽURKE«?

Šlo je le za posamezne primere, ki pa so bili daleč od tega, da bi jih kdo resno obravnaval in tudi sama mislim, da je razprava o tem brezpomenska. Gre namreč za 19 mladih ljudi (moram dodati, da jih je enajst samoiniciativno prišlo na Mestno konferenco na pogovor, skoraj vsi pa so se oglasili na svojih osnovnih organizacijah ZSM), katerih dejanja se nikakor ne skladajo s sliko, ki si jo človek ustvari ob pogovoru z njimi, saj so to večinoma dobri študentje in aktivni člani mladinske organizacije. To pa je le še razlog več, da se vprašamo, odkod jim zamisel o takšnem praznovanju rojstnega dne. Menim, da je tej skupini študentov treba dati možnost, da bi svojo, brez dvoma veliko napako, popravili z lastnim prizadevanjem in na družbeno primeren način.

– V sarajevskem Oslobođenju je bilo objavljeno, da bi »žurka« lahko bila »PODALJŠANA ROKA NEKOGA«. KDO NAJ BI TO BIL?

Sodeč po tem, kar smo izvedeli iz pogovorov z udeleženci in po tem, kar so pokazale razprave, ni govora o kakšni »podaljšani roki nekoga«. Gre preprosto za ljudi, ki so hoteli »zabavi« dati drugačno obliko (nekateri od njih so vedeli za »scenarij« zabave, drugi ne, tretji pa so prišli nanjo slučajno), zaradi katere se je praznovanje rojstnega dne izrodilo v popolnoma neprimerno in družbeno nesprejemljivo.

BLANKA MARKOVIČ

KULTURE DIALOGA SE ŠELE UČIMO

Nekaj mladih v Sloveniji je mislilo, da ta politični, družbeni dialog apriori obstaja v družbi; Ne obstaja! Za te ideje, pobude se je treba boriti, kot se bori za socializem, za humanejše odnose v družbi...«

Kakšni so bili odmevi na pobude slovenske mladinske organizacije od lanskega kongresa ZSMJ je znano. Tudi najbolj »tolerantni« kritiki, ki so »dopuščali možnost razprave« o štafeti, členu 133, civilni službi itd., so v isti sapi dodajali, da gre za obrobne probleme, ki nimajo dosti skupnega z našo stvarnostjo. Stvarni problemi so, ve se, nezaposlenost, Kosovo, nacionalizem

... Povsem naključno sem prišel s to »stvarnostjo« v stik še preden sem dobro stopil v beograjske plundre. Že na vlaku mi je sopotnik, moški srednjih let, brez pravega povoda začel pripovedovati o svoji snahi: Dolgo je iskala službo in sedaj je pripravnica v tekstilni tovarni. Plačajo ji milijon in pol (15.000.- ND) na mesec, od česar porabi milijon tristo za prevoz na delovno mesto. Vseeno vztraja, ker upa, da jo bodo po pripravniški dobi vzeli v službo. Ampak večine ne vzamejo.

Na beograjski železniški postaji sem ugotovil, da odhaja k vojakom januarska »medklasa«. Skupina mladev je nosila na ramenih kolega, ki ga je očitno doletel poziv k tej dolžnosti. Prepevali so o nekakšnem vojvodi, hrabrem srbskem sinu in njegovih podvigih. Sprva nisem natančno vedel, kam opevani vojvoda sodi, ampak pogledi organov reda in miru v njihovi smeri so govorili, da ni šlo za partizanskega komandanta. K skupini je pristopil starejši občan in jim svetoval, naj zamenjajo pesem.

Takc gre to.

Še ena podoba iz Beograda se mi zdi pomemben del stvarnosti, ki opredeljuje jugoslovansko mladinsko organizacijo: Predsedstvo ZSMJ ima prostore pri vrhu stolpnice Centralnega komiteja, ki je obkrožena z opozorili, da je pristop prepovedan, zavarovana z video sistemom in številnimi varnostniki in tendencioznih zapisov. Ali je komisija za informiranje to spremljala in kako ste reagirali?

Marković: Tisk je bil resnično regionalno-lokalno obarvan. Pri tem mislim tako na tiste, ki so reagirali kljub temu, da so bili popolnoma neinformirani, kot za tiste, ki so te pobude porajali v svoji sredini in jih skušali medijsko promovirati. To bi zlahka dokazal. Sedaj je v obeh, pogojno rečeno, medijskih prostorih prišlo do sprememb in je prisoten

minimum kulture dialoga in upoštevanja drugačnega mnenja. Ne strinjam pa se s tistimi, ki mislijo, da bi moral tisk reagirati uniformno. Konec koncev ustanovitelji imajo medije za to, da afirmirajo določena stališča, da jih skušajo čimširše pojasniti. Tudi z objavljanjem ekstremnih argumentov »za« ali »proti« iščemo mere družbene sprejemljivosti in upravičenosti – nihče nima v zakupu absolutne resnice. Ne bi se torej strinjal, da je tisk izzval konflikte... Ne, tisk je afirmiral stališča svojih ustanoviteljev. Torej deloval na najboljši možni način. Če se v Univerzitetni konferenci v Ljubljani pojavi kakšna pobuda – saj imajo svoj časopis. Zato sem prej rekel, da je zelo pomembno, da so se vse te pobude pojavile v sistemu. Lahko bi bile izveninstitucionalne, potem bi bil problem, kako se o njih pogovarjati. Jaz na vse to gledam kot na pozitiven demokratični premik, tudi če ne soglašamo v vsem. Ker se je izkazalo, da je sistem socialističnega samoupravljanja kljub svojim pomanjkljivostim dovolj širok za vse te pobude.

Goran Marković me je ob koncu pogovora opozoril na sejo Mestne konference ZSM Beograd. Po njej naj bi bila določena razhajanja med (vodstvom) ZSMS in zveznim mladinskim vodstvom dokončno stvar preteklosti. Zaradi popolnejše informacije prenašamo poročilo o omenjeni seji iz Mladine (23. januar 87).

12. 1. je beograjsko mladinsko vodstvo razpravljalo o novih družbenih gibanjih, predlogih za novo koncepcijo dneva mladosti in o pobudi za civilno službo. Sklenili so, da je treba zagotoviti možnosti za demokratično razpravo in se šele nato odločati. Poudarili so, da si ne bodo pustili vsiljevati nikakršnih vnaprejšnjih ocen in da se v teh razpravah ne bodo pustili potisniti na obrobje. Podprli so tudi razpravo o odpravi členu 133.

Tribuna: Zdi se mi, da v zvezi s tiskom enačiš neprimerljive stvari; Univerzitetna konferenca ima sicer res svoj časopis, ki pa ga ne po nakladi ne po razširjenosti ne moreš primerjati z, recimo, Vjesnikom.

Marković: Nekaj ti bom povedal... Nikoli ne morem sprejeti umika v boju. Ne bi sedaj iskal argumentov v distribuciji družbene moči... da je imel nekdo drug večji delež... Če bi bil prepričan, da imam prav, bi boj nadaljeval. N eglede na tisk z naklodo tristo tisoč... Taki primeri so bili tudi prej.

Po drugi strani lahko u ugotovimo, da nekatere mladinske časopise dela samo deset ljudi, iz številke v številko.

Tudi tukaj bi lahko zastavili vprašanje o demokratičnem tisku. Ampak zakaj bi bilo to sporno, če so avtorji kvalitetni in zares delajo na projektu razvoja socialističnega samoupravljanja? Ni sporen časopis, ki naredi napako, ni sporen posameznik, ki javno pove svoje mnenje – sporni so tisti, ki nič ne delajo. In pri nas se dolgo ni nič naredilo v zvezi z nekatere problemi.

Tribuna: Pogosto slišimo, nazadnje tudi iz ust samega predsednika ZSMJ, da so bile pobude slovenske mladine pravzaprav le stališče ozkega kroga slovenskega republiškega vodstva. Od kod takšne interpretacije?

Marković: To je stvar ocene. Jaz osebno mislim, da se je slovenska mladina opredelila na republiškem kongresu, narejen je bil natančen program obveznosti, ki jih mora Republiška konferenca realizirati. Sam torej ne bi kar tako trdil, da gre za stališča vodstva.

Tribuna: Ljubljanska Univerzitetna konferenca je organizirala študentsko samoodločbo o štafeti. Na nobeni drugi ravni ni bilo tovrstnega preverjanja mnenja v bazi, kljub temu pa naj bi bili vsi jugoslovanski mladinci z izjemo sedem tisoč ljubljanskih študentov »za« štafeto. Kakšna je osnova za take trditve?

Marković: Sedem tisoč ljudi ni majhna številka, je zadosten razlog, da upoštevamo njihovo mnenje. Vendar pa ZSMJ ni samo sedem tisoč ljudi, čeprav je tudi teh sedem tisoč ljudi ZSMJ... Torej, to se lahko sliši kot verbalna telovadba... Če ZSMJ oceni, da so nekatere inicijative nesprejemljive, potem se je treba pogovarjati zelo previdno. Sedem tisoč ljudi ne more vsiliti svojega mnenja ostalim mladim v Jugoslaviji.

Tribuna: Nedvomno. Ampak ostalih ni nihče vprašal.

Marković: S tem se ne bi strinjal. Pred dvema leti je bila javna razprava o dolgoročni koncepciji proslavljanja dneva mladosti. Rezultati so znani in objavljeni in mislim, da se je ZSMJ opredelila; To seveda ne pomeni, da bodo te opredeljene ostale nespremenjene naslednjih petdeset let. Po mojem moramo vedno prisluhniti konstruktivnim predlogom za spremembe. Zato pa lahko kritizira tistih sedem tisoč, ki so bili proti štafeti; Če je konstruktiven mlad človek proti nečemu mora imeti trdne argumente in predlagati spremembe. Lahko je samo povedati, da si proti.

Tribuna: Pobude ZSMS za civilno služenje vojaškega roka, ukinitve smrtno kazni, razpravo o členu 133

itd. so bile v najboljšem primeru okarakterizirane kot obrobne, nepomembne. Se ti strinjaš s tem?

Marković: Sploh ne. Posebej se mi zdi pomembna razprava o družbenih gibanjih, v katerih vidim zametke nečesa, kar bi lahko zvezi mladine Jugoslavije zelo koristilo. Vendar pa mislim, da bi se morali tisti, ki se humanistično ukvarjajo z usodo dvestotih, tristotih ljudi, ukvarjati tudi z usodo dvesto tisoč Srbov in Crnogorcev na Kosovu. Če se resnično humanistično in emancipatorsko raz-

mišlja, potem se mora po mojem spoznati, da je prioriteta stvar za pogovor na vsejugoslovanski ravni usoda dveh milijonov nezaposlenih. Dosti prej kot nekatere druge zadeve. Seveda to ne pomeni, da se o čem drugem sploh ni treba pogovarjati. Ne moremo pa se o določenih pobudah pogovarjati v neksončnost, dokler ne prepričamo tudi zadnjega posameznika. Nekatere pereče probleme je nujno reševati, moramo imeti konstruktiven odnos do življenja. Zdi se mi, da se nekatera stališča pred-

sedstva ZSMJ srečujejo z nezadostno afirmacijo v politiki delovanja nekaterih sredin. Toliko je meja, ki so nas razdelile in toliko samostojnosti, da se je tisto skupno začelo izgubljati. Ne vem, v kolikšni meri sem izpolnil pričakovanja, da bi moral biti radikalen na tem področju... Vseeno ne smemo pozabiti, da obstajamo in smo priznani v svetu po zaslugi Jugoslavije take kot je... Mor-da boljše a vsekakor skupne Jugoslavije.

Tomi Gračanin

KAJ JE NAROBE S ŠTUDIJEM NA FSPN

Na to vprašanje je odgovorilo nekaj študentov četrtega letnika Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Samo to vprašanje so dobili, se usedli čez vikend in napisali svoj odgovor. Kaj takega se lahko zgodi samo na FSPN, in morda še na Filozofski fakulteti. To sta edini fakulteti, ki proizvajata pismene študente, to je študente, ki so sposobni strnjeno oblikovati svoje misli v pisni obliki. Morda se motim. Morda bodo odgovori na enako vprašanje na drugih fakultetah dokazali raven pismenosti študentov.

Zakaj postaviti tako vprašanje? Kot kaže, se nam bliža še ena reforma univerze. Politiki in strokovnjaki so polni predlogov, kaj vse in kako reformirati. Študentje pa so tiho. Nihče jih nič ne vpraša. Pa bi vendar le imeli kaj povedati.

MARKO PEČAUER

Breda Habjan, študentka 4. letnika, sociologija:

Študijski proces na naši fakulteti poteka v izredno slabih pogojih. Oprema v učilnicah je stara, stoli so razmajani, mize počeckane. K vsemu temu pa lahko dodamo še veliko zanemarjenost prostorov, saj so le redkokdaj počiščeni. Naša učna pripomočka sta bila skozi vsa leta le tabla in kreda. (Le enkrat smo si ogledali diapozitive in pri predavanjih le enega profesorja smo uporabljali grafoskop, vsak pa je naredil povprečno dve nalogi na računalniku.) Tudi ekskurzije, ki smo jih imeli, bi lahko prešteli na prste ene roke.

Fakulteta je v zadnjem mesecu na novo opremila nekaj prostorov in kot kaže, bodo generacije za nami imele boljše pogoje za delo.

Naj zdaj preidem k vsebinskemu delu.

Menim, da je fakulteta premalo odprta navzven (k združenemu delu, ki je naš uporabnik) in da združeno delo še vedno ne daje dovolj poudarka kadrovski politiki. V nasprotnem primeru na fakulteti ne bi bilo v višjih letnikih toliko predmetov, ki nam dajejo le splošno znanje, ne pa poglobljenega strokovnega znanja.

Velikokrat imam občutek, da gre vse po poti najmanjšega odpora. Profesorji dajejo na svojih predavanjih prednost vsebinam, ki jih najbolj obvladajo, študentje pa prepričani, da tako mora biti, niti ne poskušajo kritično presoditi takšnih vsebin. Veliko bolj porazne od predavanj pa so vaje. Tu se ponavadi pokaže velika pasivnost študentov, ki smo se skozi štiri leta že nekoliko prenavajali nekvalitetno pripravljanih ustnih nastopov. Osebo sem od vaj pričakovala utrditev teoretičnega znanja in aplikacijo tega v praksi. Toda če smo teoretično znanje na vajah res poglobili in ga včasih tudi razširili, pa smo ga skoraj vedno pozabili aplicirati v stvarnosti. O tem govori tudi podatek, da še nikoli v času vaj nisimo poskusili z znanstveno raziskovalnim delom, pa čeprav verjetno ni študenta, ki od fakultete ne bi pričakoval tudi tovrstnih znanj.

Tudi preverjanje znanja bi bilo lahko bolj sprotno, saj nas izpiti navajajo le h kampanjskemu učenju (ker to v večini primerov ni študij). S tem bi se verjetno povečal tudi interes za aktivno udeležbo v študijskem procesu.

Opozorila bi še na obvezno opravljanje študijske prakse. Študentje gremo v združeno delo največkrat nepripravljani, brez konkretnih navodil in nalog. Trije tedni so kar dolga doba in vse je odvisno od men-

torja v delovni organizaciji: ali boš dobil vpogled v delo, ki ga misliš opravljati skozi življenje ali pa se boš dolgočasil, kar pa seveda ni namen prakse.

Pa še nekaj me moti. Šele v četrtem letniku smo imeli raziskovalni proseminar o pripravi diplomske naloge. Menim, da ta proseminar ne sodi v četrti, ampak v prvi letnik, saj naj bi se študent že takrat odločil za določeno študijsko področje, ki bi mu v letih študija posvečal več pozornosti in ga na koncu obdelal tudi v svoji diplomski nalogi.

Marko Pečauer, študent novinarstva, 4. letnik:

Pravzaprav ni nič narobe s študijem na FSPN. Nobenih drastičnih sprememb ne potrebuje, nobenih reform. Dokler cela Univerza ne bo doživela take reforme, ki jo bo raztozdirala, ki ji bo vrnila izgubljeno avtonomijo. FSPN obstaja danes samo zato, ker interdisciplinarni študij na Univerzi ni mogoč. Univerza bi morala ponuditi študentom na desetine programov interdisciplinarnega študija. Ker pa tega ni, je danes FSPN kombinacija smeri, ki obstajajo na drugih fakultetah.

Dokler na večini fakultet obstajajo sprejemni izpiti, bi jih morali imeti tudi na FSPN. Drastično bi morali omejiti vpis. Študij sociologije, politologije in komunikologije je prezahteven in prepomben, da bi ga prepustili študentom, ki se niso uspeli vpisati na kako drugo fakulteto.

FSPN pa bi se tudi morala odločiti, kaj hoče s študijem novinarstva. To kar danes FSPN prodaja za študij novinarstva, ni niti nikakršna teorija niti študentom ne daje nikakršnih praktičnih znanj iz novinarstva. Moral pa bi dati dobro eno in drugo.

Študij obramboslovja pa ne sodi na

FSPN in bi se moral organizirati v samostojni fakulteti.

Darjan Košir, študent 4. letnika, novinarstvo:

Menim, da pomanjkljivosti študija in kvalitete diplomantov te fakultete leže v eni sami stvari: v nepovezanosti družboslovnega študija nasploh. Diplomant, ki bi zapustil našo fakulteto, bi moral dobiti naslov diplomirani družboslovec. To pa ni samo nomenklatura sprememba; gre za vsebinski premik. Na primer: študij novinarstva bi se moral povezovati s študijem ekonomije (prvi pogoj za to pa je, da se naša fakulteta poveže z ekonomsko), kulture (filozofska fakulteta), telesne kulture, politologije itd., tako da bi novinarji postali resnični strokovnjaki na določenem področju, ne pa da tipajo vse po malem, na nobenem področju pa niso zares doma. Politologi bi se prav tako lahko povezali s študijem prava, zgodovine itd., kar bi jim dalo možnosti za strokovno usposabljanje na področju mednarodne politologije ali česa drugega. Sploh ne bi govoril o tem, kako naj bi se študij smeri STM povezoval s študijem pedagoških predmetov (didaktike, pedagogike, andragogike...), če hočemo dobiti prave profesorje-učitelje na tem področju. Danes ne čutimo te povezanosti niti na fakulteti: namesto da bi bil npr. novinar vsaj še politolog ali obratno, imamo strogo zaprte študijske usmeritve, tako da se zdi, da nimamo samo štirih kateder, ampak kar štiri fakultete.

Druga napaka pa je v preveliki akademskosti in izoliranosti naše fakultete do drugih družbenih ustanov, potencialnih uporabnikov naših diplomantov ali samo naših uslug, kar pa je bolezen celotnega visokošolskega študija. Tako prihajamo do absurda: študenti so tako razvajeni, tako navajeni ždeti samo v fakultetnih prostorih, da nočejo sprejeti nikakršne aplikativne raziskave v drugih organizacijah združenega dela, pa čeprav te organizacije krijejo stroške opravljanja raziskav in stroške, ki bi jih študentje imeli, ko bi raziskavo uporabili za svojo diplomsko nalogo. Ravno takšne stvari se dogajajo zdaj, te dni, tudi med študenti četrtega letnika.

Razmišljanja lahko strnem v enem stavku: odprimo se! Obstoječe stanje vodi samo v pasivizacijo študentov, v neustvarjaln in nekvaliteten študij, ki ne koristi nikomur.

KRŠČANSTVO V SLUŽBI ČLOVEKA

Latinska Amerika in teologija osvoboditve

Tudi letos je Univerza podelila Prešernove nagrade za študente. Med 16 nagrajenci sta tudi Simona Petkovič in Darko Vrhovšek iz FSPN. Oba sta lansko leto diplomirala na analitično raziskovalni usmeritvi sociologije z diplomsko nalogo Latinska Amerika in teologija osvoboditve, takoj po diplomi pa sta se zaposlila. Tu se pričena naš pogovor.

T: Za družboslovce ni običajno, da dobe zaposlitev takoj po diplomi. Kako, da je vama uspelo?

Simona: Ja, lahko bi rekla, da sem imela srečo. Izbrana sem bila na podlagi razpisa Zavoda za izobraževanje in kulturo v Litiji, kjer so mi ponudili delovno mesto za izdelavo in pripravo monografije NOB litijskega območja. Delo je raziskovalno in samostojno in mi kar ustreza.

T: Ali si bila sprejeta že po prvi prošnji?

Simona: Moram reči, da sem istočasno poslala več prošelj na različne naslove, vendar sem si močno želela prav sem, kjer sem zaposlena.

Darko: Z menoj je bilo podobno. Prošnjo sem vložil takoj po diplomi, mesec dni po njej pa sem bil že zaposlen na občini Center.

T: Kako komentirata tako ugoden razplet?

Darko: To je bilo obdobje, ko je bilo na razpolago več ponudb prav zato, ker nam ta usmeritev nudi zadosti velik izbor zaposlitev.

Simona: V današnjem času je čutili poseben interes za samostojnost, inovativnost, kreativnost. Na srečo tudi za družboslovje.

T: Kaj sta pričakovala od fakultete, ko sta se vpisala?

Simona: Imela sem splošno predstavo o sociologiji, šele v tretjem letniku, ko smo se usmerili, sem spoznala, kaj to pravzaprav je.

Darko: Sam sem se pripravil bolj za študij novinarstva, kolega pa me je čisto slučajno spreobrnil v sociologa, navsezadnje sem imel v gimnaziji sociologijo samo dve in se mi sploh

sanjalo ni, da bom zašel na ta oddelek.

T: Ali sta bila zadovoljna s študijem?

Simona: Kakor kdaj in kakor kje, kakor je to nasploh v življenju. Nekje zelo, nekje manj, nekje srednje. Odvisno je od posameznika, koliko se posvetiš študiju.

T: Koliko je fakulteta prispevala k analitičnemu, kreativnemu delu?

Darko: Na FSPN so za to dani pogoji, seveda če ima študent interes. Meni je ta način študija, ki nima prehudih pogojev za napredovanje, ustrezal. Posvečal sem se lahko študiju snovi, ki me je zanimala.

T: Kakšne so možnosti za raziskovalno delo?

Simona: Možnosti so predvsem za študente višjih letnikov, saj profesorji sami vzpodbujajo k tovrstnemu delu. V okviru obveznih predmetov pa je tega premalo. Zopet je vse odvisno od posameznika.

T: Kaj bi bilo potrebno po vašem mnenju spremeniti?

Darko: Jaz bi omogočil več individualnega študija, zmanjšal bi število obveznih predavanj in vaj, ter še povečal fond knjižnice, predvsem splošnoizobraževalni.

Simona: Pri obveznih vajah in predavanjih bi organizirala manjše skupine.

T: Kaj bi študirala, če bi se vpisovala ponovno?

Simona: Za študij sociologije bi se odločila ponovno, čeprav bi razmišljala tudi o psihologiji.

Darko: V določenih pogojih bi se ponovno vpisal, toda preveč stvari me še zanima, tako da se tudi za specializacijo še nisem odločil.

T: Kaj sta želela z nagrajeno diplomsko nalogo ugotoviti?

Darko: V svojem delu naloge Latinska Amerika in teologija osvoboditve sem hotel prikazati razvoj Latinske Amerike skozi stoletja, od časov Španske in Portugalske osvojitve pa do današnjega časa. Pri tem sem poskušal prikazati rasne, socialne in etnične raznovrstnosti, ki so pripeljale do današnjih zaostrenih razmer, do družbeno ekonomskih in političnih sprememb in ki so tudi podlaga za teologijo osvoboditve in druga alternativna gibanja.

Simona: Teologija osvoboditve je predvsem gibanje. To se potrjuje skozi njene cilje, nosilce, vrednote in pa nenazadnje tudi v časovni komponenti, saj ima že kar nekajletno tradicijo.

Predvsem gre za prenovitev cerkvene institucije, za spremembo odnosa do posvetnega sveta kakor tudi do nje same. To je zelo boleč proces. Teologija osvoboditve je neka oblika kontestacije nekega »upora« tradicijske cerkve. Protagonisti so mnenja, da je cerkev preveč toga, da nima posluha za znamenja časa, kakor temu pravijo teologi, oziroma da se ne znajde v času eksplozije znanosti. Zato jo lahko označimo kot uporniško teologijo, ki ne zanika verskih predpostavk, vendar želi za vso maso vernikov, na primer v Latinski Ameriki, najti boljše mesto pod okriljem katoliške cerkve.

Darko: Teologija osvoboditve je torej predvsem religiozno gibanje, ki pa v realnosti Latinske Amerike ne more uiti družbenim ciljem.

T: Kje vse se pojavlja tovrstna teologija?

Simona: Zmotno je prepričanje, da se pojavlja v glavnem v Latinski Ameriki. Teologija osvoboditve je tudi črnska, feministična ali politična teologija, in to vse znotraj katoliške institucije, zato jo imenujejo tudi kontekstna teologija.

T: Ali je posebej vezana na kakšen duhovniški red?

Darko: Ne, to je socialno gibanje, ki ima sicer veliko oporo v duhovnikih oziroma redovih. Vendar je vključena predvsem nižja duhovščina, ki ne živi v dosti boljših razmerah kakor ljudstvo. V Latinski Ameriki je hierarhija v Cerkvi še toliko večja. Vedeti moramo, da so Španci iz Evrope prinesli tudi svoj sistem oblasti in da je v njem Cerkev imela precej pomembno vlogo skupaj z vojsko in zemljiško oligarhijo.

T: Kakšen je odnos Vatikana do tega gibanja?

Prvi človek svetega oficija pri kongregaciji za doktrino vere v Vatikanu Joseph Ratzinger je zelo žolčno reagiral. Teoretični teologije osvoboditve so namreč začeli uporabljati razne marksistične termine in kategorije, na primer razredni boj, marksistična metoda, celo možnost revolucije so vpeljevali, toda izrazi res niso bili povsem točno definirani. Aprila 86 pa je Vatikan že bolj strpen, dopušča celo možnost revolucionarnega upora v izrednih okoliščinah, kadar je kršeno človeško dostojanstvo. S tem se želi cerkev tudi v uradnih stališčih prilagoditi znamenjem časa.

T: Ali bi lahko teologijo osvoboditve primerjali z drugimi znanimi družbenimi gibanji po svetu?

Darko: Teško je reči; gre za neko obliko socialno religioznega gibanja, ki se pojavlja v specifičnih okoliščinah nerazvitosti oziroma »razvoja nerazvoja«.

T: Kakšna je sklepna ugotovitev diplomske naloge?

Simona: Katoliška cerkev je nenehna pričevalka in činitelj časa, ter bo to ostala tudi v prihodnje. To je dosegla s svojo izredno sposobnostjo prilaganja družbenopolitičnim razmeram v času in prostoru tudi s teologijo osvoboditve.

MATJAŽ ALBREHT

Wahre Abbildung des grossen Heiligen Apostel S. Francisci Kaverij-Wieseler zu Rodam in der Raffmansdorffer Pfarr in Ober-Loos verfertiget. Cum permissu Superiorum, a gravat. und Kupferst. Joh. Georg Sailer del. J. 1714.

OBISK

Ljubljani in Ljubljančanom se je ponudila izvrstna priložnost da izpopolnijo svoje znanje o dogajanjih v »belem svetu«. Na obisku pri ljubljanskih študentih so se mudili Liem Khe Tren Nu, Eric Luis in Danijel Mihajlovič iz Pariza in Fernand iz Madrida. Vsi delujejo pri študentskih organizacijah in so imeli levji delež pri organizaciji študentskih demonstracij.

Na okrogli mizi v Cankarjevem domu, na radu in v stikih s srednješolci so povedali, kaj jih je privedlo v demonstracije in kako so le-te potekale. Francosko-španski obisk je bil še kako aktualen, saj so težnje po ponovnem umišljevanju šolske reforme pri nas stalno na dnevnem redu in vsi počasi postajamo pravi eksperti za iskanje »felerjev« obstoječe reformne zasnove. Zato je bilo zanimivo slišati, kako se s temi problemi spopadajo drugje. Tisti, ki so želeli izvedeti, kakšne vsebinske premike zahtevajo francoski in španski študentje, so bili nabraž malce razočarani. Izkazalo se je, da niti v Franciji niti v Španiji študentom ni preveč jasno, kakšno izobraževanje hočejo.

V Franciji so demonstrirali proti zakonu, ki je predvideval večje privatno financiranje fakultet (tako z višjimi vpisninami kot z direktnimi vlaganji privatnega kapitala in z manjšim deležem

sredstev, ki jih je prispevala država), kar bi privedlo do še večjih socialnih neenakosti. Otroci francoske revolucije so zelo protielitistično in egalistično nastrojani (elito obvezno povezujejo z večjim materialnim standardom). Razumljivo je, da v času demonstracij študentska organizacija ni zmogla pripraviti platforme reforme, saj so bile v prvem planu druge zadeve. Težave nastajajo sedaj, ko je potrebno izdelati široko teoretsko refleksijo novega študentskega gibanja. Demonstracije so kolektivne akcije, ki jih pogojuje zelo konkreten problem (in ki zahteva hitro rešitev) in ravno zaradi tega so bile tako privlačne (množične). Ko pa pride na vrsto oblikovanje splošnejših zahtev (ki jih je moč uresničiti na daljše časovno obdobje) je manj pripravljenosti za sodelovanje. Eric Louis je v CD opozoril na težave študentske koordinacije, ki nastajajo pri oblikovanju zahtev, nekaj podobnega pa je svoje čase povedal tudi Daniel.

Cohn-Bendit, ko so ga vprašali za glavne razlike med 1968 in 1986: leta 1968 so si zastavili cilje, katerih uresničitve bi pomenila globalne spremembe za vso družbo, leta 1986 so se osredotočili na parcialen problem in zahtevali takojšnjo rešitev (in imeli zaradi tega tudi več privržencev).

UK ZSMS IN UNIVERZA STA GOSTILI ŠTUDENTE IZ FRANCIJE IN ŠPANIJE

Situacija v Španiji je malce drugačna. Zadržni šolski zakon so sprejeli 1954. leta in časa ga je že zdavnaj povozil. Zaradi tega zakona so danes fakultete slabo opremljene (ker je denarja komaj dovolj za plače profesorjev). V Španiji je nezaposlenost približno 10 % in študentje upajo, da jim bo visokošolska izobrazba pomagala, da bodo lažje dobili zaposlitev. Z zahtevo po ukinitvi sprejemnih izpitov hočejo končati samovoljo fakultet, ki si lahko mirno izmišljajo niz vpisnih pogojev in tako selekcionirajo vpis, ker nimajo dovolj sredstev za več študentov. Sicer pa sama zahteva po povečanjem sredstev za fakultete za celo tretjino pove vse. Za španske demonstracije je značilno veliko incidentov med dijaki, študenti in policijo (in fašisti). Po Fernandovih besedah obstaja pri španski mladini velika averzija do policije in fašistov (kjerkoli in kadarkoli se srečajo, se vname pretep). Druga španska značilnost je politična neizkušenost mladih demonstrantov. Po ulicah so korakali dijaki (prva po-frankovska generacija), ki nimajo nobene možnosti, da bi sodelovali pri oblikovanju političnih odločitev (še institucionalni kanali so bolj šibki). Zato jim je pomoč sindikatov in KPE prišla zelo prav (za razliko od francoskih študentov, ki so zavračali povezovanje s strankami). Dijaško-študentska izkušnja je špansko vlado prisilila, da začne razmišljati, kako je treba zastaviti šolsko reformo, vendar so reformni cilji zaenkrat še zelo megleni.

Za razliko od Francozev in Špancev pa imamo Jugoslovani kar nekaj izkušenj (Franciji in Španiji v preteklosti očitno ni tako primanjkovalo kadrov, tehnologij etc. in niso na vsakem koraku ponavljali, da je znanje edino pravo orožje). Ce so nam naši gostje povedali, kako se organizirajo učinkovite demonstracije, smo jim mi povedali, kako se da zavoziti srednje šolstvo in kaj bi bilo po našem mnenju potrebno spremeniti na univerzitetnem nivoju. Proti-elitistično usmerjeni Francozi so bili nemalo začuden, ko so slišali, da se zavzemamo za elite znanja in za večjo selekcijo pri vstopu na fakulteto (ker si nobena družba ne more privoščiti, da diplomira samo 40 % na začetku vpisanih, ker način financiranja, ki temelji na fondu ur in na številu vpisanih študentov, ne omogoča kvalitetnega študija. . .)

Sicer pa smo izvedeli še marsikaj. Eric, Liem Khe in Danijel so nam povedali, kako funkcionira študentska koordinacija (in kako bi moralo funkcionirati samoupravljanje), kakšne so možnosti za civilno služenje vojske v Franciji in še in še. Mi smo jim povedali, kako dela mladinska organizacija in nova družbena gibanja. Izredno so bili navdušeni nad mladinskimi mediji, saj v Franciji skoraj ni pogojev, da bi imeli študentje svoje stalne časopise in radio (ker informacijska mreža drugače deluje).

Sicer pa ima tole pisanje zgolj funkcijo uvajanja v branje posebne skupne številke Tribune in Katedre, ki bo namenjena francosko-španskim dogodkom. Zadeva naj bi izšla v bližnji prihodnosti in pri njeni pripravi nas niti mariborske zdrahe ne bodo ovirale. JASMIN DRŽANIČ

LILIT & MAGNUS PRI VINSKIH MUŠICAH

ŠKUC-Forum namerava najeti prostore gostilne Kolovrat. Do 1. maja naj bi tam zaživel novi – in edini – ljubljanski klubski prostor. Če.

Pred kratkim se je začela resna prenova kletnih prostorov CIDM na Kersnikovi 4. Jeseni naj bi se tam po optimističnih napovedih že začeli odvijati posamezni programi, prenova pa bi zajela še pritličje iste stavbe. In tako naprej, dokler ne bi dobili popolnoma usposobljenega in opremljenega mladinskega kulturnega centra s tremi dvoranami in vsemi potrebnimi pomožnimi prostori. Ampak to še ne bo tako kmalu, v Ljubljani pa ni nobenega (mladinskega? alter?) klubskega prostora. Škuc-Forumu je očitno le uspelo izvohati možnost za kontinuirano kulturno družabno dejavnost svojih sekcij, ki ne bi bila premaknjena v nedefinirano prihodnost. Zadeva je pravzaprav nekoliko neobičajna, kajti študentska kulturna organizacija namerava najeti prostore sorazmerno močnega gostinskega podjetja. Konkretno: gostilno Kolovrat, s katero upravlja Daj-dam.

Program v bodočem klubu naj bi oblikovale predvsem tri sekcije Škuc-Forum: sekcija za kulturo miru, Lilit in Magnus. Poleg kulturno socialnih programov, predavanj in diskusij teh sekcij, naj bi se dogajale še gledališke predstave, predstavitve video produkcije, literarni večeri, razstave ter komorni koncerti, predvsem sodobne resne glasbe. Bralec je lahko ugotovil, da ni v tem načrtu razen komornih koncertov nobene »glasbene dejavnosti«. Ta je bila namreč osnova (in glavni predmet spora, ki se vedno konča z ukinitvijo) v vseh dosedanjih klubih in njim sorodnih alter prostorih. Obenem si upam trditi, da se danes vse oblike drugačne kulture povezujejo z drugačno muziko ter okoli nje. Da v Kolovratu glasbena dejavnost ni med nosilnimi vsebinami je verjetno v veliki meri posledica dosedanjih slabih izkušenj. Res je sicer, da prostori gostilne niso primerni za prave rockovske ali jazzovske koncerte; časovna omejitev namena (predvidoma pet let), pogodbene in materialne omejitve pa ne dopuščajo bistvenih posegov v prostor – vendar to verjetno ni najdebelejši zajec, ki tiči v tem grmu. Če s predvidenimi, načeloma »nehrupnimi« dejavnostmi je tako, da je z občino Ljubljana-Center že bolj ali manj dogovorjeno, ni pa še soglasja Krajevne skupnosti Stara Ljubljana. Član programskega odbora za Kolovrat Bogdan Lešnik nam je zaupal, da nameravajo v sedanjih Kleti vinskih mušic usposobiti nekakšen mini-disko. Ker je ta prostor dokaj oddaljen od stanovanj, upajo, da ne bo težav, ampak...

Institucija Krajevne skupnosti se je doslej ničkolikokrat izkazala kot sredstvo uveljavljanja parcijalnih interesov posameznih krajanov. In vedno se najdejo taki, ki so jim v napoto vsa živa bitja v skupini, večji od posameznika in, kakršnikoli zvoki. Pred kratkim se je v kontaktni oddaji lokalnega radia oglasil celo krajan, ki ga moti zvonjenje cerkvenih zvonov. Taki potem svojo mrzovoljnost preko KS naperijo proti vsakršnemu družabnemu življenju, od mladinskih in disko klubov do populistično-turističnih veselice. Toda da bi imel projekt Škuc-Forum (in z njim ta zapis) sploh kakšen smisel, moramo biti optimisti.

Omenili smo že pogodbo med Škuc-Forumom in podjetjem Daj-dam. Dokončno bo oblikovana te dni. Poleg že omenjenih, je najzanimivejša postavka denar. Za najemnino naj bi bilo treba plačevati petnajst starih milijonov mesečno,

dosti večja postavka pa je nadomestilo izpada dohodka, amortizacija in investicijsko vzdrževanje. Za to bi bilo treba po predlogu pogodbe plačevati stopetdeset starih milijonov mesečno, ta vsota pa bi naraščala glede na inflacijo. Če k temu dodamo še tekoče stroške ter staro milijardo, ki bi bila potrebna za osnovno adaptacijo, je jasno da gre za izdaten finančni zalogaj. Škuc-Forum ga sam ne more prebaviti, zato si skuša zagotoviti sredstva preko Predsedstva MK ZSMS, UK ZSMS pa so zaprosili za brezobrestno posojilo. Z zagotovljenimi sredstvi bi lahko prostor adaptirali in pričeli s programom v mesecu dni. Pogodba naj bi bila podpisana konec februarja, po izselitvi gostilne bi mesec dni kasneje začeli s predelavo, tako da bi praznik dela že lahko praznovali v novem klubu. Seveda, če se bo optimizem obnesel v praksi.

TOMI GRAČANIN

PORNOFILI ZARDEVAJO

Pornografija, proučevanje obojestranskega uživanja spolnega akta, je sestavina vsakega civiliziranega življenja, pa naj bo danes še tako utesnjevana s tabuji. V najvišjem smislu besede je kulturna, kajti pornografija je del procesa, ki primitivni apetit spreminja v nekaj trajno veljavnega.

Toda lahko rečemo, da v zgodovini človeštva ni bilo družbe, v kateri ne bi obstajala literarna cenzura. Obstoj cenzure pred primitivnim animizmom, svetimi besedami, ki bi, povezane s plodnostjo in spočetjem, lahko povzročile nacionalne katastrofe. To bojazen je v zadnjem času zamenjala cenzura, naperjena proti trem stvarim, ki jo ogrožajo: kritiki državne oblasti, kritiki religije in odprtem obravnavanju seksualnih vprašanj. Bolj ko je družba nepravilna, glasnejša je tudi zahteva po zadužitvi t.i. »umazane« literature. Manj ko je zadovoljivo spolno življenje neke kulture, večji je delež literature, ki postaja oblika literarne samozlorabe, bolj nenaravna je pornografija.

Mimogrede: zadnjič sem prebral povzetek iz glasila RK ZSMS BiH Naši dani (objavljen v Delu; Iz jugoslovanskega časopisa, 14. 2.), v katerem mladi Bosanci v isti sapi govore o retrogardni konzervativni zavesti, protikomunistični in protirevolucionarni idejni podlagi in pornografskem besednjaku v Tribuni. Čeprav je slednji in pornolabor z njim popolnoma samostojen, neodvisen in se ne druži z nikogaršnjimi kontraši. Sicer zasluži njihova gonja podporo in se ji pornofili ali vsaj nas velika večina pridružujemo. **Čeprav so iz falusnega simbola stvorili falusno obliko, to pa je postranskega pomena, ne? Sedaj pa k bistvu.**

Baje tudi najbolj zakrknjeni pornofili kdaj zardijo. Baje se pornofil ali npr. občan, ki bi to rad postal ali že celo razmišlja o nabavi rdeče članske izkaznice DPS (Društvo pornofilov Slovenije), sramuje, kadar je zaloten, beroč parnilor npr. v javnih prevoznih sredstvih (letalo, avtobus-zelenc), bifeju ipd. Tudi kadar ga zalotijo domači, ko je pozabil vrata kopalnice zakleniti za sabo. Pod strogim, moralističnim očesom javnosti menda celo zagri-

zeni fundamentalistični pornofili popustijo in preskočijo strani v Tribuni, popisane s pornolaborjam. Zame, Vašega urednika, je to boleče. Za dotičnega posameznika pa zatajevanje zdravih, naravnih nagonov. Je to sramovanje zares tako neizogibno? **Čeprav si še tako želimo nasprotnega, porno čustvo nima domovinske pravice v jazu in se potiska v globino našega onega.** Odkoder s strahovito močjo vendarle vpliva name in na vas. Morda to že diši po freudovski interpretaciji. So ljudje, ki se že celo življenje zaklepajo v kopalnico, da jih ne bi zalotili pri onaniranju (medtem ko držijo z levico Startovo duplerico). Procent prebivalstva, ki spada k latentnim pornofilom, država še zmeraj skriva. Vsekakor Vas ne silim k priznavanju, da smo. Navkljub naši osveščenosti in nedolžnosti pa distributerji - prodajalci Tribune opažajo zanimive pojave. Baje so zapaženi posamezniki, ki so se sramovali nakupa Tribune. Pornofili ali ne, ne vem. Vsi, ki ste to kadarkoli storili: prosim, ne ponovite tega nikoli več. Krivico ste delali Vročim peresom, Balkan expressu, etc... Poleg tega bodo vaše pronotežnje branjem po-

RUSSELL. F. KNUTSON

rnolaborja prešle v višje, vidnejše in dostopnejše plasti psihe, ko berete pornolabor.

V zvezi z izrekom o Stalinu so me mimoidoči vprašali, kako aktualnost subjekta v izreku vpliva na klasifikacijo v 133. oziroma 252. členu. Teoretično ta izrek z aktualnim subjektom lahko uvrstimo v pornografijo, če se le pojavlja v sklopu neke pornoliterature npr., pornočrtice. Kadar pa tak izrek postavimo samostojno, to verjetno ne bi bila pornografija. Praviloma z vključitvijo izreka v pornonavdahnjeno celoto zabrišemo njegov izvor in odvezamo določen kraj (čas), sličnost, tj. okoliščine, ki bi ga lahko inkriminirale. Slejkoprej so izjeme dokaj pogoste.

Medtem se natečaj za pornokip odvija, kot je bilo načrtovano na XIII. kongresu Zveze pornofilov. Tukaj ne želimo nobenih nerodnosti s štafeto. Rok oddaje je zaenkrat še odprt.

Vaš PRIMOŽ TRUBAR

Henry Miller: OBSCENOST IN SRAMOTA

Govoriti o naravi in pomenu obscenosti je skoraj tako težko, kot govoriti o Bogu. Dokler se nisem začel poglobljati v množico literature, ki se je nabrala o tem predmetu, nisem niti slutil, v kakšno močvirje se bom začel potapljati. Če začneš z etimologijo besede, ugotoviš, da so leksikografi, tako kot sodniki, moralisti in politiki, navadni sleparji. Tisti, ki so resno poskušali locirati pomen tega pojma, so bili prisiljeni priznati, da niso prišli nikamor. D. H. Lawrence je imel verjetno prav, ko je trdil, da »nihče ne ve, kaj pomeni beseda obscen«. Theodore Schröder, ki je svoje življenje posvetil boju za svobodo govora, meni, »da obscenost ne obstaja v nobeni knjigi ali sliki, ampak je v celoti kvaliteta (lastnost) beročega ali opažujočega duha.«

Kot je nekdo pravilno ugotovil: če bi poskušali naštetati vse umetnine, ki so bile označene kot obscenosti, bi nastal razvlečen spisec. Večina najbolj branih pisateljev, od Platona do Havelocka Ellisa, Aristofana do Shawa, od Katula in Ovida do Shakespearea, Shelleya in Swinburna, celo Biblije, so bili tarča tistih, ki večno iščejo nečisto, amoralno in nespodobno. Huntington Cairns, eden najpametnejših in najbolj odprtih cenzorjev, v svoji knjigi *Svoboda izražanja v literaturi* poudarja: »Največkrat odgovorni (cenzorji) nimajo ali imajo le bežen stik z znanostjo in umetnostjo, so po strokovni plati za svoje delo popolnoma neusposobljeni.«

Najbolj trdovratno vprašanje, ki ga zastavljajo pisatelju »obscene« literature, je: zakaj ste morali uporabiti tak jezik? Implicitna misel vprašanja je seveda, da bi z ustaljenimi sredstvi lahko dosegli enak učinek. Toda, nič ni dalj od resnice, kot to. Kakršnikoli že sporni izrazi so uporabljeni, lahko smo prepričani, da ni bilo mogoče uporabiti nobenega drugega idioma.

Učinki so povezani z nameni in te obvladujejo zakoni, ki so tako strogi kot zakoni narave. To je nekaj, kar neustvarjalni

posamezniki le redko lahko razumejo. Nekdo je rekel, da umetnik, ko si je pridobil neko vedenje, to vedenje posreduje svojim bralcem. To vedenje, pa naj zadeva spolnost ali karkoli drugega, bo gotovo prišlo v konflikt s splošno razširjenim mnenjem, strahovi in tabuji, ker ti večinoma izhajajo iz zmotne. Kakršnikoli že so razlogi za zmotna mnenja množice, dejstvo je, da bo med umetnikom in publiko vedno zija prepada, ker je publika imuna za mističnost, ki obkroža vsako umetniško ustvarjanje.

Mimogrede povedano, zanimivo je, kako so slikarji, ne glede na to, kako nedostopno se zdi njihovo delo, le redko izpostavljeni istemu nadležnemu vmešavanju kot pisatelji. Vzemimo kot primer npr. zgodnja dela Georgeja Grosza. Primerjajte reakcije inteligentne publike v njegovem primeru s tistimi, ki jih je povzročil izid Joyceovega *Ulyssesa*. In te spet primerjajte s tistimi, ki so jih povzročila Schoenbergova pozna glasbena dela. V vseh treh primerih je bila reakcija publike enako močna, toda v primeru *Ulyssesa* je bila publika bolj razločna, bolj arogantna v svoji psevdo-gotovosti. Pri knjigah si celo mesar in klepar lastita pravico do lastnega mnenja, še posebej takrat, ko knjigo označijo za neokusno in pokvarjeno.

Opazil sem tudi, da je odnos publike drugačen tudi, ko gre za umetnost primitivnih ljudstev. »Obscen« element se v tem primeru iz meni nejasnega razloga obravnava z več popustljivosti. V istem duhu so pripravljani biti bolj tolerantni tudi do obscenih del klasičnih avtorjev. Zakaj? Ker tudi najbolj neumni med njimi lahko priznavajo, da so druga obdobja, upravičeno ali ne, negovala drugačne običaje (navade), drugačno moralno. Za ustvarjalne duhove njihove dobe pa je svoboda izražanja razumljena kot dovoljenje. Umetnik se mora pokoriti ustaljenemu in veči-

noma svetohlinskemu mnenju večine. Biti mora originalen, hraber, poln inspiracije in kar je še podobnega – toda nikdar preveč moteč. Širša ko je publika, bolj tiranski, celovit in perverzen postaja ta iracionalni pritisk.

Iti po sledih zgodovine človeškega odnosa do spolnosti, je kot da bi hodili po labirintu, katerega osrčje je nekje na neznanem planetu. Celo med primitivnimi narodi je prišlo do takšnih popačenj in potlačenj, da je danes praktično nemogoče reči, kaj sestavlja zdrav in svoboden odnos. Gotovo je, da povečevanje spolnosti v poganskih časih ne more predstavljati rešitve problema. In kljub temu, da je krščanstvo vpeljalo koncept ljubezni, ki je prekašal vse predhodne, mu ni uspelo tudi spolno osvoboditi človeka.

Če bi ljudje živeli v skladu s svojimi najglobljimi hrepenenji, ničesar ne bi smatrali za obsceno. Človek kot v sanjah poskuša ubiti sovražnika v sebi. Ta sovražnik, tako zunanji kot notranji, ni ne bolj ne manj resničen kot prikazni njegovih sanj. Ko je zburjen, je do teh sanj brezbrizen, toda v spanju ga prevzame groza. Pravim, ko je zburjen, toda vprašanje je, kdaj je zburjen, če sploh kdaj? Za tiste, ki jim ni več treba ubijati, je človek, ki zagreši umor, mesečnik. Je človek, ki se poskuša v sanjah ubiti. Je človek, ki se pogleda v obraz samo v sanjah. In ta človek je človek modernega sveta, slehernik, tako mit in legenda kot tudi slehernik alegorije. Naše današnje življenje je takšno, kakršnega smo sanjali, da bi moralo biti stoletja nazaj. Zmeraj se skozenj kot v stoletja starih sanjah vleče dvojna nit. Zmeraj bojazen in želja, bojazen in želja. Nikdar čisti vodomet (poželenja). In tako imamo in nimamo, smo in nismo.

Obsceno ima lastnosti skritega trenutka. Je tako obširno kot samo nezavedno in tako amorfnost in fluidno kot samo gradivo nezavednega. Je, kar pride na površje kot nekaj nenavadnega, omamnega in prepovedanega, in nas, ko se kot Narcis sklanjamo nad lastno podobo v ogledalu, priklene nase in šokira. Od vseh priznanih je vsemu navkljub prezirano in zavrženo, a se zmeraj znova ob najbolj nepričakovanih trenutkih pojavlja v svoji protejski preobleki. Ko pa je priznana in sprejeta, bodisi kot plod domišljije bodisi kot del resničnosti, ne vzbuja nič več strahu ali sprememb, kot bi ju lahko pripisali cvetočemu lotusu, ki svoje korenine požene v blato tokov, iz katerih se je rodil.

(po eseju priredil T. T.)

Vinko Möderndorfer: ZAPISNIK

Priznam. Grešil sem.
Ljubil in ubijal.
Zdaj bi rad spal.
(Alfred Rouz – množični
morilec 1930)

Miren sem. Gledam v strop. Telo je mirno. Tudi duša. Čakam na spanec. Spokojen. Ki bo prišel iz kotov sobe. Ki bo pred jutrom. Popolen. Tako. Več sem, kot kdajkoli prej. Zadovoljen nasmeh. Nikakor krč na ustih. Slast prijateljajočega. Spoznanja? Morda. To, da si. Tu in tam. Prestopil mejo. Izbrizgnil sebe v neko Smrt.

Opis prostora dogajanja: Soba, soba z oknom na balkon. Balkon vodi do stranišča, balkon skupen, s pogledom na dvorišče, dvorišče vlažno, nikoli nič sonca, samo senca.

Soba moja. Temna. Hodnik skupen. Greš mimo drugih stanovanj. Vrata ponavadi odprta. Gledajo. Vse vedo. Starci. Vsak hip lahko kdo umre.

Osebe, ki so zraven: Ona, ženska, ne preveč lepa, ne preveč pametna, prodaja v trafiki, spoznal malo pred vsem tem, samo seks, spolnost, fuk, to počne rada, vsa je v, vzdihuje, stoka, potem kriči, vsi slišijo, to vidim na njihovih obrazih. Ima najbolj mastno na svetu, ko ji pride spusti urin, čutim kako se topla mokrota razleže med jajci na rjuhe. En sam krč, meče me v zrak, da padem vanjo spet in spet. To njeno žival v njej iskoriščam. Priučljiva je. Zelo. Včasih me gleda tako. To iskoriščam. Počem z njo vse. Sprva sram, ko želim da počne sama s sabo, potem se preda. Grem z roko vanjo. Boli, ko se potaplja v slast. Potem s steklenico. Vse premagava. Ves sram. Vso normalnost. V trafiki krađe cigarete zame. Bo že kako. Nič misli naprej. Nič misli na kazen. Samo name, na mojega, ki buta vanjo.

Potem On. Starec, ki stanuje na istem hodniku. Ima slabo srce. Vgrajen Stroj. Vspodbudjevalnik. Žena umrla že davno. Ves dan v pižami. Eno oko stekleno. Ima zbirko porno-revij. Včasih mi jih kaže, ustnice se mu prično tresti, začne hropsti, potem hitro zapre revijo; ne bi vzdržal, reče, postane mi slabo, z roko pokaže na prsni koš. Samo pokimam. Zrihtaj mi eno, reče, ližem še lahko. Spet pokimam. Bom, bom, obljubim.

Dogodek: Jaz in Ona. Obdelujem jo. Ona kriči, zariva nohte v moj hrbet, sloči se, čutim kako prebijam ustje maternice, kako se zadevam v njeno dno. Borim se z njenimi stegni, ki mi hočejo zmakniti svojo sredo, poskušam ostati pribit v njej. To traja nekaj časa. Potem otrdi, obmiruje in popusti. Obraz se ji raztegne, razblaži v prijetno, kot spanec.

Navlečem gate. Potem po hodniku in balkonu na stranišče. Bolškim v zid, ko curek zadeva ob porcelanaste stene straniščne školke. Zadiši po pički. Zadovoljen ga potegnem v gate. Spet nazaj.

Na hodniku ga srečam. Starca. Danes je pa glasna, se zahihita. Glasna, glasna, prikimam. Mi boš zrihtal kakšno, še navrže, ko odhajam proti svoji sobi. Obstanem. Saj res. Kaj pa ta? Ti je všeč? Starec obmolkne. Ni prepričan, če je prav slišal. Tudi jaz nisem prepričan, če sem to res izrekel. Oči se mu zaiskrijo. To je vendar tvoja punca, reče. No ja, se namrdnem, lahko bi se tako reklo. Molčiva. Molk, ki ni zadrega. Stvari so jasne. Bile so izrečene. Vse je stvar odločitve. Odločim se na pol. Rečem: bi rad gledal? Če hočeš lahko gledaš. Kaj pa ona, vpraša? Nič, ona ne bo vedela. Šel boš na balkon in boš gledal skozi okno, jaz pa bom dvignil ruleto, velja! Vse boš imel pred sabo, na pol metra, postelja je namreč tik ob oknu. Ampak, videla me bo, reče in glas se mu od vznemirjenosti rahlo trese. Ne bo, brez skrbi, še nihče ni videl iz svetlega v temo. Pa tudi jaz bom pazil, brez skrbi, ne bo imela časa, da bi proti oknu

pogledala. Hočeš? Starec molči. Slišim kako diha. Vznemirjen je. Prav, reče, grem na balkon.

Nadaljevanje: Se vrnem v sobo. Ona na postelji. Oči ima zaprte, eno nogo stegneno, drugo spodvito. Njena pička rahlo priprta. Na vrhu gosta, poraščena da šrlji navzgor proti popku, potem niže bolj gola, rdečkasto-rjava in v dveh gubah, ki se v ritna hlebčka nadaljujejo. Poklekнем med njene noge, razmaknem jih, da reža zazeva in zadiši. Ona se zgane, nasmeh ji raspotegne obraz, oči ostanejo zaprte.

Potem pomislim na starca, ki čaka za oknom. Stegnem se in poskušam neopazno dvigniti ruleto, z drugo roko ji zdrsnem po brazdi navzgor. Zgane se, zamenca z boki, čisto rahlo, spusti vzdih. Tako, ruleta je dvignjena. Ravno dovolj. Pogledam skozi steklo, izbrskam starčev obraz iz teme. Kako je prislonek na šipi, kako bolšči. Pol metra od naju. Tu je, pomislim, naj gleda kurac stari! To, da me nekdo opazuje, me še bolj vznemiri, zadržetam, vznemirjenost se kot topel val dviguje po udih. Ugriznil bom.

Se nagnem med njene noge. Pridem blizu z obrazom. Še bolj jo razmaknem. Z rokama zajamem ritnici in jih rahlo dvignem. Ona razume moj gib. Pomaga mi z boki. Tako jo držim v rokah, zajeto v dlani in tik pred usti. Pomislim na starca, ki je v isti višini nekje za oknom. Še bolj se premaknem v njegovo smer. Naj vidi starec zafukani, naj vidi v pičko.

Diši. Kodra se pred mojimi usti. Pričnem pri vrhu, tam kjer se prične brazda, kjer pride skupaj, kjer se združi in potem više nadaljuje v grič poraščeni in še više v popek... Tam ima koder, gost in kot žima trd koder, zavit nekajkrat, nesramen in izivalen. Z jezikom ga razpletam, vrtim se okoli njega, včasih zdrsnem preko roba v brazdo. Tam je vlažno, rožnato in toplo, včasih slano. Spet pomislim na starca za oknom.

Še bolj ji odprem noge, svojo glavo pa naslonim na nasprotno notranjo stran stegna. Delam samo z jezikom. Naj se vidi kako drsim navzgor in navzdol, vedno globlje in globlje se zaviram z jezikom med njeni sramni ustnici. Vedno več jo je. Vlažna in nabrekla se je razmaknila pred mano. Z aprizem v klitoris. Narahlo, z zobmi ga objamem, ga držim, da se mi ne izmakne, z jezikom sesljam, vrtim in ga pritis-kam ob notranjo steno zob. Ona se usloči, se ponudi in odtrga, z ritjo daje ritem mojemu sesanju. Gledaš stari!? Glej! Pritisni ksht na šipo naj se ti razplizne po steklu, tvoj impotentni obraz, naj zleze v pičko izza vogala, kot žolca meh-hak starčevski kurac, ha!

Dvigni noge, ji rečem! Kaj, vsa zadihana, kaj naj...? K sebi! Kolena potegni k sebi! K jokom, razumeš?! Ji pokažem. Objemi se pod kolena. Z obema rokama, ja, tako. Tako drži.

Svoje noge objema tik pod brado, kolena stisnjena k bradavicam, hrbtenica usločena v zibko, pička pred mano v vsej svoji dolžini, kako se razpotega od ritme luknje do srede telesa, preklana ženska! Stoji mi. Ves krut se vzpenja ob trebuhu. Jajca so se napela in se postavila v pozor. Koža na mošnji se je nagubala, oklenila se je korena in se združila z njim. Vidiš, starec, iz jajc raste kurac! Se obrnem proti oknu. Vem, da si tam, vem, da komaj čakaš kako ga bom zarinil not, poglej zdaj! Z levo roko se primem za kurac, z dvema prstoma desne roke pa se zarinem v pičko, do dlani. Ona pod prsti samo zastoka, glavo butne ob blazino, še bolj se razširi. Ponavljam gibe: z roko na kurcu, s prsti v pički, izmenično, enkrat not do dlani, drugič s kožico preko glavice...

Gledam v temo na drugi strani okna. Iščem ga, starca zafukanega! To, da je tam, me še bolj razburja!

Zdaj ga zagledam. Izluščim iz temé. Njegov obraz na šipi, ustnice, ki rahlo trepečejo. Prišlo mi bo. Drobna kapljica je privrela na vrh. Sem jo otipal. O, bog, prišlo mi bo... Potegnem roko iz pičke, se zagrabim tik nad jajci in stisnem. Ne še zdaj, zastokam, ne še zdaj, in se zvijem v klobčič z obrazom na njeno pičko. Priljubim se nanjo, z jezikom še bolj.

Dušim krče v kurcu, zadržujem vrenje v jajcih, impulze sperme pošiljam nazaj, nazaj not, da boli. Ona pred mojimi usti miga, drgne svojo žival ob moj obraz. Noge je spustila in jih ovila okrog mojih ramen. Čutim, da ji počasi vendar vstrajno prihaja. Masti se pička še bolj. Goltam žlahtne sokove, ki jih krči njene pičke brizgajo v moja usta. Zdrsnem z obrazom se niže, tako da lahko z jezikom še bolj in še globlje sežem proti njenemu koncu.

Dvigne se na komolce. Ona. Nenadoma. Prišlo mi bo, reče, dej ga not, prosi, samo not ga dej! Ne, ne bom! Ni še konec, si mislim, preveč enostavno bi bilo, če bi zdaj bil konec! Sunkovito vstanem. Poglej, pokažem proti oknu, poglej tja! Ona se zdrzne. Zakriči. Starec v šipi. Poglej tja, kričim, nekdo naju je gledal. Ona vidi. Refleksno si rokama pokrije prsi. Gledali so naju, gledali kako sva fukala, tulim kot zmešan! Poglej ga starca zafukanega, ga vidiš! Ona ne more verjeti! Svinje, reče in na jok ji gre. Starec reagira šele zdaj, odmakne obraz, izgine v temí.

Greva, jo vlečem s postelje, greva. Kam, sprašuje? Razčistit greva, samo haljo dej čez, rečem in si oblačim gate v naglici. Že jo vlečem čez hodnik k starčevem stanovanju. Vrata so odprta. Planeva not. Starec sedi pri postelji. Ves siv v obraz. Slabo mi je, reče. Popade me smeh. Ona poleg molči. Nerodno ji je. Kaj je stari, si si ga na roke meti! So se ti sline cedile, kaj? Slabo mi je, reče in se uleže na posteljo. Lahko nadaljujemo, tukaj, pred tabo, rečem. Saj je tako vseeno. Veliko bolje bo in še v rit te ne bo zeblo tako kot te je na balkonu, hočeš, kaj?

Slabo mi je, vode... Poglej sem, silim v starca, poglej v te joške. Potegnem haljo z nje. Ona samo zastoka, skrči se vase, obrne proč! Poglej sem, starec zafukani, zdaj ni stekla vmes, zdaj si upaj. Spusti slino na svojega starega suhega kurca, da se ti ne bojo rane od drkanja naredile! Slišiš! Slabo... mi je...

Hitro slečem gate. Stoji mi. Vznemirjen, trd, napet kot struna. Zgrabim jo od zadaj in ji grem med noge. Ona zakriva obraz, ne upira se, samo stoka. Obrnem jo proti starcu. Potegnem jo bliže, tik k vzglavju. Z obema rokama gnetem njeno mednožje, razpiram ga po sredini. Primi, rečem starcu, primi, zgrabi, zdaj imaš šanso, je že zmeščana, pripravljena za not dat, poglej, in porinem prst vanjo. Starec se dvigne, slišim kako njegovo hropenje napolnjuje prostor. Stegne roko. Žile vse-povčez! Ko se dotakne njene kože, ona trzne, morda zahlipa. Porinem jo na posteljo. Preko starca. Kurac imam vgnezdjen med njenima ritnicama. Dej si ga ven, rečem. Dej si ga ven! Pofafala ti ga bo! Ne, zakriči ona, ne...! Jo zgrabim z dlanjo čez usta in nos, žile na vratu se ji napnejo. Potem popustim da zaduha. Daj, rečem starcu, kaj čakaš, punca si lahko še premisli. Ja, ja, hrope, bom, bom... Se bolj jo potisnem na posteljo, zgrabim jo za lase in jo potunkam med njegova mlahava jajca... Žveči mu ga, žveči ta instrument! Med tem se ji še bolj trdo vgnezdim med njeni ritnici. S kurcem se sprehajam med njeno pičko in ritno lukno. Pomagam si z roko. Mehčam jo. Čutim kako se vdaja lastnemu soku. Ti je všeč, prasica! Nisi tako sramežljiva. Kaj se pretvarjaš, vzemi ta usrana jajca v usta, dvigni mu ga... Starec se trudi, drka si ga, medtem ko mu ona golta in žveči mlahavo kožo med jajci. Ti ne vstane, kaj?! Fukal bi, pa ne moreš, kaj, ga dražim. Vidim kako se trudi, kako se mu nabirajo kapljice na pleši, usta se mu tresejo. Poglej zdaj, bom jaz, jo bom jaz, boš videl kako ji bo všeč. In ji ga zarinem. Razgreta, trdega, v njeno pičko, da pohladi. Ona trzne. Pričakovana. Pričujoča. Zastoka od ugodja pomešanega s solzami. Ha, ženska, ki ga ima, kakšna ispolnitev, berem njene misli, njene kratke vzdihne, ha!

Starec pod nama. Se umirja. Tudi ustnice. Prepušča najin galop.

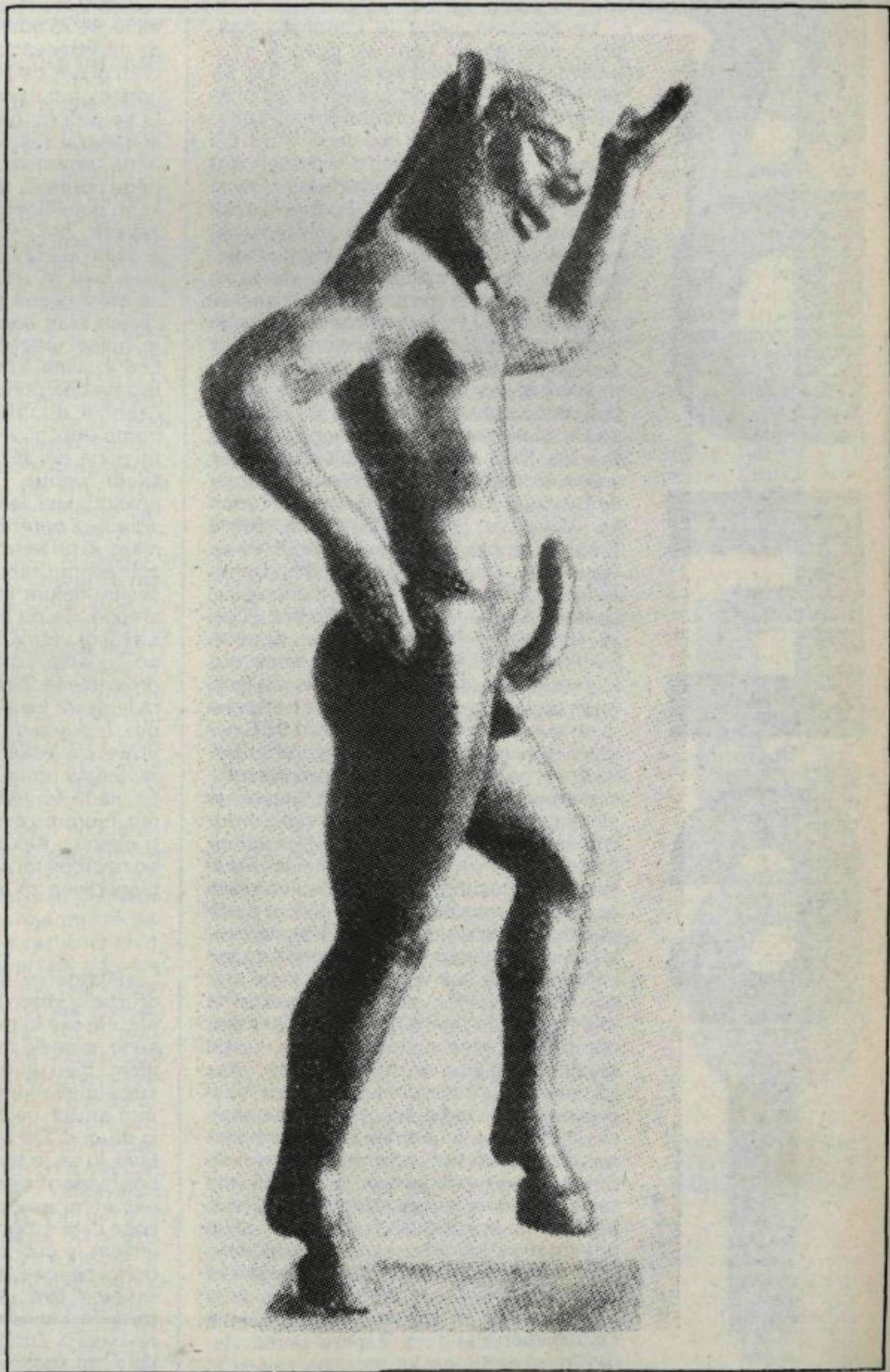
Kako jo tresem od zad! Kako se zadeva z obrazom v starčevo mlahavo mednožje, kako ji je vseeno, zdaj ko ga ima not! Kako mižim in se sélim v njeno pičko. Ves. Mlad, trd in neizpros. Kako mislim na nič, na praznino, ki pride, ki eksplodira, ki se v hipu utekočini. Joj, starec zafukani pod nama, nad nama, v nama, joj, kako sva te raztrgala na kosce, in še te trgava, ko galopirava preko tvojega scuzanega kurca. Ti, prdec, generacija srednje Evrope, secesija večnih dirkačev, ti, ki si svoj vek že davno prefukal, joj, moje mlado mleko bo steklo v to pičko nad tabo!

Konec: Starec je umrl. Kap. Njej sem dal dve okrog ušes, da se je pomirila. Potem sem ji povedal, da nisva midva nič kriva. Bil je težko bolan že prej. Nihče ne bo vedel. Zjutraj ga bo našel poštar. Kap. Pika. Konec.

Verjela mi je. Potem je šla. Jutri bo prinesla cigarete. Po šihntu. Potem jo bom. Sem ji obljubil.

Po sobi sem pospravil. Starčevega kurca sem spravil v hlače. Na bruhanje mi je šlo. Kot da ne bi bil več del telesa, temveč nekaj kot tvor, divje meso, ki slučajno spada zraven. Potem sem se dolgo umival. Ko sem se vrnil v sobo je bil že precej mrzel. Iz predala sem vzel porno-revijo in jo vrgel poleg starca na posteljo. Naj mislijo, da je pred smrtjo gledal mlade pičke in kurce kako fukajo. Potem sem šel v svojo sobo.

Tu je vse. Zdaj sem miren. Nekakšna slast je okrog mene. V kosih. Pada po sobi. Kako lepo. Tu in tam. Prestopiti in biti. Še naprej. V neko Smrt.

Anton Podbevšek: »POLITIČNA UMETNOST«

POŠTNINA PLACANA V GOTOVINI.

POSAMEZNA ŠT. SAMO 2 DIN.

MESEČNIK PREVRATNE MLADINE ZA DUHOVNO REVOLUCIJO

»V 'Rdečem pilotu' je zastopana politična umetnost,« tako so govorili slov. umetniki po ljubljanskih kavarnah in se jezili na nas »pilotovce«, ki smo začeli onegaviti tudi med slov. umetniki in ne samo med delavstvom. »Kako lepo smo bili mladini enotni, predno si odstopil kot urednik 'Treh labodov'!« sta rekla slikarja Kralja ter obtoževala sodr. Podbevška kot človeka, ki hoče spraviti »umetnost, ki vzvišeno plava nad vsakdanjim življenjem, v službo socialistične stranke«. Slov. umetnikom, pa naj bodo to starini ali mladini, se ne smemo čuditi. Treba je samo pomisliti, da so večinoma rastle v zadušljivem slov. ozračju, kjer je človek, ki napiše par pesmic brez ritma ali rim ali pa tudi narobe, takoj velik umetnik, posebno pa še, če njegovi ritmi in rime nikomur ne škodijo. Tako se je že zgodilo, da imamo v slov. umetnosti nadebudne stare in mlade Brodarje, Lovrenčiče, Merharje, Vodnike, Velikonje, Bevke, Debevece, Jarce, Preglje, Čeboklije, Grivce, Zorce, Kozake, Novačane, Župančiče, Gradnike, Golije, Albrehte, Kmetove, Molete, Fabjančiče, Golarje, Kostanjevce, Lahe, Puglje, Šorlije, Debeljake, Dobide, Dolarje, Erjavce, Funtke, Govekarje, Koblarje, Kosovele, Lajovice, Petruške, Vidmarje in še celo rajdo podobnih eksemplarjev, ki hodijo po dveh nogah in »pišejo«. Ko so l. 1920 nastopili s svojimi novembrskimi umetniškimi dnevi posebno veliki umetniki »revolucionarji« Podbevški, Kraljin Kogoji, je planila vsa Slovenija pokonci, kakaj v dolino šentflorjansko je prišlo veliko pohujšanje. Mladini, ki smo bili precej različnih svetovnih naziranj, če smem sploh rabiti te besede, smo se pridno shajali in delali načrte za prihodnost. Kakor pa je pokazala bodočnost, smo se bridko medsebojno varali in posledica tega varanja je bil ravno »Rdeči pilot«, mesečnik prevratne mladine za duhovno revolucijo. Medtem namreč, ko smo »pilotovci« prav jasno sprevideli, da obstaja med razredom izkoriščevalcev in razredom zatirancev neizprosna borba na življenje in smrt, se naivni »labodovci«, h katerim lahko opravičeno prištevamo tudi sotrudnike »Doma in Sveta« in »Ljubljanskega Zvona« niti do tega primitivnega spoznanja niso privlekli, kaj šele, da bi pričeli aktivno sodelovati in pomagati zatiranemu razredu, kar je pravzaprav bila njihova najsvetejša umetniška dolžnost.

»Pilotovci«, ki smo še vedno prežeti s kapitalistično kulturo, čeprav skuša vladati med nami visoka moralna zavest in občutek spojenosti s celoto, smo najod-

ločnejše za odstranitev starega duhovnega udejstvovanja, ki meša skoro vsem ljudem glave, da se iz vsega kompleksa dogodkov niti najmanj več ne spoznajo. Če bi se tudi mi na ta način udeještovali, bi ljudstvo v resnici utrjevali v mnenju, da nima umetnost sploh nobenega praktičnega pomena, da ni izmed vseh sredstev, ki so dani človeštvu za prebujanje etične zavesti, najbolj uspešno, temveč da je prašek, ki prav dobro pospešuje prebavo po kosilu. Mi pa, ki gledamo delavske bluze oškropljene s krvjo, moramo s svojim življenjskim udejstvovanjem dokazati, da je smisel umetnosti in sploh življenja vse bolj vzvišen, kot pa je ravno zavedna ali nezavedna gonja za prepelnim trebuhom oziroma razkošjem. Tega pa seveda ne bomo dosegli z umetniško prostitucijo, ki mi pravi, naj se udeještujem pri »Ljubljanskem Zvonu«, »Domu in Svetu« in sploh povsod, kjer lahko kaj zaslužim, temveč edinole z opredeljenim svetovnim naziranjem, ki mi neizprosno ukazuje, pomagati zatiranemu razredu s svojimi možgani in svojim delom kar najbolj dostojno in dostopno. Če ne bomo pohujševali ljudstva s svojim vetrnjaštvom na levi in desnici, bo ljudstvo kmalu postavilo na prestole prosvitljene filozofe, in nova, velika kultura ljudstva bo šla naprej svojo zmagovito pot. Tedaj se bo šele pričelo prvo poglavje prave človeške zgodovine, ko bo povsod zavladala proletarska internacionala. Ker pa vlada še vedno kapitalistični družabni red, moramo z vsemi močmi delovati proti njemu... Kakor hitro bo namreč padel, bo nastopil raj na zemlji, ki bo posebno še blagodejen za umetnost...

(...)

»Pilotovci« smo pričeli delovati »za družbo, v kateri bomo uživali vsi blagostanje, veselje in mir«, ne samo s pisano besedo, temveč tudi z osebnim udejstvovanjem med ljudstvom. Pretekle mesece smo imeli skupno okoli 20 predavanj v tem smislu na Jesenicah, Trbovljah, Celju in drugod. Da zna ceniti naše delo delavstvo, ki se je izkazalo kot najboljši in najbolj hvaležni dijak, je pokazalo že s svojimi neštetimi pismi, s katerimi pozdravlja naše delo. Upamo, da bo prešlo tudi k dejanjem, s čimer bo šele dosežen pomen duhovne revolucije. Država, ki je še vedno skupina ovac, bo postajala potom njih misleča, kar bo pomenilo že samo na sebi revolucijo. Zgodovina vladarjev bo prenehala biti zgodovina človeštva.

»Rdeči pilot«, št. 2 (1922.)

R
D
E
Č
E
C
I

ŠTEVILKA 2.

P
I
L
O
T

LETO I.

RDEČI PILOT

MESEČNIK PREVRATNE MLADINE ZA DUHOVNO REVOLUCIJO

RAZMERJE UMETNIKA DO DRŽAVE

Gotova stvar je, da stremi vsak narod za čim večjo ekspanzivnostjo, to se pravi, meje svojega kraljestva hoče razširiti kolikor mogoče daleč. S tem pa hočem reči, da stremi instinktivno za popolnostjo, ki ne pozna nobenih mej, pa naj bo to v tem ali onem etičnem oziru. Za to popolnostjo streme pravzaprav vsi državniki, samo da je ta popolnost večinoma materialistična, kar pa je nekaj izvanredno slabega, zlasti še zaradi tega, ker ne služi celoti, temveč posameznikom. Naša vzgoja je v kljub veličastni starosti njene vede tako pomanjkljiva, da vzbudi v malokaterem človeku, ki nosi to oznako pač zaradi tega, ker hodi slučajno po dveh nogah, človeško čustvanje, ki mu pravi, da mora ljubiti svojega bližnjega kakor samega sebe. Med ljudmi in filozofi je vse preveč ukoreninjena Darwinova teorija o boju za obstanek. Kajti, koliko pa je danes sploh ljudi, ki mislijo s svojo glavo? Le tako nam je mogoče razlagati, da nič več ne vemo, čemu smo organizirani v državi, ki je tvorba od zgoraj navzdol in ne od spodaj navzgor, kar bi moralo biti v vsaki resnični demokratski državi. Ker kako pridejo posamezniki iz naroda in s tem celokupen narod do tega da padajo pri vsakem svojem koraku, ker jim je država coklja in ne avtomobil, ki bi jih moral pripeljati čimprej do cilja! Kako težko je obdržati v sebi človeško čustvanje, ki bi ga z lahkim srcem prekrstil v socialnega, nam jasno dokazujejo številni slučajni, ki nam govore o gotovo dobo trajajočem nesebičnem delovanju politikov, ki pa jih kmalu vjame v svoje mreže hudobni duh, prikazujoč se v različnih oblikah. Večina ljudi, ki gre v pisani procesiji za križem ne opazi tako kmalu, da jo je zavrnil namišljeni duhoven v stran, pač pa opazujejo to ljudje, ki so že nad vsemi podobnimi organizacijami, pa se udeležujejo neprimerno bolj v svojem duhovnem svetu. Pravzaprav hodijo za nevednimi duhovi samo s svojim telesnimi sfingami, s svojimi dušami pa korakajo v pestrem sprevodu skozi resnični svet, ki ni niti najmanj sličen dolini solz in krvi. Ker odkrivajo z vsakim svojim korakom vedno nove in nove svetove, korakajo blazni od neizrečene sreče v devete nebeške dežele in vzdrami jih iz njihovih sanjarij šele obupno kričanje na pomoč vseh tistih ljudi, ki grejo za sprevodom s križem, s svojimi telesi in dušami, ki pa so se tako že pretopile z mesom, da obstoja zanje edinole ta oz-

načba. V takih slučajih posežejo vmes s svojimi ostrimi meči umetniki politiki, ki presekajo gordijski vozelski s tem ali onim receptom.

(...)

Pojavi anarhizma so dali vsem pasivnim umetnikom politikom misliti, pa so spoznali, da bi se dali stoglavni zmaji, ki niso nič drugega kot paraziti na narodovem telesu, še najlažje usmrtiti, če se jih ne bi lotili z bombami, temveč z idejami. Mislim, da mi ni potreba še posebej razlagati, da mislim s stoglavimi zmaji na reakcionarno vladajočo kliko kakega naroda. Da je bilo vsako stoletje skopo s takimi umetniki, je samo posebi umevno. Večina umetniškega naraščaja je delala v tem smislu bolj instinktivno kot pa miselno in se sploh ni nikdar zavedala, na kako visokem socialnem stališču je bila že v najstarejših časih. Potom svojih umetniških del so pridigali da je povsem potrebno pričeti s temeljito hojo za Kristusom, ali z drugimi besedami, iti vztrajno vase, s čemur je pa že tudi vse doseženo. Vladajoča klika hoče sicer prepričati svoje podložnike, da je država sama sebi namen, v kar so ji na razpolago ogromna najraznovrstnejša sredstva, vendar njen trud in napor, da bi se vzdržala na površju, je odveč, kakor hitro prično nastopati umetniki politiki s propagando za duhovno življenje. Že preje sem omenil, da pride večina ustvarjajočih umetnikov do tega svojega spoznanja instinktivno, to pa zaradi tega, ker so prepolni sebe, vsled česar jim navadno tudi odreče avtokritika. Vendar je njihovo udejstvovanje vredno priznanja, zakaj kakor so vplivali v starem veku kipi deklic in fantov na noseče matere, da so potem rodile lepe otroke, tako tudi vpliva njihova umetnost na občinstvo, čeprav ne v taki meri, kakor umetniška dela tistih umetnikov, ki so v zelo intimnem razmerju z vesoljnostjo, kar jih usposablja v največji meri, da zadevajo v tarčo. Te zadnje bi jaz imenoval genije, medtem ko bi prejšnje krstil samo za umetnike, med katere spada pri nas nedvomno predvsem Ivan Cankar, pionir duhovnega življenja, ki je studenec vsega dobrega. Njegovega pomena za slovensko umetnost mi ni potreba podrobno analizirati, ker mislim, da je danes že slehernemu izmed nas znano njegovo ogromno delo, ki ga je zvršil natančno ob predpisani uri.

»Rdeči pilot«, št. 1 (15. junij 1922.)
Pripravil E. H.

R**D****E****C****I****ŠTEVILKA 2.**

DR. ALFRED ŠERKO (doktor medic. in filozof.) ob Podbevškovem nastopu »Clovek z bombami« v narodnem gledališču 1920. (iz knjige A. Podbevška: **CLOVEK Z BOMBAMI** (1925.)

Zakon človeške družbe je tak, da se v kritičnih, abnormalnih časih, v časih splošne nezadovoljnosti, politične in ekonomske nesigurnosti pehajo od vsepovsod ekscentrične, abnormalne eksistence v ospredje, ki posedajo sicer v normalnih časih neopažene po literarnih kavarnah ali pa po različnih sanatorijih za živčne in duševne bolezni. Ti psihopatični, neredko polblazni tipi človeške pasme, dobe v svoji osebnosti adekvatnih časih, vsled samozavestnega, kričavega nastopa in vsled proklamacije paradoksalnih, to se pravi, na glavi stoječih idej in doktrin v vsakem slučaju neko število eksaltiranih privržencev, ki vidijo v svojem vodetlju mesijo nove dobe.

Tudi nam Slovincem se je zasvetila v dobi ponesrečenih plebiscitov in diplomatičnih porazov nova zvezda na literarnem nebu: »izumitelj godbe v valovih, mož z bombami«.

Kot psihiatru mi ta za slovensko javnost novi umetniški tip ni neznan. V vsakem večjem državnem ali privatnem sanatoriju se naleti na poete, ki zlagajo Podbevškove mu »prerijskemu bivolu« na dlako podobne tirade, ki imponirajo sostanovalcem sanatorija v nič manjši meri, kakor Podbevškova »himna o carju mavričnih kač« njegovim neinterniranim prijateljem.

G. Podbevšek in njegova »električna žoga« nista zame psihopatologa torej nikakršen novum. Vsekakor pa je tudi zame, ki sem marsičesa vaju in ki v polni meri upoštevam okolnost, da nimamo v Sloveniji niti enega primernege sanatorija, novum, da prirejajo taki umetniki svoje soareje v kraljevem narodnem gledališču!

P**I****L****O****T****LETO I.**

ASTROLOGIJA – DA ALI NE

V zadnjih dveh številkah Tribune sta v rubriki »Astrologija« izšla dva moja članka z naslovom »Horoskop tega in tega«, v katerih sem poskušala z astrološkim postopkom ugotoviti karakter dveh ljudi, ki jih osebno ne poznam. Ker so se med bralci pojavila vprašanja, ali se zabavam ali mislim resno, so me v uredništvu naprosili, naj napišem nekaj o astrologiji. Na ta način naj bi nekako opravičila tisto, kar pišem in dokazala, da »mislim resno«. Seveda pa temu ni tako. Naslov mojih člankov se glasi »Poskus obrazložitve nekega karakterja na osnovi sinhronega delovanja makrokozmičnih in mikrokozmičnih energij«, kar bi se v prevodu glasilo »Človek je ustvarjen po božji podobi«. Dokaz, da ne mislim resno. Vsak, ki je hodil v šolo, ve, da človek ni ustvarjen po božji podobi, ampak po podobi genetske zasnove, ki jo prejme od svojih staršev. To genetsko zasnovo sicer lahko delno spremenijo atomska žarčenja ali danes že človek sam z lastnim posegom, vsekakor pa je človek z njo v precejšnji meri determiniran. Svoje življenje oblikuje v skladu s temi predispozicijami itd., da ne izgubljam besed o »zavestnih« in »podzavestnih« odločitvah, vplivih okolja itd. Znanstveno dokazano. No makrokozmos. (Globok poklon znanosti.)

Astrologija oz. t. i. »natalna astrologija« zgoraj naštetih »vzrokov« sploh ne zanika, vendar je njen pristop v temeljih drugačen, kajti ona išče »vzroke« za te »vzroke« v človeku, kakršnega vidi v njegovi vpetosti v prostor in čas. Zato pravi, da ni vseeno, kdaj in kje pride človek na svet in zaživi z ozirom na osamosvojitve vseh glavnih telesnih funkcij kot samostojno bitje. Bistvo astrologije je pravzaprav zelo preprosto in bi se glasilo nekako takole: Človek je del vesoljnega ritma in deluje v skladu s tem ritmom. Vse, kar se z njim dogaja, je v vsakem danem trenutku na nek nepojmljiv način popolnoma v skladu s tistim, kar se dogaja na nebu. Zakaj je to tako, ne vemo.

Astrologi govorijo o »vplivih«, o »sinhronem delovanju«, o »determiniranosti« itd., vendar roko na srce: izobraženemu človeku se ne spodobi, da bi kaj takega verjel. Tisti, ki v astrologijo verjamemo, smo odštekani, pa čeprav naše »verovanje« nima nobene zveze z vero, temveč z izkustvom.

Pred kratkim sem v neki reviji brala izjave znanih Slovencev, ki so se nanašale na nebesno znamenje, v katerem so rojeni. Neka napovedovalka je izjavila, da je rojena v znamenju raka in da ima glede na to take in take lastnosti, da pa bi morala poznati kakega diplomiranega astronoma, ki bi ji znal o tem povedati kaj več. Gospa seveda ni vedela, da so astronomi najhujši sovražniki astrologije – še več: da njihovo nasprotovanje temelji na predpostavki, da o astrologiji nimajo pojma. Hvala bogu. Ukvarjanje z astrologijo bi močno omajalo njihov ugled. Razlika med astronomijo in astrologijo je v tem, da se prva ukvarja s kamni, druga pa z ljudmi. Zato je prva znanost, druga pa psevdo-znanost. (Seveda pa je medicina, ki se tudi ukvarja z ljudmi, prava znanost, kajti vemo, da noben zdravnik še ni izgubil pacienta tako kot noben general še ni izgubil bitke.) Misleči duhovi se ukvarjajo z znanostmi, nemisleči oziroma naivni pa s psevdo-znanostmi. Da znanost še kako potrebuje misleče ljudi, potrjuje dejstvo, da so današnje definicije znanstvenikov, kaj je materija, močno podobne definicijam srednjeveških filozofov, kaj je sveti Duh. Tako strahotno težka vprašanja pa seveda lahko razreši samo nepremagljiva Misel.

Spustimo se na nižje sfere. Začetki astrologije segajo v tisočletja pred Kristusom. Ker tukaj niti približno nimamo dovolj prostora, da bi se podrobneje spuščali v njeno zgodovino ali poskušali razložiti filozofijo elementov ter orientacijo na prostor in čas, kar predstavlja temeljna izhodišča astrologije, se bomo omejili na nekaj informacij. Astrologija je znanost toliko, kolikor uporablja kot izhodišče natančno določene pozicije planetov, ki jih astrolog izračuna glede na točno uro in kraj rojstva nekega človeka (lahko pa tudi psa ali mačka, iz česar seveda logično sledi, da je astrologija najbanalnejša izmed psevdo-znanosti). Na osnovi konstelacije planetov, pri čemer igra najpomembnejšo vlogo položaj Sonca in Lune ter stopinja znaka, ki »vzhaja« na horizontu in mu pravimo Ascendent, astrolog sklepa na karakter človeka in na njegovo psiho-fizično kondicijo. Gibanja planetov in njihov medsebojni položaj glede na rojstni kozmogram oz. »čart« vplivajo oz. so v skladu z njegovim počutjem, načinom reagiranja, zdravstvenim stanjem, ugodnimi in neugodnimi obdobji itd. tekem celega življenja. Na osnovi podatkov, ki jih vsebujejo zapiski tisočletnih raziskav in pa s pomoč-

jo »božanske intuicije« tako astrologi po celem svetu svetujejo ljudem v kriznih situacijah in jim pomagajo pri pomembnih odločitvah. Seveda vam bo vsak izobražen človek povedal, da je to vse skupaj čista traparija, kajti fizika je z najsodobnejšimi inštrumenti dokazala, da teh vplivov enostavno ni. Na tem mestu se bomo še enkrat globoko priklonili znanosti, skromno stopili v ozadje in še enkrat povedali, da z astrologijo ne mislimo resno. Resno je treba jemati inštrumente, ki jih človek ustvari s pomočjo svojega razuma, da potrdijo tisto, kar ustvari razum sam. Ne moremo pa si privoščiti, da bi jemali resno sebe kot najsenzibilnejše inštrumente tega sveta. Jasno je, da ne bomo dopustili možnosti, da se stvari odvijajo mimo naše volje in zavestnih odločitev, saj vendar imamo nekaj človeškega dostojanstva. Da se napovedi dobrih astrologov uresničujejo 80 do 90 procentno, je zato seveda čisti slučaj, kot je čisti slučaj dejstvo, da imamo ženske menstruacije na 28 dni, kar je ena Lunina faza. Ker dandanes velja, da spada celotna planetna »mašinerija« v grško-rimsko simboliko, pa lahko sklepamo, da se je ženska v davnih časih, ko je človek še verjel v bogove, za svoj ciklus zavestno odločila v skladu s simboliko Lune, ki predstavlja ženski spol.

Ker astrologija torej izhaja iz stališča, da na nas vplivajo nekakšna dokazano imaginarna kozmična žarčenja, jo lahko izobražen človek dvajsetega stoletja povsem zasluženost smatra za čisto predrznost. Tisti neprosvetljeni se bomo seveda še naprej trudili in v svoji nesigurnosti zaključevali prognoze s plaho izjavo »Omnia exeunt in mysterium«. Resnim ljudem svetujem, naj še naprej raje zapajo starim babam, ki šlogajo iz kave. Te so zanesljive, kajti v prisotnost kavne usedline, v kateri vse piše, se lahko ljudje prepričajo na lastne oči. Tisti, ki smo bolj šuš-šuš, pa bomo še naprej gledali v nebo.

Vsekakor se človeštvu ni bati, da bi se astrologi preveč razmožili. Po svetu mrholi tistih zelo slabe kakovosti, ki se naučijo svoje večšine iz astroloških »kuharskih bukev« skoraj tako hitro, kot se gospodinja nauči peči jajca. Zato smo lahko prepričani, da bo gospa astrologija še naprej hodila po svetu z berglo in da se bo o njej bolj šepetalo kot govorilo. V nasprotnem primeru bi se namreč utegnilo zgoditi, da pade pod njen vpliv kakšen državnik in ukaže razstreliti planeta Mars in Saturn, ki naj bi imela slab vpliv. Saj municije imamo zadosti.

EMA KURENT

PRIPIS UREDNIŠTVA: V prejšnji številki je pomotoma izostalo obvestilo, da se klient strinja z objavo. Avtorju, klientu in bralcem se za ne-ljubo napako iskreno opravičujemo.

FEST 87

(Beograd, 30. 1. – 7. 2. 1987)

O nekem dogodku ali prireditvi lahko pišemo na več načinov – objektivno/subjektivno, teoretsko/žurnalistično..., skratka tako in drugače. Zapis o 17. mednarodnem filmskem festivalu v Beogradu, FEST-u, kot se tudi imenuje, bo takšen in drugačen in to iz več razlogov: ker so se tako dogajali samo filmi, ker se drugače ni dogajalo nič ter nenazadnje, ker se naše ugotovitve ponavljajo že kar nekaj let, tako da pisanje o Festu ni niti prijetna zadeva več, prej dolgočasna.

FEST nima težave z identiteto, Fest je Mednarodni filmski festival, pa čeprav samo na nivoju provincialnega spektakla. To bi bil lahko obenem tudi rezime celotnega dogajanja na hodnikih in v dvoranah

Sava Centra, eminentne palače poslovno-kongresno-kulturnega značaja na levi obali Save, v kateri je potekala večina uradnega festivalskega programa.

V prvi vrsti lahko Festu očitamo predvsem manko pravega koncepta festivala, ki se še najbolj odraža v ključni točki, v Festovem filmskem programu. Selekciji, v kateri konfigurirajo predvsem znani avtorji od Carpenterja, Spielberga in Woodya Allena do Menzelja na eni ter razni nagrajeni filmi z eminentnih mednarodnih festivalov na drugi strani, lahko pripišemo zgolj distributerski konformizem, mehanizmu, ki ga prakticirajo vse jugoslovanske distribucijske hiše po načelu: preglej Film Top Ten v npr. Variety in kupi. Če k temu dodamo še podatek, da je večina

»... Kinematograf zmeraj s svojim zapisom in svojo reprodukcijo preobrazil subjekt, iz njega znova naredi drugo osebnost, katere podoba lahko do te mere vzburi zavest, da le-ta sprašuje: Kdo sem jaz? Katera je moja prava identiteta?...?«

(Jean Epstein: L'intelligence d'une machine)

prikazanih filmov že tudi odkupljena ali pa vsaj na listi odkupov, nam postane še bolj jasno, s kakšnih pozicij se je konstruiral letošnji Festovski program. Izjeme, mislimo predvsem na filme Koyaanisqatsi, She's gotta have it in Down by Law, po starem reku samo potrjujejo pravilo, obenem pa dajejo slutiti, da se na zvetovni filmski sceni dogaja tudi še kaj več ali vsaj kaj drugega.

Normalno funkcioniranje festivala, kakršen je npr. Fest, lahko pojasnimo na naslednji način: V prvem segmentu, recimo mu produkcijski, imamo med seboj prepletene mehanizme filmske selekcije, organizacije in ekonomije festivala; ta segment rezultira v vsebino festivala, v filmski program in dogajanje, tretji segment, imenujmo ga referenčni mehanizem, pa obsega filmsko kritiko, medije in gledalca. Sklop vseh treh naj bi zagotavljal realizacijo primarnega namena vsakega festivala; predvsem podajanje informacij o določenem dogajanju ali sceni ter zagotavljal afirmacijo edukativnega nivoja, oziroma recimo temu boljše medijsko osveščanje. Forma podajanja vsebine je seveda poljubna (solo festival do spektakla), slej ko prej pa postane del mehanizmov festivala ter tako skozi ciklično ponavljanje implementira določen del vsebine in jo spet nazaj tudi interpretira.

To postane popolnoma jasno ob primeru koncepta letošnjega programa. Fest je s poudarjanjem Spektakla uspel obrniti pogled gledalca na vsebino, ki jo forma že interpretira – na znana imena, nagrade ipd. ... potrditev interpretacije tega, kar je gledalec seveda moral videti in Fest želel, se šele kasneje implicira v Spektakel. Na obojestransko korist – Fest tako verificira relevantnost podanih informacij, gledalcu pa se je potrdil objektivni nivo istih informacij.

Bilten. Samo vam se čini – NIJE SVE ISTO. Vaš put od kuče do škole DANAS ima korak manje i dva (do poslednjeg) daha više; izgledate neodoljivije od Beti Bup-Robert Redford tandema (samo Vam to još niko ne saopštava iz razloga zlobe i pokvarenosti; u jučerašnjoj dramatičnoj svadji u stvari ste pobedili Vi, ali protivnik to još ne zna (jadnik)... i uopšte, sjajni ste i sjajno se osećate. Dakle: **SREČNO VAM BAŠ OVO DANAS, DOBRODOŠLI NA TREĆI DAN FEST-a!**

(iz Blt. št. 2)

Tukaj nikakor ne moremo mimo vloge in pomena mass-medijev ter filmske kritike in teoretike. Ni naključje, da krepitev Spektakla nasproti Vsebin Festivala sovpada z zmerom manjšim kreativnim dome- tom le-teh. Tako filmska kritika kot tudi

teoretika so del selektivnega mehanizma Festiva, v poteku festivala pa imata tudi funkcijo poglavitnih referenčnih točk interpretacije sprotne dogajanja. Nivo Festa je potem pravzaprav nivo stanja filmske reference in dokler bo to samo in zgolj interpretacija že interpretiranega filma/dogajanja, tisto torej, kar drugače markira nivo filmske publicistike (Stop, Film ipd.), si kvaliteta skoka Festa ne moremo obetati. Odsotnost relevantne filmske kritike ima obenem za posledico krepitev tistega segmenta festivala, ki je drugače samo sporadično dejstvo, ter je v rokah kritike samo del manipulativnih sredstev filmske vzgoje – to je spektakulska funkcija. Mediji pri tem igrajo samo vlogo posrednika med festivalom in gledalcem. V minusu je pri tej igri seveda gledalec, ki torej nasede kar dvakrat na isto finto manipulacije.

Napoved Sveta festivala, da bo fest podaljšan tudi s posebnim terminom v novembru, je poleg uvedbe internega televizijskega sistema edina vsebinska novost, če odštejemo satelitski intervju z J. Carpenterjem. Razbijanje Festa na dva dela dejansko pomeni krah Spektakla, kar si je že kar nemogoče zamisliti, saj bi tako Fest izgubil glavne oporne točke interpretacije vsebine, v odsotnosti ostalih referenc pa bi v končni fazi verjetno pomenilo tudi propad samega festivala. Bolj se dozdeva, da bo novembrski termin zapolnjen z drugačnim, recimo off-programom manj znanih avtorjev in filmov, posvečen določenim avtorskim ciklusom in prikazu filmskih tendenc ipd.

JELOVNIK I SLIČNO

Čorbe i supe:

1. Juneča supa-rezanci..... 250
2. Čorba od graška 300 (dobro)
3. Pileča srpska čorba 300

Glavno jelo:

1. Juneči gulaš-rezanci..... 900
2. Čurka sa mlincima. 900 (prijatno)
3. Pastrmka na žaru-prilog..... 900
4. Bečka šnicla-prilog 800
(sve naše simpatije)
5. Muska od krompira 800

Salate:

1. Ajvar..... 250
(No 1.)
2. Sladak kupus..... 250
3. Srpska 300

Desert:

1. Švedska pita..... 300
2. Bombice 250
3. Princes krofne..... 250
(preporuka)

Prijatno! (iz Blt. št. 4)
Hoćete še? Ni problema, tega materijala je ogromno.

Čeprav ne povsem očitno, pa nekaj podobnega Fest potrebuje. Tu leži torej točka, ki omogoča preseganje zgolj historičnega spomina izrednega dometa začetnih Festovih konceptov. Vpeljava takšnih off-vsebin ob konstantni nepisotnosti v zadnjih letih, seveda ni možna več na velika vrata (v spektakel sam), razen v primeru izredno močnega vsebinskega impulza.

Stranska vrata (delitev programa) predstavljajo tako izhod v sili, kot tudi bodočo past; v konstelaciji Festival-Spekta-

kel, kot je bila prezentirana letos, so možnosti precej na strani druge variante.

Uvajanje takšnega dvojnega programa pomeni drugačno uvajanje dvojnega merila – spektakelski del bi postal še bolj čist, sofisticirjen ter pragmatično nekonfrontiran z ostalo filmsko produkcijo, medtem ko bi bil drugi popoln antipod temu; artifičijalen, potisnjen na margino, v kotiček za filmske ljubitelje. Možnost kritičke manipulacije z vsebino preko spektakulske funkcije festivala se tako izenači z nulo.

Festovizija se je funkcionalno prav dobro vklopila v koncept spektakla ter delovala kot njegova podaljšana roka. Atribut medijske ekskluzivnosti ji je podeljevala vsestranska prisotnost na hodnikih Sava Centra, zaprt krog sistema je to samo še utrjeval, zaprt krog posredovanih informacij pa krepil občutek ažurnosti. Napovedi filmov, osnovne reference nanje in razni intervjuji z bolj ali manj znanimi gosti so se vsak dan vrstili z zares izjemno televizijsko hitrostjo. Ko je zmanjkalo takšnega materiala, je Festovizija – imenovala se je tudi FV, plasirala glasbene video spote in tudi še kakšen film se je našel vmes. Konstatiramo lahko, da so funkcija Festovizije, poudarjanje in do določene mere sooblikovanje Spektakla popolnoma uspeli, vsaj v tem se lahko strinjamo z organizatorji. Da je televizija že sama po sebi medij s primarno vlogo vsega prej naštetega ter da so edino možni samo

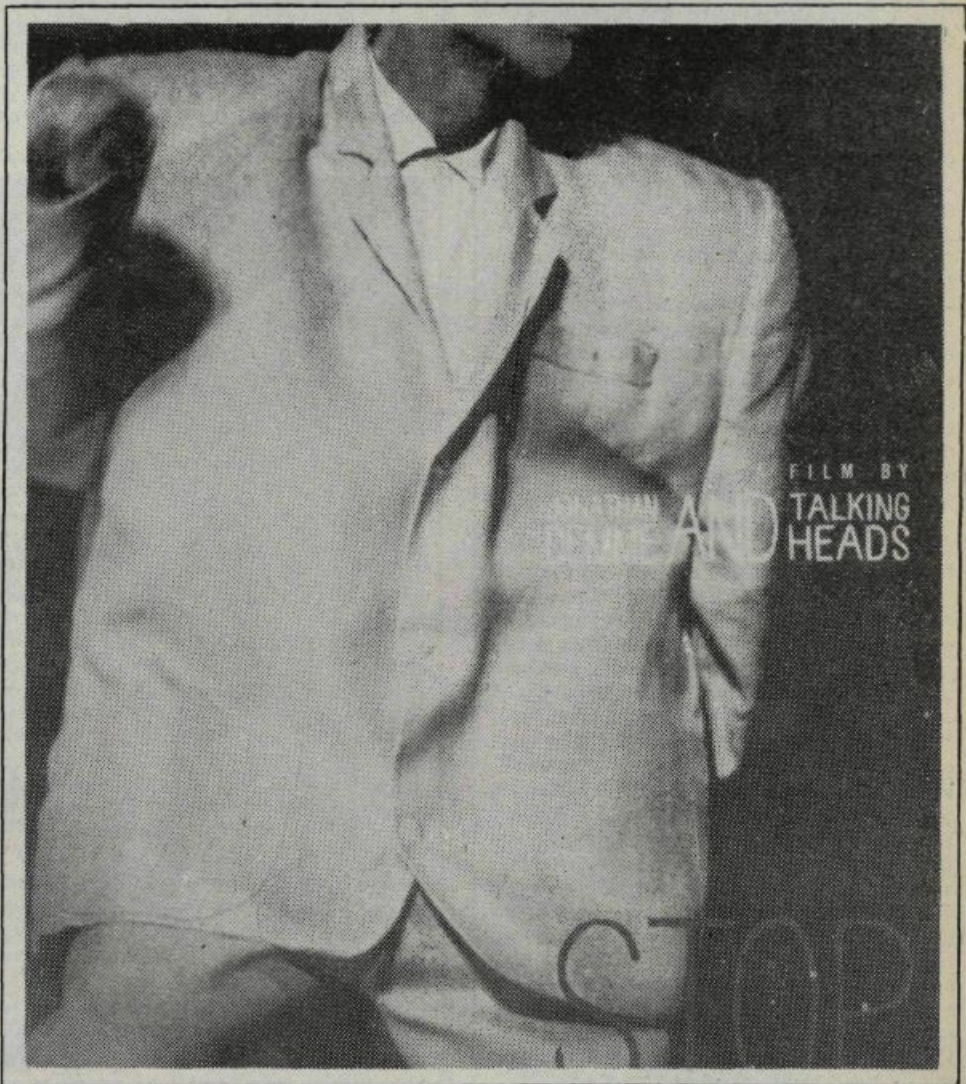
tehnični lapsusi in da do drugih napak v takšni festivalski konstrukciji ne more priti, pa pustimo ob strani.

Festovski bilten deluje ob takšni tehnološki revoluciji samo še kot anahronizem, česar so se menda jasno zavedali tudi v redakciji le-tega, kajti produkt je bil oblikovno bolj podoben srednješolskemu glasilu, vsebinsko pa se je gibal nekje med avtobusnim voznim redom in jedilnikom na eni, ter lokalno trač rubriko na drugi strani.

Če rezimiramo dogajanje na 17. mednarodnem filmskem festivalu – FEST-u, bi v glavni črti lahko rekli, da je festival popolnoma uspel, ne glede na naše prejšnje izjave. Če FEST sprejmemo kot Spektakel, smo seveda lahko s programom in dogajanjem v Sava Centru in Beogradu povsem zadovoljni. Težava je v tem, da FEST pač ne želi biti samo Spektakel, vsaj vsako leto se najavlja tudi kot nekaj več, v končni fazi, kot smo nakazali v tekstu, pa vse skupaj izpade samo še kot dodatna krepitev (prav) Spektakla. Čas bi že bil, da se pristojni ljudje odločijo, ali želijo spektakelski FEST ali pa FEST kot Mednarodni filmski festival.

Tisto, kar nam je ostalo in kar nudi edino zadovoljivo oporno točko v Festu, so filmi. O njih pa več v naslednji številki Tribune.

Skozi mrak FEST-a vas je vodil Hermej Gobec.

INTERVJU Z ANDREJEM TARKOVSKIM

Pričujoči intervju z Andrejem Tarkovskim je v Stockholmu med montažo filma *Zrtvovanje*, pripravil Boleslav Edelhajt, poljski novinar, ki je tudi sam emigriral iz svoje domovine. Intervju je bil do sedaj neobjavljen in je prvič izšel v februarski številki znane francoske filmske revije **CAHIERS DU CINE-MA**.

Vprašanje: Glavna junaka Stalkerja in Solarisa se oba vrmeta v izhodiščno točko in tam iščeta svoj resnico. Nasprotno pa se v *Nostalgiji*, prvem filmu, ki ste ga posneli na zahodu, glavni junak pesnik odloči, da se ne bo vrnil. S tem ko ostane, pusti svoji domišljiji, da lahko blodi po pokrajinah, ki jih verjetno ne bo nikdar več videl. Ali ste že med snemanjem tega filma ali celo prej mislili na to, da bi ostali?

A. T.: Nikakor ne! Med snemanjem na to možnost niti pomislil nisem. Kot se v življenju pogosto dogaja, se je vse skupaj zgodilo čisto nepredvideno. Producent (RAI) mi je predlagal, da bi film prikazali v Cannesu. Ker sem imel takrat še sovjetski potni list, sem poklical Moskvo, da bi odgovorne vprašal za mnenje. In priznati moram, da takega odgovora nisem niti najmanj pričakoval: »Prav, ampak pohiteti morate, če hočete priti pravočasno...«. Lahko si predstavljate, v kakšnem tonu je bilo to rečeno. »Naj bo, zakaj pa ne?« sem si rekel. In vendar nisem bil niti malo navajen na to, da bi moje filme pošiljali v Cannes ali kam drugam. Seveda nisem bil nezadovoljen. Ampak takrat sem zvedel, da bo v žiriji tudi Bondarčuk. Ne morem reči, da ga imam za sovražnika, ne. Je pa moj glavni nasprotnik; od nekdanj. Ponovno sem torej poklical filmsko upravo v Moskvi, da bi se pritožil: »Zakaj ste to napravili? Zakaj hočete naš film v Cannesu na vsak način uničiti?« Ali veste, kakšen je bil njihov odgovor? »Sploh ne, nasprotno, boste videli, da bo vse v redu; ker bo on v žiriji, vam bo lahko pomagal«.

Ni se dalo nič več narediti, bilo je prepozno. Bondarčuk je prišel. Za začetek je napravil vse, da bi film spravil s seznama in potem da bi mu odvzel vse možnosti uspeha. Sami veste, kako to gre. To je zelo stara tehnika. Saj poznate njihov način mišljenja: »Posnel si film v tujini, to te zadeva. Ampak ne misli, da boš doživel uspeh. Napravili bomo vse, da se boš vrnil domov z mislijo, da si posnel ničvreden film. In tako se boš že naučil tja hoditi postopat...« Skratka, hoteli so mi pokazati, kje je moje mesto. Zato sem napisal pismo filmski upravi v Moskvi, partijskemu Centralnemu komiteju, Černijenku (takrat je bil še on) in jih prosil za dovoljenje, da

bi lako delal tri leta v tujini in da bi se mi lahko pridružila še moj sin in taščica – žena je bila z menoj. V tem času bi posnel film, potem bi se vrnil. Upal sem, da se bodo na filmski upravi dogodile kakšne spremembe. Čakal sem. Odgovora ni bilo.

Vprašanje: Ali ste dolgo čakali?

A. T.: Ah, seveda. Ampak saj je vedno tako. Končno sem dojel, da hočejo z mano obračunati; filmska uprava in kaj vem kdo še... V Milanu sem pripravil tiskovno konferenco in ostal.

Vprašanje: Ali vaša odločitev, da ste ostali ni bila pogojena s tem, ker ste hoteli boljše delovne pogoje, več svobode, ne da bi bili podrejeni vsem mogočim pritiskom?

A. T.: Sploh ne. Od nikogar nisem odvisen. Vedno sem snemal filme, ki sem jih sam hotel. Seveda je to zahtevalo veliko časa, ne da bi upoštevali še to, da s tem nisem ustvaril kakšnega posebnega premoženja; ampak to je predmet, kateremu nisem nikdar pripisoval posebne vrednosti. Brez dogodkov na cannskem festivalu mi ne bi nikdar prišlo na misel, da bi ostal. Ampak ne zaradi tega, ker bi delil svet in ideje na dva različna tabora; samo bedaki delajo ostro mejo med ljudmi zahoda in

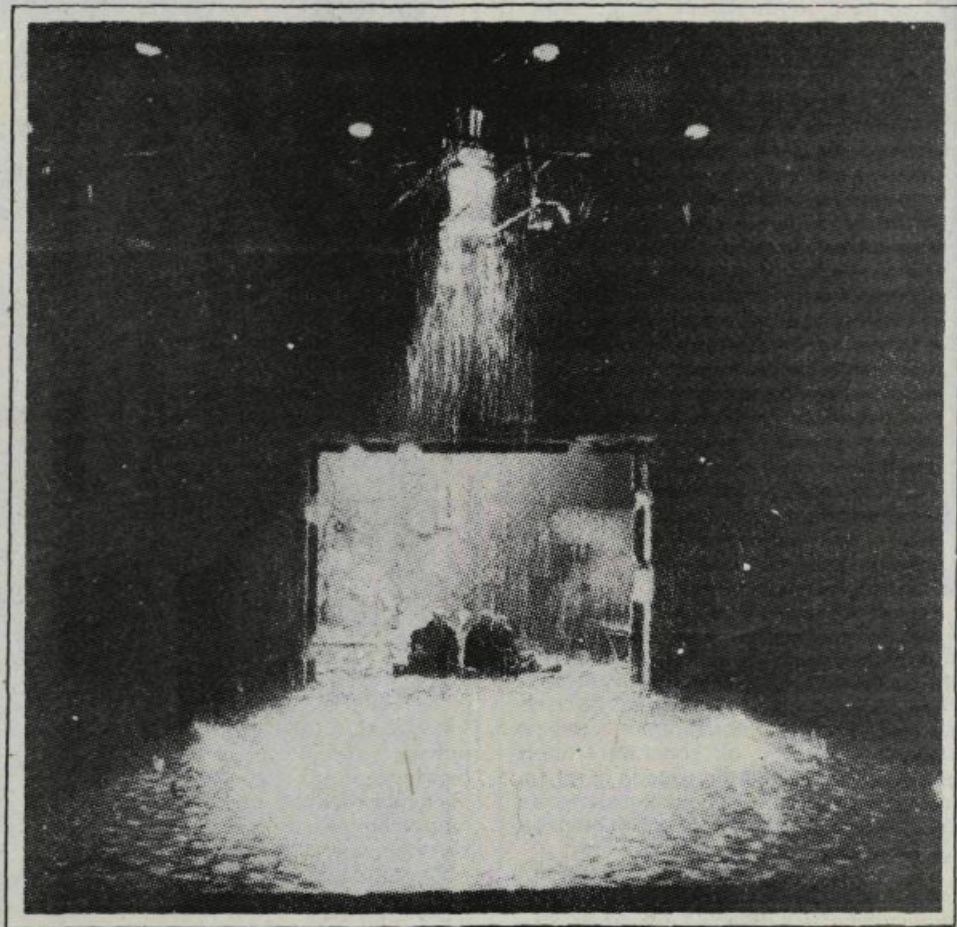
ljudmi z vzhoda. Vedno sem si težko predstavljal, da bi se lahko ločil od Rusije.

Vprašanje: V *Nostalgiji* je prizor, v katerem pesnik na vprašanje prevajalke, ki je Italijanka, grenko vzkligne: »Kaj pa vi razumete o Rusiji? Vi ne razumete ničesar!« To je res reakcija, ki prihaja z vzhoda, ki je tipično ruska. Spregledamo pa tudi vse komplekse, ki jih te države gojijo do sveta.

A. T.: Seveda, besede pesnika so tudi moje besede. Vidite, dalj ko živim tukaj, bolj se strinjam s to mislijo. Morda se komu to zdi smešno, ampak kdo tukaj sploh pozna Rusijo?

Vprašanje: In kaj bi morali vedeti?

A. T.: Ne vem. To je stvar, ki jo je treba čutiti. Zelo verjetno je, da bo na zahodu preteklo še precej časa, preden bodo razumeli ta fenomen; hočem reči, da če Rusija za svet predstavlja strahovito nevarnost, je hkrati tudi ogromno upanje. Problem je v tem, da tisti, ki vidijo v tej državi upanje, to upanje povezujejo, Bog ve zakaj, z nekaterimi socialnimi in političnimi mnenji levice. Moja upanja, ki zadevajo Rusijo, imajo čisto drugačne vire. Mislim na neizmernost duhovne moči, ki vrejo v deželi in ki bodo nekoč v prihodnosti go-

tovo igrale vodilno vlogo. Kar pa se tiče nevarnosti, ki jo predstavlja Rusija, izhaja seveda iz sistema, ki vlada v državi. Zato se tisti, ki mislijo, da bi bilo bolje, če Rusija ne bi obstajala, in prav tako tisti, ki bi radi uredili svoje politično življenje po njenem modelu, hudo motijo.

Vprašanje: Ali so tudi taki, ki se ne motijo?

A. T.: Bojim se, da ne. Nekaj Rusov mogoče. Poglejte malo Solženicinove misli. Problem je v tem, da smo v tem svetu raziskali samo dve poti razvoja: vzhodno in zahodno. Redki so tisti, ki mislijo, da rešitev ne pripada niti enemu, niti drugemu.

Vprašanje: Kje pa je potem?

A. T.: Treba je najti neko tretjo pot. Brez dvoma je to pretežko, morda je v tem trenutku nemogoče. Ampak to nas ne sme odvracati od tega, da ne bi iskali. Trenutno stanje ni samo nevarno samo v sebi, že samo zaradi tega, ker obstaja, ampak tudi zato, ker ne ponuja nobene možnosti. To je težka napaka, da ne rečem absurda šala zgodovine.

Vprašanje: In vi mislite, da bi v Rusiji bil prostor za tretjo pot?

A. T.: Nisem hotel reči tega. O tem se ne morem izraziti.

Vprašanje: Vendar ste govorili o teh duhovnih silah, ki so v polnem razmahu...

A. T.: Da, ampak s tem nisem mislil na nek političen proces.

Vprašanje: Ali lahko to bolj pojasnite? Rusija je nekaj nedoločenege.

A. T.: Recimo, da sem mislil na intelektualne kroge.

Vprašanje: In vi povezuje duhovne transformacije z religiozno prenovno?

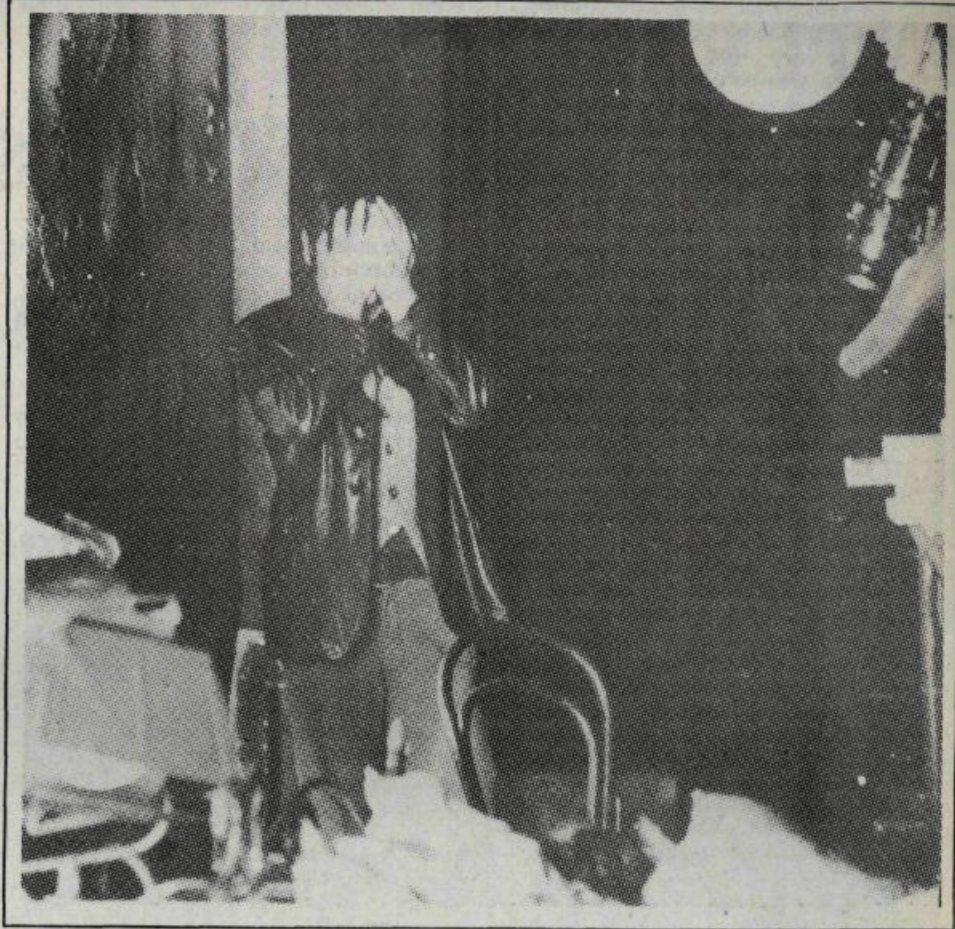
A. T.: Absolutno. Če se danes, v naši dobi, versko čustvo ne bo prebudilo, je to konec. Če mislim na Rusijo, je to zato, ker jo bolj čutim in razumem kot druge dežele; verjamem v njeno duhovno moč, ki bo pomagala pri splošnem razvoju civilizacije.

Vprašanje: Oblasti v Moskvi ne morejo odobravati snovi in oblike vaših filmov. V tem pogledu vas niso preveč razvajali.

A. T.: Ne gre za to. Ali veste, kaj mi je očitala filmska uprava? Takoj so začutili, da nekaj ni v redu, ampak v bistvu jim ni bilo prav jasno, zakaj jih tisto, kar počnem, moti. Mislim, da tisto, kar jim ni bilo všeč v mojih filmih, niso toliko ideje same, ampak bolj umetniški videz, že samo dejstvo, da lahko obstaja nek pojav, ki se imenuje »umetnost«. Kar predstavlja moč umetnosti, niso ideje, ki jih brani; tisti, ki tako mislijo, se motijo; predvsem so to ideologija. Moč umetnosti je umetnost, manifestacija nedoločljivega pojava, ki se ga ne da podvreči niti volji ljudi, niti volji sistemov.

Vprašanje: In vendar, ko ste bili v Rusiji, svojih filmov niste mogli delati v popolni osamitvi. Seveda puščam ob strani ves tehnični aparat, mislim na tiste, ki mislijo tako kot vi, ki se trudijo, da bi delali v istem duhu.

A. T.: V Sovjetski zvezi ti ljudje ne štejejo dosti; seveda predstavljajo določeno vrsto publike, ki avtorju zelo veliko pomeni. Ampak ne moremo reči, da bi nam njihov obstoj kakorkoli lajšal naša prizadevanja. To ni odvisno od njih. Nikakor ne morejo vplivati na oblasti, da bi mi dovolile realizirati nek scenarij. Ravno nasprot-

no, če bi začeli zahtevati, vztrajati, gotovo ne bi nikdar začel s snemanjem. So trenutki, v katerih bi podpora teh ljudi avtomatično škodovala vsem mojim načrtom. To je sistem, ki ne prenaša skupin in napravi vse, da jih uniči.

Vprašanje: Da, ampak jaz mislim, da lahko govorimo o skupini v smislu nekih skupnih idej, čustev. Pa čeprav so to samo tisti, ki hodijo gledat vaše filme ali tisti, s katerimi delite svoje ideje. V mislih nisem imel neke organizirane skupine.

A. T.: V tem primeru se popolnoma strinjam z vami.

Vprašanje: Le Monde je pred kratkim objavil pomemben članek o filmih Borisa Barneta, sovjetskega režiserja, ki je napravil samomor pred približno desetimi leti. Poznamo tudi usodo Paradjanova, ki je več let preživel v zaporu. Ne bi rad izpadel naiven, ampak ali se vam takšni pojavi ne zdijo pogosti v sovjetskem filmu?

A. T.: Lahko bi vam odgovoril s tem, da je treba v življenju plačati vse, kar počnemo. Ko je Paradjanov prišel iz zapora, je posnel film; sedaj je začel snemati še enega. Seveda to niso tipični primeri. Barnet je napravil samomor, ampak to spada med tiste pogoste primere, ko ljudje napravijo konec svojem življenju tudi, če niso umetniki. Tudi tukaj število samomorov ni nezamisljivo. Bilo bi naivno, če bi na podlagi tega gradili kakšne teorije, ali vlekli ne vem kakšne zaključke.

Poglejte, v umetnosti nimamo pravice, da bi se postavljali nad druge. Na zahodu, na primer, se zdi umetnost manj pomembna kot pri nas. Tukaj so ljudje stro-

procentni materialisti. Finančni uspeh zadošča, da njihovem življenju podeli smisel.

Vprašanje: Jaz se ne strinjam...

A. T.: Seveda govorim na splošno, za množice. Politika, ideologija, pluralizem nikakor ne priznavajo duhovnih vidikov življenja. Ljudje jih lahko pogrešajo. V Rusiji si življenja brez teh dejavnosti sploh ne bi mogli zamisliti.

Vprašanje: Tukaj obravnavajo umetnost, duhovnost naravno. Ali bolje... slabo sem se izrazil... Obravnavajo jih kot vrsto blaga več. So tisti, ki jo prodajajo in tisti, ki jo kupujejo. V Rusiji in v sorodnih deželah pa gradijo mite, z lahkoto sprejemajo vse, kar lahko nadomesti osnovne svoboščine.

A. T.: Ne gre za to. Nisem govoril o »uradni« umetnosti, o tistem, kar je dovoljeno, mislil sem na umetnost na splošno, o tistem, kar je dovoljeno, mislil sem na umetnost na splošno, na njen smisel, na njeno poslanstvo. Poglejte, v Leningradu živi mlad genijalen režiser, ki se imenuje Aleksander Sokurov. Ne vem, kako se je tega lotil, ampak uspelo mu je, da je končal snemanje filma, ki je bil že na polovici snemanja obsojen na to, da ne bo nikdar prikazan. Ko je bila montaža končana, so ga filmske oblasti prosile za eno kopijo. Sodili so, da film ni za javno predvajanje. Sukorov jim je oporekal in zagrozil, da bo, če mu bodo film vzeli s silo, skočil skozi okno s kopijo vred. Uporabili so torej drugo sredstvo. Predlagali so mu običajno predstavitev, filma pa avtor ni nikdar več dobil v roke.

Vprašanje: Za vedno so ga pokopali v arhivih?

A. T.: Za vedno? Ne vem. Moj Andrej Rubljov je moral čakati šest let preden je prišel ven. Kar sem hotel reči, je to, da je umetnost tukaj užitek; tam pa je kisik.

Vprašanje: Vaš oče, Arsenij Aleksandrovič Tarkovski, je pesnik. V Stalkerju in Nostalgiji citirate njegove pesmi. V kakšni literarni tradiciji ste bili vzgojeni doma?

A. T.: Moj oče se ni nikdar ukvarjal z mano. Odšel je, ko sem bil star tri leta. S sestro naju je vzgojila mati. Bilo je zelo težko. Še danes se sprašujem, kako je lahko vzdržala materialno, telesno. To je prava skrivnost. Zato bi težko govoril o družinski tradiciji. In vendar ne bi bil sin svojega očeta, če ne bi podedoval nekaterih duhovnih vezi. Ampak ne v kulturnem ali literarnem smislu. Kakor koli, samega sebe nisem nikoli imel za režiserja; niti zdaj niti prej.

Vprašanje: In kljub vsemu delate filme...

A. T.: Da. Ampak bolj se čutim navezana na rusko literarno tradicijo devetnajstega in začetka dvajsetega stoletja. Kar se tiče filma, pa se mi zdi, da ta umetnost name ni preveč vplivala.

Vprašanje: Ali ni to ravno vpliv vaše očeta?

A. T.: Ne vem, to je težko reči. Morda pri meni ta reakcija izvira iz želje, da bi nasprotoval vsemu, kar se mi je zdelo v filmu bedastega. Kajti film na splošno, je predvsem nekaj komercialnega. Tako je bilo čisto na začetku in tako je še danes. To je umetnost, ki je zelo odvisna od denarja, to je povsem jasno, tega mi ni treba ponavljati.

Vprašanje: Rekli ste, da je bila ruska literatura devetnajstega stoletja za vas

eden od virov inspiracije. Ali nam lahko naštejete nekaj imen?

A. T.: Res je: Puškin, Gogolj, Dostojevski, Tolstoj; mislim, da kot umetnik brez njih ne bi mogel obstajati. Ravno tako kot si težko predstavljam, kdo bi bil brez vseh teh podob, ki so v meni, te glasbe, teh ikon. Nikakor se ne trudim, da bi zanikal vse tisto, od česar sem odvisen kot umetnik. Rus sem in to seveda definira moj položaj na področju umetnosti, ampak ravno tako dobro bi se počutil, če bi bil Anglež, Francoz, ali kaj drugega. V tem ne vidim nič posebnega; seveda ima vsak narod nekaj edinstvenega, nekaj neposnemljivega, ampak zaradi tega še ni treba zapasti fanatizmu.

Vprašanje: Ampak ta duh prenove, o katerem sva govorila na začetku...

A. T.: To nima nobene zveze. To je slučaj. Malo pogledjte na zemljevid sveta. Rusija je edini kraj na svetu, kjer se res nekaj dogaja, kjer vedno vre. Seveda mislim na zgodovino v njenem najširšem pomenu, kot pojav, ki presega čas. In upam, da boste razumeli, da ne pravim tega zato, ker sem Rus; isto bi govoril, tudi če bi bil Kitajec. In obratno; če bi se to dogajalo na Kitajskem, bi isto trdil za Kitajsko.

Vprašanje: Ne razumem.

A. T.: Intelktualna svoboda v bistvu ne obstaja. Nikjer. Sicer pa ne more obstajati. Če živimo na tem svetu, to ni zato, da bi bili svobodni ali srečni. Človeška eksistenca ima čisto drugačen namen. Živimo zato, da se borimo in da dobimo to bitko, ki jo bijemo sami s seboj. Dobiti in izgubiti hkrati. In nikdar z gotovostjo ne vemo, če smo zmagali, čeprav se nam tako zdi. Kako naj bi sploh vedeli. Tega ne more nihče vedeti. In to je tisto, kar je absurdno.

Vprašanje: V Stockholmu, kjer se odvija najin pogovor, ste posneli nov film z naslovom Zrtvovanje. Ali obžalovanja pesnika iz Nostalgije izražajo vaša osebna čustva v zvezi s sinom, ki ste ga pustili v Rusiji?

V. T.: Ne vem, ampak mislim, da je to vse v filmu. Dotaknili ste se zelo boleče točke. To je najtežji problem, ki ga morava z ženo rešiti. To me spominja tudi na mojo lastno mladost. Ne morem si predstavljati, da bi bil najin sin, ki je star petnajst let, ločen od naju. Potem je tu še moja tašča. Pisala sva oblastem v Moskvi, ampak najina pisma so ostala brez odgovora. V Rusiji pa so razširili govorice, da se bom vrnil. Ne vem zakaj so to storili; ampak lahko ugibam. Že od začetka sem vedel, da bo težko. Nikdar si nisem mislil, da bom dosegel kakršno koli prednost, če bom ostal tukaj. Sploh ni šlo za to. Nisem mogel napraviti drugače. Seveda lahko gledam na stvari iz določene razdalje. To je drama in ne vem, kako se bo končala za nas. Ampak eno je gotovo; nikdar se ne bom vrnil. Vrnitve ni.

Vprašanje: In vendar ste pustili junaka vaših filmov, da se vrnejo v svojo rodno deželo. Lahko torej zaključimo, da je za njih in za vas domovina nekaj svetega. Ali vas ni strah tega problema?

A. T.: Ampak, seveda!

Vprašanje: Kot umetnika ali kot človeka?

A. T.: Kot umetnik se ne bojim ničesar.

Vprašanje: Torej govori človek...

A. T.: Da, iz razlogov psihološke narave. Sicer pa... ne vem natančno...

Prevod: JANA PAVLIČ

GLEDALIŠČE
ABADDON

»Gledališče je prazen prostor. Vsakomur je dovoljeno stopiti vanj in vsakomur je v njem dovoljeno igrati nebeške tragedije in postati bog. Dovolj je le, da si otrdiš srce.

Billy je postavljena v ta prostor, ki se nenadoma napolni z ljubeznijo in smrtjo, s strahom in smehom, z lepoto in krutostjo. Pojavi se človek z vsemi svojimi travmami in sanjami, ki jim hoče ubežati, a se hkrati zateka v njih. Vrata se zaprejo, država in ideologija ostaneta zunaj.

Prostor postane zaprt in obenem skrajno natrpan. Začne se borba zanj. Začne se nebeška tragedija.

Vsakdo bi bil rad bog, vsakdo bi rad prostor zase.

Za nekatere ga ni več.

Prostor se razdeli in nastaneta dva v enem in čeprav sta en v drugem, sta neločljivo ločena. Loči ju meja med ljubeznijo in perversijo in obenem združuje. Obe poti peljeta ena zraven druge, a nikoli več se ne srečata.

Kal hoče postati Bog, Realnost in irealnost se začneta mešati. Iz njiju nastane velika iluzija, Slednja dela iz človeka boga! Meša dobro z zlim, Morje z zemljo, Grdo z lepim, Ljubezen s sovraštvom.

Toda! Irearno začenja postajati realno. Velika iluzija se ruši. Iz dveh prostorov zopet nastaja eden. Zopet se polni.

Kal ostane človek,
ki izgublja svoj prostor...
... luna je predač.

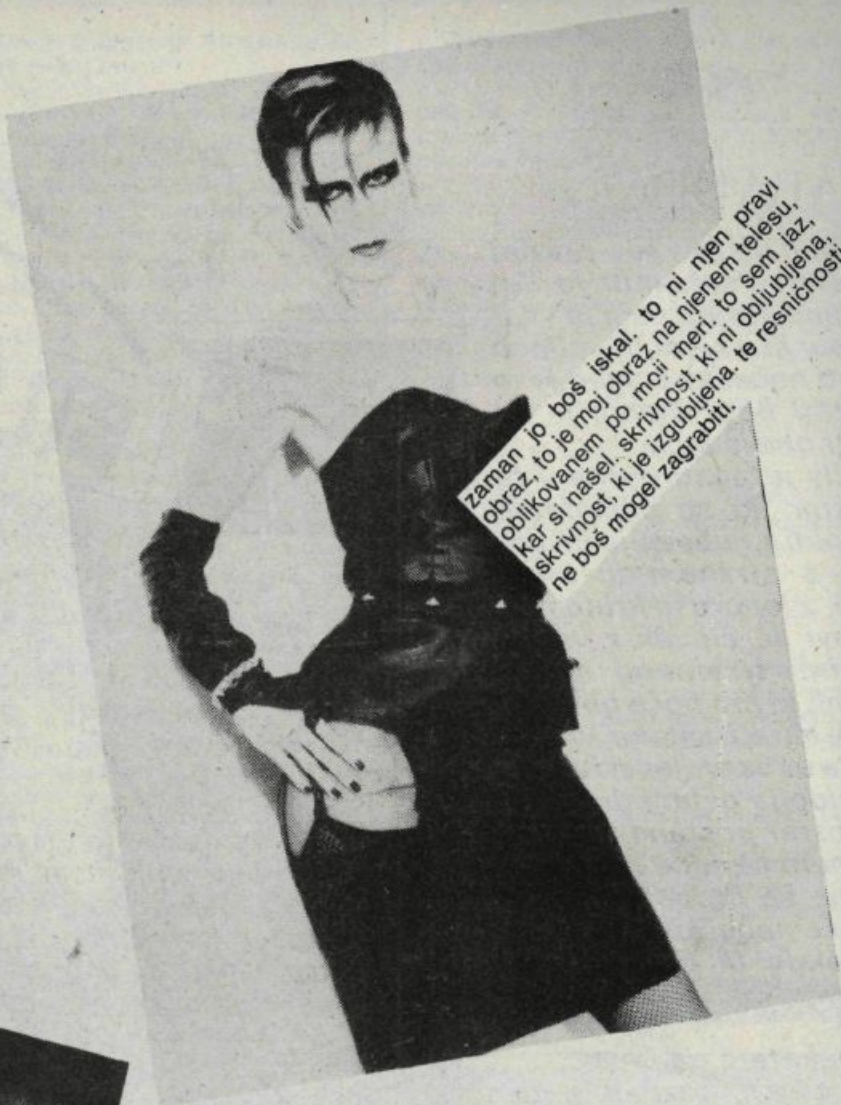

Tekst, režija, igra: Gledališče Abaddon,
Camus, Zajc
Scenografija in oblikovanje: Marko Vičič
Kostumografija: Nataša Horvat
Maska: Alenka Nahtigal
Produkcija: CIDM Ljubljana

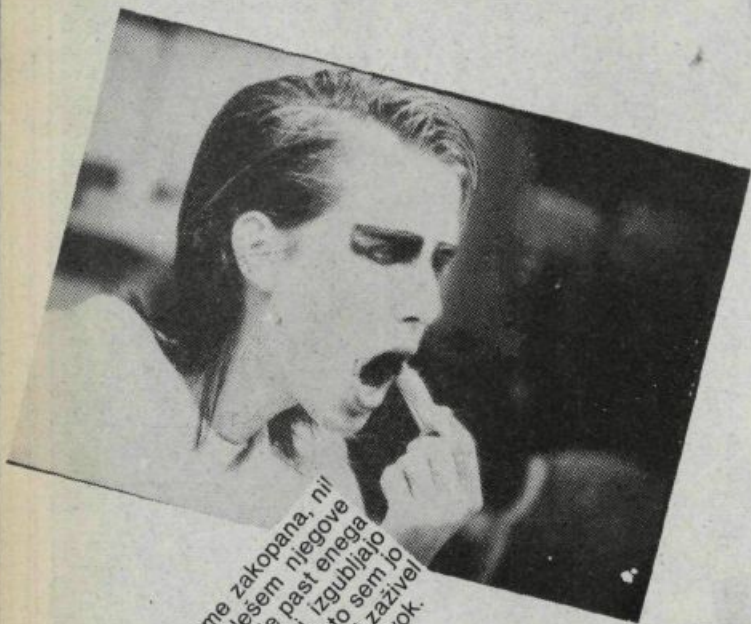
Lela B. Njatin

design nuje

(Tribuna z uvedbo dveh novih rubrik odpira prostor tudi za slovenski modni in drugačne designe. Zato uredništvo poziva še neznane in znane potenciale tovrstne ustvarjalnosti, naj ne čakajo, izvlečejo iz omar svoje zaprašene in še nezaprašene kreacije, njihove fotografije in pisni material kot tudi kakršnekoli konstruktivne predloge za oblikovanje strani posvečenih designu prinesejo ali pošljejo na uredništvo. Najboljše kreacije bodo nagrajene in predstavljene na teh straneh.

zaman jo boš iskal, to ni njen pravi obraz, to je moj obraz na njenem telesu, oblikovanem po moji meri. to sem jaz, kar si našel, skrivnost, ki ni obljubljena, skrivnost, ki je izgubljena, te resničnosti ne boš mogel zagrabiti.

molč, ko je podoba vame zakopana, nil čisto nem, in kadar izklešem njegove besede, so brez glasu. to je past enega telesa, v katerem se obrazi izgubljajo kot v reznarskem labirintu. zato sem jo oblekla in ji nadela masko, da bi zazivel eden od njih, da bi odmev potrdil zvok.

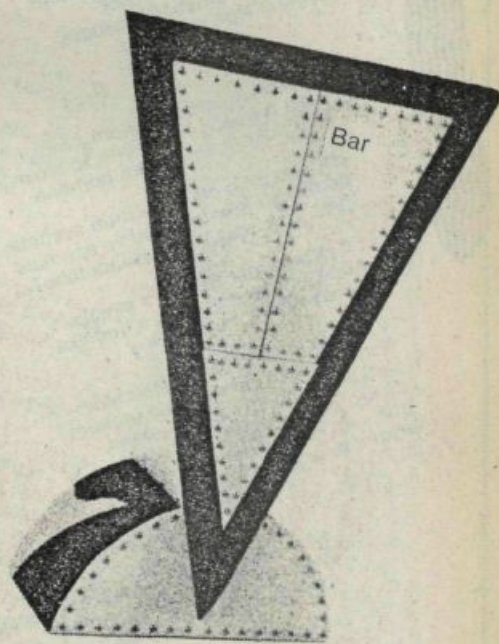
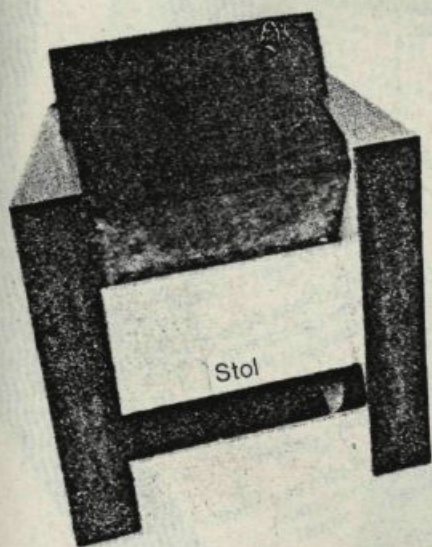

ona je transparent, da obrne poglede vame, razgaljena, prosojna, in vendar s črno pego čez oči, tam, kjer bi se najbolj ponudila, kljub vsemu skrita. ker je ekstenzija mojega telesa. ta nošnja je predstava, stvaritev. zato je ne išči, te slike so le polaroidi mojih ubežnih stanj.

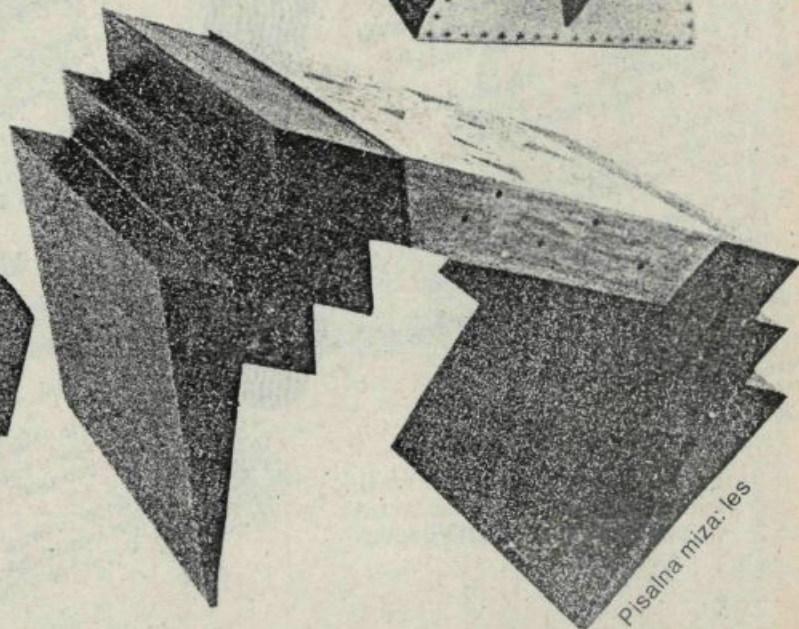

PUCCI DI ROSSI

PUCCI DI ROSSI, italianski arhitekt in oblikovalec pohištva iz Verone, ki pretežno deluje v New Yorku, nas v svoji izvirnosti vedno prese- neča. Njegovo pohištvo je nenavadnih oblik in iz nena- vadnih materialov: steklo, ogledala, krzno, les, plexi, beton, usnje itd. Gre pravza- prav za pohištvo skulpture, ki s svojimi domišljjskimi oblikami razbija pusto real- nost vsakdanjega življenja, hkrati pa služi svojemu upo- rabnemu namenu.

Pisalna omara Pelican, 180 x 100 x 33

Pisalna miza: les

Václav Jarm: INNOCENTIA

PESMI ZA NENO

I.

(Ubogi Adonis)
Sočutenje časa. Še nisi odvzeta.
Tu si in trajanja misel ne moti.

Moram trpeti. Do tistega dneva,
ko boš odšla in ko čas naju loči.

Zgubila si vero v večnost ljubezni
in niču daruješ jalovo žrtev,
sebe, plodečo se s čakanjem sreče,
ki jo prinese prepozno spoznanje.

Meni ljubezen pije življenje
in z njim iz mene teče občutek
trdnega kamna, svete svobode,
sanjskega krila, zadnje lastnine.

Iz rane ne-ljubega vejejo slike:
Venerin trebuh božanske golote,
poganska Madonna v ekstazi obupa,
slepi poslušnež s starko na gori,
drobna sestrična z božičnim kolačem,
ruski pijanec na krožnici vlaka,
bolni polkovnik v smetišču samote,
dotiki praznine lepe skesanke.

II.

Vsakokrat znova: hočem pisati.
Želja odrašča v resnično spoznanje,
ki je pokrito s plaščem pomena.

Stopim pred platno. Krotiti svetlobo,
odmišljati prostor, predivo spomina,
igrati življenje. Brez misli na tebe?

Če jo preženem, skoči s stojala,
prhne, obstane na koncu hodnika.
Rožnato tkivo, živa ostrina.

Vem, da je smešno strgati stene:
lasni prameni, pomešani s prahom,
zlati brokat, odgrnjen z ramena,
mokra obličje, oblito z očesom,
ptič, ulovljen po poročni gostiji,
prazna dvorana s tvojim nasmehom.

III.

Sam sem v sobi in mraz me obdaja.
Misel na tebe je sonce poletja,
moti jo videnje lastnega konca.

Iz fuge odvežem témo privida;
slonokoščene vstopajo tipke,
zobci na valju, drob pianole:

Ne da mi prodrati v svojo deželo;
kjer varuje grobnico temnega ptiča,
prižiga svetilke hladne svetlobe.

Krila razširi, nadihne jo s smrtjo.
Ona je njemu predana v srcu,
moč mu prepušča nad mladim žarjenjem.

Vendar jaz vztrajam, vate prihajam,
če hočeš kot dež, če hočeš kot jeklo,
v roki prinašam tvojo toploto
in ti jo vračam, z njo vračam sebe.
Jezno božanstvo – midva v svetlobi
uničiva grobnico temnega ptiča
in ga sežgeva v ognju čutenja.

IV.

Izdajam svoj greh, postavo očeta,
matere sklonjen obris nad mladičem,
mimohod klicane vsakič drugače.

Vendar sem tu in te čakam vse dneve,
enkrat se mora ustaviti reka.

Stokrat so bredli čez njene tokove,
ime je ostalo, ona nikoli.
Modra vijuga na lisasti karti.

Vendar sem tu in te čakam vse dneve,
enkrat se mora ustaviti reka.

Te orhideje, plevel v pragozdovih,
trgajo oni zanje v zablodi,
zanje, za ženske, ki vse, še deklice,
spletajo cvetje v pričakovanje,
čisto, nejasno kot roža, ki vene.

Vendar sem tu in te čakam vse dneve,
enkrat se mora ustaviti reka.

Ona ne čuti, teče v daljavo.
Ti v njej utoneš, a ona ni kruta,
teče in nosi življenje bregovom,
kamenčke z njenega vrta naplavi,
ti jih nabereš, poljubiš in shraniš.

Vendar si tu in me čakaš vse dneve,
enkrat se mora ustaviti reka.

Napisal sem pismo. Poslal sem ga z željo,
da rekla bi: Adam, da v sad bi ugriznil,
skrivnosten, neznanski, ukraden bogovom.

V odgovor ne prejmem tvojega hočem,
nočem, jaz nočem nobenih pozdravov,
nobenih nasvetov za sladko pozabo.

Čuješ pred mestom in gledaš v mrliča.
Bo, se predramiš, zgodaj spomladi,
ko trupla cvetijo pod brezovim grmom.

Oprtam si, stopam, pod njim sem se zgrudil.
Mrtvec iz žada, v ramelih zdrobljenost,
v zasmehu razberam svoj lahkotnost.

Poberem se, stopam, spet sem omahnil,
ni pomoči od klicarjev veselja,
Edino plačilo, zgodaj jo imajo,
Sovraštvo na cilju. Edino plačilo.

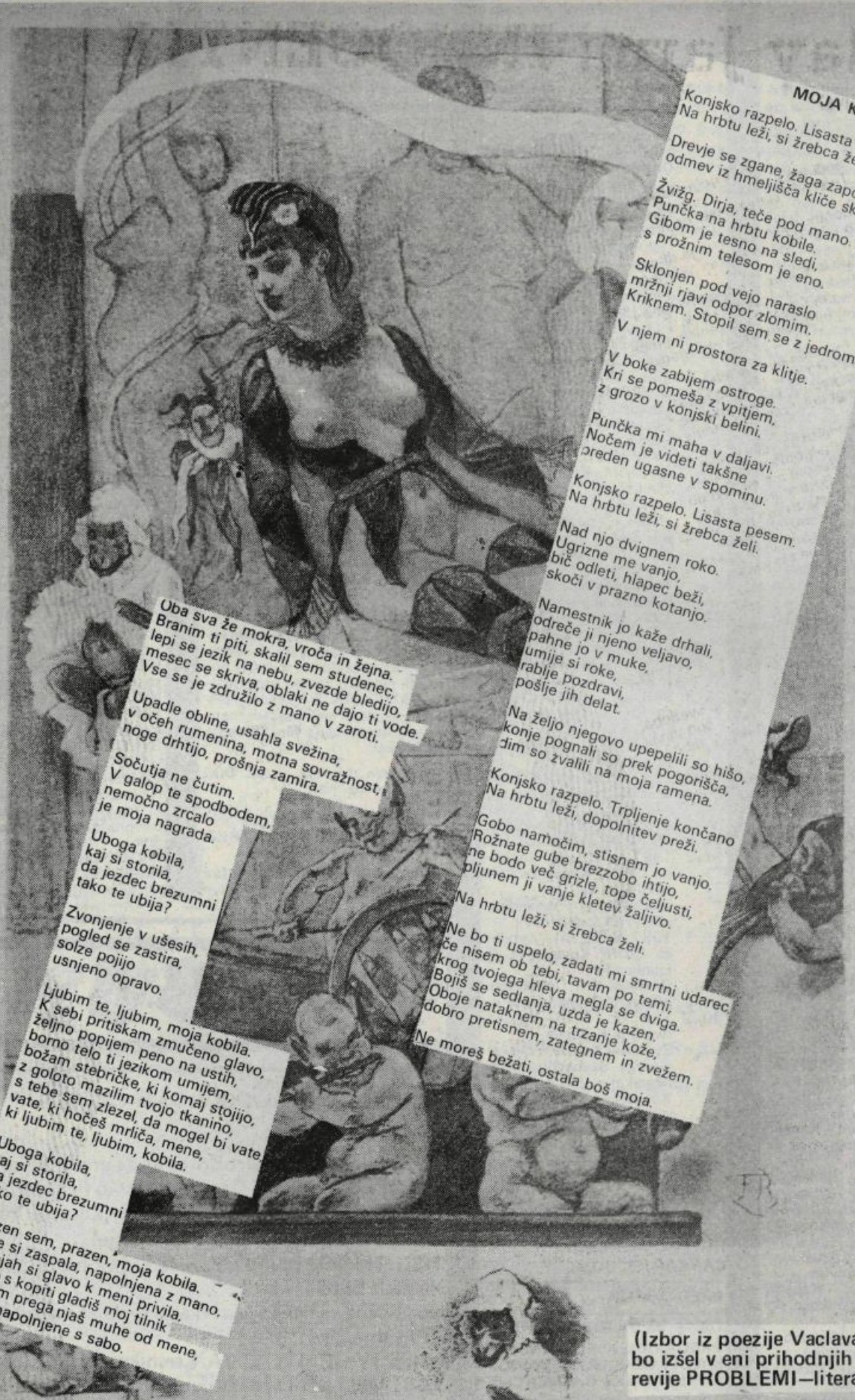
Poljubil sem zemljo, zdaj jo imajo,
Evo, znaniško zanosa na nebu.

Na svetu. Se vračajo z njeno besedo?
Golob pismonoša z izgubljenim spominom,
prestonica v jutru so dveri v davnino.

Ti Eva,
rok krvavečih od žive ljubezni,
Ti sveta,
v pepelu strjuješ ostanke mučenca,
Ti čista,
s palmo in grlico z oljko v roki,
Ti blaga,
operjena z mirom, na krilih tolažbe.

Preveč perutnine. Veliko golčanja,
praznjenja mošenj v tuje brloge –
v mojo zakladnico sanj in brstenja.

Obokana prožnost, izvir za vrnitev;
tja sem se pisal poslanega, Eva.
Roke krvave, pogled se ti trga...
O Eva.

MOJA KOBILA

Konjsko razpelo. Lisasta pesem.
Na hrbtu leži, si žrebca želi.

Drevje se zgane, žaga zapoje,
odmev iz hmeljišča kliče skomine

Žvižg. Dirja, teče pod mano.
Punčka na hrbtu kobile.
Gibom je tesno na sledi,
s prožnim telesom je eno.

Sklonjen pod vejo naraslo
mržnji rjavi odpor zlomim.
Kriknem. Stopil sem se z jedrom.

V njem ni prostora za klitje.

V boke zabijem ostroge.
Kri se pomeša z vpitjem,
z grozo v konjski belini.

Punčka mi maha v daljavi.
Nočem je videti takšne
preden ugasne v spominu.

Konjsko razpelo. Lisasta pesem.
Na hrbtu leži, si žrebca želi.

Nad njo dvignem roko.
Ugrizne me vanjo,
bič odleti, hlapec beži,
skoči v prazno kotanjo.

Namestnik jo kaže drhali,
odreče ji njeno veljavo,
pahne jo v muke,
umije si roke,
rablje pozdravi,
pošlje jih delat.

Na željo njegovo upepelili so hišo,
konje pognali so prek pogorišča,
dim so zvalili na moja ramena.

Konjsko razpelo. Trpljenje končano
Na hrbtu leži, dopolnitev preži.

Gobo namočim, stisnem jo vanjo.
Rožnate gube brezzobo ihtijo,
ne bodo več grizle, tope čeljusti,
pljunem ji vanje kletev žaljivo.

Na hrbtu leži, si žrebca želi.

Ne bo ti uspelo, zadati mi smrtni udarec
če nisem ob tebi, tavam po temi,
krog tvojega hleva megla se dviga.
Bojiš se sedlanja, uzda je kazen.
Oboje nataknem na trzanje kože,
dobro pretisnem, zategnem in zvežem.

Ne moreš bežati, ostala boš moja.

Uba sva že mokra, vroča in žejna.
Branim ti piti, skalil sem studenec,
lepi se jezik na nebu, zvezde bledijo,
mesec se skriva, oblaki ne dajo ti vode.
Vse se je združilo z mano v zaroti.

Upadle obline, usahla svežina,
v očeh rumenina, motna sovražnost,
noge drhtijo, prošnja zamira.

Sočutja ne čutim.
V galop te spodbodem,
nemočno zrčalo
je moja nagrada.

Uboga kobila,
kaj si storila,
da jezdec brezumni
tako te ubija?

Zvonjenje v ušesih,
pogled se zastira,
solze pojijo
usnjeno opravo.

Ljubim te, ljubim, moja kobila,
K sebi pritiskam zmučeno glavo,
željno popijem peno na ustih,
borno telo ti jezikom umijem,
z goloto stebričke, ki komaj stojijo,
s tebe sem zlezal, da mogel bi vate
vate, ki hočeš mriča, mene,
ki ljubim te, ljubim, kobila.

Uboga kobila,
kaj si storila,
da jezdec brezumni
tako te ubija?

Prazen sem, prazen, moja kobila.
Stoje si zaspala, napolnjena z mano,
v sanjah si glavo k meni privila,
nežno s kopiti gladiš moj tilnik
z repom prega njaš muhe od mene,
muhe napolnjene s sabo.

(Izbor iz poezije Vaclava Jarma
bo izšel v eni prihodnjih števil
revije PROBLEMI—literatura)

NOVICE S SENČNIH STRANI ALP

Jean-Jacques Beineix (njegov film, **Betty Blue** je bil prikazan tudi na ljubljanskem minifestu) bi rad Američane prepričal, da je tudi sposoben poslovnež. Postati hoče tudi producent svojega novega filma, dvajset milijonov dolarjev vredne komedije vampirjev z naslovom **Bat** (Netopir).

Diane Keaton, o kateri je Woody Allen med drugim dejal, »da ji je uspelo vse, česar se je kdaj lotila«, se je po igralski karieri, ukvarjanjem s petjem in poezijo odločila še za filmsko režijo. Kako ji je uspelo, bomo lahko videli v njenem prvem filmskem projektu z naslovom **Haeven** (Nebesa).

Kot glavnega igralca v trilerju, ki ga trenutno načrtujejo za hišo Warner Bros in ga bodo snemali v Parizu, bosta **Roman Polanski** in **Gerard Brach** angažirala **Harrisona Forda**.

Roger Vadim bo v ZDA posnel remake svojega legendarnega filma **In Bog...** je ustvaril žensko iz leta 1957 (spomnimo se, da je bil v tistih časih zelo všeč Godardu). Namesto **Brigitte Bardot** iz prvega filma se bo pojavila **Rebecca De Mornay**.

Godard je v New Yorku že posnel sekvence svojega novega filma **King Lear**.

Liza Minelli pripravlja svoj come back s filmom **Rent-a-cop** v vlogi prostitutke. Ob njej se bo pojavil **Burt Reynolds**.

Italijanski komik **Roberto Benigni**, ki je igral v drugem Jarmushovem filmu **Down by Law** (prikazan je bil na letošnjem Festu) je za producenta **Ettoreja Rosbächa** napisal scenarij, za nov film, ki naj bi ga tudi sam režiral. Obenem je zavrnil vlogo v novem filmu **Eddija Murphya** **Polica** z **Beverly Hillsa II**.

61000 Ljubljana
Kersnikova 4 p. p. 572
Jugoslavija
tel. 061 52 98 50

KOLENDAR PRIREDITEV CIDM LJUBLJANA, MAREC 1987

- 4. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Video Gledališče (Škuc-Forum)
- 5. 3. 1987 ob 21. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (3. ponovitev)
- 6. 3. 1987 ob 21. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (4. ponovitev)
- 10. 3. 1987 ob 20. uri – Viteška dvorana Križanke
Beltinška banda – koncert prekmurske ljudske glasbe

- 11. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Video Gledalnice (Škuc-Forum)
- 14. 3. 1987 ob 9.30 uri – Zbornica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Tečaj mentalne dinamike
- 15. 3. 1987 ob 9. uri – Zbornica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Tečaj mentalne dinamike
- 18. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Video Gledalnice (Škuc-Forum)
- 19. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (5. ponovitev)
- 20. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (6. ponovitev)
- 21. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (7. ponovitev)
- 21. 3. 1987 ob 9.30 uri – Zbornica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Tečaj mentalne dinamike (nadaljevanje)
- 22. 3. 1987 ob 9. uri – Zbornica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Tečaj mentalne dinamike (nadaljevanje)
- 25. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Video Gledalnice (Škuc-Forum)
- 26. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (8. ponovitev)
- 27. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (9. ponovitev)
- 28. 3. 1987 ob 20. uri – Kapelica CIDM, Kersnikova 4, Ljubljana
Gledališče Abaddon: »Billy« (10. ponovitev)
- 30. 3. 1987 ob 20. uri – Viteška dvorana Križanke
Zygmunt Kreuze (Poljska) György Szabachos (Madžarska)
Koncert sodobne kompozirane in improvizirane klavirske glasbe

CANKARJEV DOM

PREDAVANJA

Od 16. do 31. 3.

PREDAVANJA SLOVENSКИH SINOLOGOV V RAZNIH VIDIKIH KITAJSKE CIVILIZACIJE

S sodelovanjem Slovenskega orientalističnega društva, sekcije za Daljni vzhod. Predavanja bodo

potekala po naslednjem razporedu:

Ponedeljek, 16. 3. – Vinko Terček: Kitajske reforme po spremembah v partijskem vrhu
Torek, 17. 3. – Mitja Saje: Birokratizacija tradicionalne kitajske družbe

Sreda, 18. 3. – Sašo Hadži: Narodne manjšine Kitajske

Četrtek, 19. 3. – Maja Milčinski: Konfucijeva zapuščina človeštvu

Ponedeljek, 23. 3. – Sašo Hadži: Kitajski almanah Tong shu in budistično novo leto

Sreda, 25. 3. – Jani Osojnik: Yin in Yan v tradicionalni kitajski medicini

Četrtek, 26. 3. – Wang Huiqi: Budistične freske in slikarstvo na Kitajskem

Ponedeljek, 30. 3. – Neva Čebon: Ljudska umetnost na Kitajskem

Torek, 31. 3. – Andrej Bekeš: Prilaganje kitajske pisave potrebam moderne družbe.

Predavanja bodo ob 19.00 v Sejni dvorani E1, vstop je prost!

KINO

Petek, 6. 3. ob 19.00: SOLARIS (SZ, 1972);

Petek, 13. 3. ob 19.00: STALKER (SZ, 1979)
IN MEMORIAM – ANDREJ TARKOVSKI

Tik preden je genialni ruski režiser Andrej Tarkovski za vedno prenehal z delom, smo v CD pokazali njegovo zadnjo mojstrovino ZRTVOVANJE. Režiser pa je v sedemdesetih letih ustvaril znanstveno-fantastična filma Solaris in Stalker.

Srednja dvorana, vstop. 600 din, popustov ni!

Od 23. do 31. 3. ob 20.00
NEODVISNA ANGLEŠKA FILMSKA PROIZVODNJA

Vedno zanimivejša angleška kinematografija premore dve

producentski hiši, ki samo izbira in financirata posamezne projekte, le-te pa potem samostojno ustvari filmska ekipa.

Film Four International je tako pripomogel k rojstvu filmov, kot sta Domovina in Moja lepa pralica (Fatherland in My Beautiful Laundrette), prikazana na prireditvah POST-FEST-um, ter tako imenovanega kult filma Brežnjevu (Letter to Brezhnev), ki bo na sporedu 23. 3.

Druga hiša, British Film Institut, pa se lahko pohvali z režijskim delom Petra Greenwaya in Dereka Jarmana.

Srednja dvorana, vstop. 800 din, popustov ni! Simultan prevod.

Filmska redakcija ŠKUC in EK-RAN, revija za film in televizijo predstavljata

TEDEN SCENARISTOV

Kino KOMUNA, 9.–12. marec 1987

Filmi:
PODZEMLJE (Underworld 1927)

zgodba: Ben HECHT, režija Joseph von STERNBERG
VZMAJEVEM LETU (In the Year of Dragoon, 1984)

scenarij: Oliver STONE, režija: Michael CIMINO
LET MRTVE PTIČE, 1973
scenarij in režija: Živojin PAVLOVIČ

VRANE, 1969
scenarij in režija: Gordan MIHIČ in Ljubiša KOZOMARA
KAR MAY, 1974
scenarij in režija: Hans-Jürgen SYBERBERG

OKROGLA MIZA O SCENARISTIČNI DANES!

Navzoči bodo slovenski scenaristi ter gosta Gordan Mihič iz Beograda in Pavao Pavličič iz Zagreba.

PROMOCIJA KNJIGE
NAPISATI SCENARIJ – avtorja Michela CHIONA.

TRIBUNA

TRIBUNA št. 8, leto XXXVI sreda 4.3.1987

Glasilo UK ZSliS

UREDNIŠTVO: Robert Botteri (odg.ured.), Samo Resnik (v.d.glav.ured.), Tomi Gračanin, Miško Pečauer, Tomaž Toporišič, Brane Senegačnik (lektor), Zdravko Papič in Sena Sarkič (prelom in oblikovanje)

TISK: Tiskarna Ljudske Pravice, priprava BEP Drevnik
Naklada 5000 izvodov

Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-170 z dne 22.1.1973.

NASLOV UREDNIŠTVA: Kersnikova 4, Ljubljana
tel. 319-496, javni sestanki uredništva so ob sredah ob 18. uri.

PREDSEDNIK ČASOPISNEGA SVETA: Danilo Turk

PRIDI POD PALMO, DA NE BOŠ SAM(A)

O sredinem dogajanju v klubu Palma(za mnoge še vedno "Stopoteka") smo že pisali, vendar ne bo odveč par ugotovitev. Po dokajšnji krizi pred koncem lanskega leta se je v letošnjem letu punkovsko-novovalovska središča že dodobra ustalila, Palma ni več samo prostor kamor se zatečeš v pomanjkanju boljšega, ampak kaže, da ljudje že hodijo tja zato, da se srečujejo, pogovarjajo, zabavajo in nekateri seveda tudi pozirajo. Vsekakor pa lahko govorimo o nekakšni sceni, ki zaradi raznolikosti, odprtosti in neekskluzivnosti precej obeta, kajti z izjemo ljubljanskih alternativcev najdete v Palmi marsikaj: od staropunkerjev do najbolj provincialnih težkometalcev; novometalcev in hardcorovcev pa še vrsto subkulturno manj opredeljenih, zato pa glasbeno nič manj odzivnih obiskovalcev/obiskovalk. Ker pa ekipa Mao, Gigi, PBC in PP ugotavlja, da je na plesišču dokaj slab odziv na novo glasbo, uvaja s prvo sredo v marcu novost: LESTVICO PALMINIH 12, ki se bo odslej predvajala vsako sredo ob 23 uri in bo skušala ljudi navaditi tudi na kaj drugega kakor že stare in preverjene pesmi. Tokrat objavljamo lestvico za sredo 4.marca in sredo 11.marca:

sreda, 4.marca

1. DAYGLOW ABORTIONS—BLACK SABBATH
2. I'M ALIVE—LEATHER NUN
3. HUMAN DRAMA—RHYTHM PIGS
4. BAMP-BAMP—BAMBI SLAM
5. WE CARE A LOT—FAITH NO MORE
6. DR. FAUSTUS—THE FALL
7. IN THE GHETTO—NICK CAVE
8. STONEHENGE—POISON GIRLS
9. POLICE SIREN—BLOOD ON THE SADDLE
10. SWIMMING GROUND—MEAT PUPPETS
11. MI SMO POVSOD—BORGHESIA
12. A SCREW(HOLY MONEY)—SWANS

PALMA
KLUB 21-02

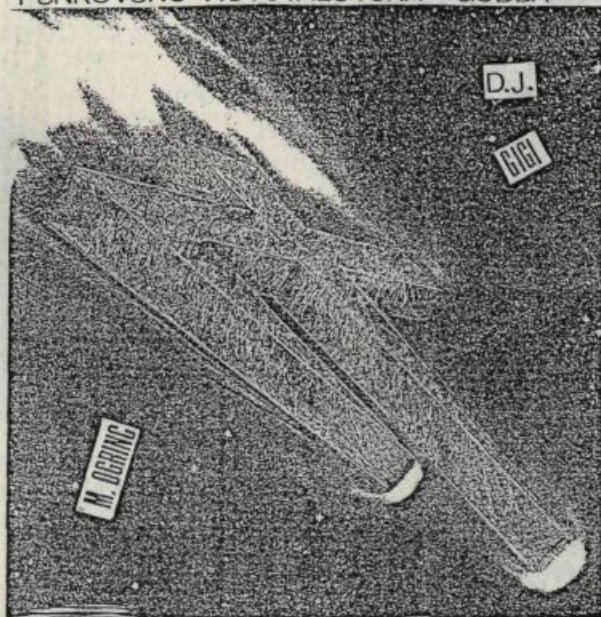
NOVOST
 OB 23^h LESTVICA **PALMINIH 12**

Sreda, 4.3.
 d.j.: Marjan+PP

CLUB PALMA SREDA 11.3.87 OD 21-02

PUNKOVSKO-NOVOVALOVSKA GODBA

OB 23^h LESTVICA

BREZ STRAHU PRED APOKALIPSO!

sreda, 11.marca

1. DR. FAUSTUS—THE FALL
2. CREEP IN THE CELLAR—BUTTHOLE SURFERS
3. WE CARE A LOT—FAITH NO MORE
4. KEROSENE—BIG BLACK
5. FRED'S SONG—BEEFEATER
6. POLICE SIREN—BLOOD ON THE SADDLE
7. STONEHENGE—POISON GIRLS
8. SWIMMING GROUND—MEAT PUPPETS
9. BAMP-BAMP—BAMBI SLAM
10. HUMAN DRAMA—RHYTHM PIGS
11. DAYGLOW ABORTIONS—BLACK SABBATH
12. A SCREW(HOLY MONEY)—SWANS

ŽIVALI, OBRABLJENE BESEDE

Slovenska poezija (5)

Zlatko Zajc
ŽIVALI, OBRABLJENE BESEDE,
SEMENA IN STVARI

Stara opica je tekla,
že čisto brez sape.
Tekla je še naprej,
ves čas naravnost.
Podobna človeku
toliko,
malo.
V tenutku,
ko se je izgubila
in ostala
brez plemena
Tekla je,
tako stara,
naravnost v smrt.
Zdaj pa:
oja
oja
oja.

»Danes se vsakemu zdi, da je zadosti velik za knjigo, da le ima nek poklic, ali pa vsaj družino, bolnega sorodnika ali izkoriščevalskega šefa. Vsak svoj roman v svoji družini ali v svojem poklicu... Pozablajo, da neka literatura predpostavlja za vse neko iskanje, nek napor, nek specifično ustvarjalni namen, ki se lahko izvede samo v literaturi sami...« —Gilles Deleuze

V slovenskem prostoru je nekoliko drugače: tudi tu se večina iz podobnih razlogov čuti dovolj velike in celo poklicane za knjigo, ampak Slovenci nismo narod romanopiscev, še manj pa smo narod žanrske, pa naj bo to potopisna ali kriminalna literatura, zato vsak v svoji družini in v svojem poklicu na najde romana, ampak pesniško zbirko. Hiperprodukcija pesmi zahteva tudi hiperprodukcijo pesniških zbirk, almanahov, samozaložb, cvetnikov itd. V založništvu ne gre za primat komercialno usmerjenega in v tem pogledu diktatorialnega knjižnega trga ponudbe glede na predvideno povpraševanje. Programska politika slovenskih založb ni ne komercialno-bestsellersko ne kvalitativno usmerjena, je nekje med tema dvema poloma, zato programi nujno vsrkavajo vase tudi skoraj brezoblično gmoto poskusov in ponovnih poskusov verzifikiranja, pesnjenja kot avtoterapije, socialnega uveljavljanja ipd. Če nekoliko nagajivo ali škodoželjno obrnemo še eno Deleuzovo misel: Če bo slovenska literatura umrla, to ne bo zato, ker jo bodo umorili,

ampak zato, ker se bo utopila v brezoblični gmoti verzifikiranja.

No, prvenec Zlatka Zajca *Živali, obrabljene besede, semena in stvari* kljub izrazito dolgemu naslovu najbrž ne bo povzročil utopitve oziroma nasilne smrti slovenske literature v brezoblični gmoti verzifikacij. Zlatko Zajc verjetno lahko najde kakšnega vsaj približno bolnega sorodnika, celo šefa, ki ga izkorišča, toda to za njegovo poezijo prav gotovo (na srečo) ni pomembno ali odločilno. Poezija tu na srečo nima zgolj avtoterapevtskih namenov, obstaja, in to zavestno, prav zaradi avtorskega iskanja aдекватne ubeseditve, recimo ji zavezujoče problematike, vpesnjevanja sicer banalnega vsakdana, ki pa v tej neizjemnosti oziroma za to neizjemnostjo in monotonostjo poskuša zaznati še kaj več. To več pa je seveda zaradi stanja sodobnega sveta, v katerem je vsako iskanje že vnaprej označeno kot večno in obenem neuradničljivo, ponavljajoča se igra usode, ki ne priznava zmagovalcev ali poražencev, lahko samo obrisno začrtano, tipa v temi in more prej ali slej priznati svojo nemoč, da bi se paradoksalno spet lahko začelo... Pesniški svet, v kolikor mu uspe doseči notranjo koherentnost, vzajemnost stilno-formalnih in tematskih postopkov, s svojim jezikom, ki se izmika racionalnosti filozofskih določitev, lahko postane prostor za odpiranje sicer navzven neobstoje, a vsaj v neposrednem času branja avtonomne govornice, ki omogoča estetski užitek in vse kar še povezujemo z literarnostjo ali umetniškostjo določene poezije. Iskanje in morebitno najdenje lastne poetike zato postaja takorekoč nujen in bistven aspekt sleherne poezije in pri Zlatku Zajcu bi lahko rekli, da se je proces kristalizacije različnega pesniškega gradiva v zbirki-prvencu iztekel nekje na poti k koherentnosti in svojski pesniškega gradiva, avtorska poetika še vedno ni enovita, opazna so kvalitativna nihanja, odkloni od uveljavljajoče se poetike. Začetni cikel zbirke kar naravnost su-

gerira primerjavo s poezijo Iva Svetine, predvsem njegove zadnje pesniške zbirke, *Marija in Živali*, in poezijo Daneta Zajca (vsaj v njegovi zbirki *Ubijavci kač*). Seveda so očitne nekatere podobnosti, toda obenem so *Živali* Zlatka Zajca že daleč od senzualno-svetopisemskih podob, ki vedno znova sugerirajo spolno slo in minevanje Iva Svetine, hkrati pa ni sledu o temeljni usojenosti in krutosti *Ubijavcev kač*, kot sveta, v katerem zeva prisotnost niča.

Vsekakor so lahkotnejše, pesniku bi lahko naprtli odsotnost kakršnekoli metafizične komponente, a zdi se, da to ne bi bilo vmesno, saj gre za drug tip poezije. Zajčev lirski subjekt se sicer giblje v okviru spoznavanja absurdnosti sveta, toda to spoznanje nima več zavezujoče pomembnosti, ostaja nekje na robu ubesedovalčeve zavesti, ves čas prisotno, a namerno ne potencirano. Posamezni pesniški drobci zato lahko postanejo sicer slepeči, a vendar trenutki zlitja z obdajajočo floro in fauno, identitete sveta in človeka. Drugi del Zajčeve zbirke *Obrabljene besede* se izgublja v navidezni literarnoformalni umetelnosti, ki se izkaže kot monotono ponavljanje istih besed. Obrabljena sveta na žalost postane predvsem obrabljena Zajčeva poezije. Podobno se Zlatko Zajc ujame tudi v kratkih proznih oblikah v zadnjem delu zbirke. Proza, ujeta v karkovske metamorfoze narave in na kazovanja na spreobrnjene didaktične basni, postane v stilno precej neuspešno navezovanju na cankarjevski prozni ritem ubesedovanje nepomembnih, včasih banalnih transformiranih dogodkov, pisanje, ki na žalost izgublja smiselnost, ni več nek napor, ustvarjalni namen, ampak preprosto zapisovanje psihičnih stanj in trenutnih domislic. Smo tako res spet na meji literature kot avtoterapije? Verjetno, toda pesniška zbirka Zlatka Zajca na srečo poskuša in delno uspeva biti še kaj več kot to.

Tomaž Toporišič

CO-INCIDENCE

